

KOMISIJA EUROPSKIH ZAJEDNICA

Bruxelles, 6. studenoga 2007.

SEC (2007) 1431

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

Hrvatska

Izvješće o napretku za 2007. godinu

EN

(COM (2007) 663)

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
1.1. PREDGOVOR	3
1.2. KONTEKST.....	3
1.3. ODNOSI IZMEĐU EUROPSKE UNIJE I HRVATSKE.....	3
2. POLITIČKI KRITERIJI	5
2.1. DEMOKRACIJA I VLADAVINA PRAVA	5
2.2. LJUDSKA PRAVA I ZAŠTITA MANJINA.....	8
2.3. REGIONALNA SURADNJA I MEĐUNARODNE OBVEZE	12
3. GOSPODARSKI KRITERIJI	14
3.1. POSTOJANJE UČINKOVITOGA TRŽIŠNOGA GOSPODARSTVA	14
3.2. SPOSOBNOST SUOČAVANJA S KONKURENTSKIM PRITISCIMA I TRŽIŠNIM SNAGAMA UNUTAR UNIJE.....	18
4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA.....	21
4.1. POGLAVLJE 1.: SLOBODA KRETANJA ROBA.....	21
4.2. POGLAVLJE 2.: SLOBODA KRETANJA RADNIKA.....	23
4.3. POGLAVLJE 3.: PRAVO POSLOVNOG NASTANA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA	23
4.4. POGLAVLJE 4.: SLOBODA KRETANJA KAPITALA	24
4.5. POGLAVLJE 5.: JAVNE NABAVE	25
4.6. POGLAVLJE 6.: PRAVO TRGOVAČKIH DRUŠTAVA.....	26
4.7. POGLAVLJE 7.: PRAVO INTELEKTUALNOG VLASNIŠTVA	27
4.8. POGLAVLJE 8.: TRŽIŠNO NATJECANJE.....	28
4.9. POGLAVLJE 9.: FINACIJSKE USLUGE.....	29
4.10. POGLAVLJE 10.: INFORMACIJSKO DRUŠTVO I MEDIJI	31
4.11. POGLAVLJE 11.: POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVITAK	32
4.12. POGLAVLJE 12.: SIGURNOST HRANE, VETERINARSTVO I FITOSANITARNI NADZOR	33
4.13. POGLAVLJE 13.: RIBARSTVO	34
4.14. POGLAVLJE 14.: PROMETNA POLITIKA	35
4.15. POGLAVLJE 15.: ENERGETIKA	36
4.16. POGLAVLJE 16.: POREZI	37
4.17. POGLAVLJE 17.: EKONOMSKA I MONETARNA UNIJA	38
4.18. POGLAVLJE 18.: STATISTIKA	39
4.19. POGLAVLJE 19.: SOCIJALNA POLITIKA I ZAPOSŁJAVANJE	40
4.20. POGLAVLJE 20.: PODUZETNIŠTVO I INDUSTRIJSKA POLITIKA	42
4.21. POGLAVLJE 21.: TRANSEUROPSKE MREŽE	43
4.22. POGLAVLJE 22.: REGIONALNA POLITIKA I KOORDINACIJA STRUKTURNIH INSTRUMENATA.....	44
4.23. POGLAVLJE 23.: PRAVOSUĐE I TEMELJNA LJUDSKA PRAVA	45
4.24. POGLAVLJE 24.: PRAVDA, SLOBODA I SIGURNOST	50
4.25. POGLAVLJE 25.: ZNANOST I ISTRAŽIVANJE.....	53
4.26. POGLAVLJE 26.: OBRAZOVANJE I KULTURA	54
4.27. POGLAVLJE 27.: OKOLIŠ.....	55
4.28. POGLAVLJE 28.: ZAŠTITA POTROŠAČA I ZDRAVLJA	57
4.29. POGLAVLJE 29.: CARINSKA UNIJA	58
4.30. POGLAVLJE 30.: VANJSKI ODNOSI	59
4.31. POGLAVLJE 31.: VANJSKA, SIGURNOSNA I OBRAMBENA POLITIKA	59
4.32. POGLAVLJE 32.: FINACIJSKI NADZOR	60
4.33. POGLAVLJE 33.: FINACIJSKE I PRORAČUNSKE ODREDBE.....	61

RADNI DOKUMENT KOMISIJE

Hrvatska

Izvješće o napretku za 2007. godinu

1. UVOD

1.1. Predgovor

Od ožujka 2002. godine Komisija je redovito izvješćivala Vijeće i Parlament o napretku koji su postigle zemlje zapadnog Balkana.

Struktura Izvješća koje je Hrvatska priredila u sklopu pripreme za članstvo u Europskoj uniji uglavnom je jednaka onoj koja se koristila prethodnih godina. Izvješće:

- ukratko opisuje odnose između Hrvatske i Unije
- analizira situaciju u Hrvatskoj s obzirom na političke kriterije za članstvo
- analizira situaciju u Hrvatskoj na temelju ekonomskih kriterija za članstvo
- razmatra sposobnost Hrvatske da preuzme obveze članstva, tj. *pravnu stečevinu EU-a* kako je izražena u Ugovorima, sekundarno zakonodavstvo te politike Unije.

Ovo Izvješće obuhvaća razdoblje od 1. listopada 2006. do 3. listopada 2007. godine. Napredak se mjeri na temelju odluka koje su donesene, zakonodavstva koje je prihvaćeno i mjera koje su provedene. U pravilu se ne uzima u obzir zakonodavstvo ili mjere koje su u pripremi ili čekaju odobrenje Sabora. Takav pristup osigurava jednak postupak kroz sva izvješća i dopušta objektivnu ocjenu.

Izvješće se sastavlja na temelju podataka prikupljenih i analiziranih od strane Komisije. Korišteni su i dodatni izvori, uz doprinos hrvatske Vlade, država članica, izvješća Europskoga parlamenta¹ i podataka iz različitih međunarodnih i nevladinih organizacija.

Komisija sastavlja detaljne zaključke o Hrvatskoj u odvojenom priopćenju o proširenju² i to na temelju tehničkih analiza koje se nalaze u ovom Izvješću.

1.2. Kontekst

Europsko vijeće je u lipnju 2004. Hrvatskoj dodijelilo status države kandidatkinje. Pristupni pregovori s Hrvatskom počeli su u listopadu 2005. godine. Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Hrvatske i Europske unije potpisan je u listopadu 2001., a na snagu je stupio u veljači 2005. godine.

1.3. Odnosi između Europske unije i Hrvatske

Pristupni pregovori s Hrvatskom su se nastavili. Nakon zaključaka analitičkog pregleda iz listopada 2006., Komisija je Vijeću dostavila sva 33 izvješća o analitičkom pregledu.

---

¹ Izvjestitelj za Hrvatsku je g. Hannes Swoboda.

² Strategija proširenja i glavni izazovi za razdoblje 2007. – 2008.

Do sada su otvoreni pregovori o četrnaest poglavlja (Znanost i istraživanje, Obrazovanje i kultura, Ekonomska i monetarna politika, Gospodarska politika, Carine, Pravo intelektualnog vlasništva, Usluge, Pravo trgovačkih društava, Statistika, Financijske usluge, Financijski nadzor, Informatičko društvo i mediji, Zaštita potrošača i zdravlja, kao i Vanjski odnosi) a provizorno su zatvoreni pregovori o dvama poglavljima (Znanost i istraživanje te Obrazovanje i kultura).

Vijeće se usuglasilo i Hrvatskoj dostavilo minimalne preduvjete za otvaranje deset poglavlja (Javne nabave; Politika tržišnog natjecanja; Pravda, sloboda i sigurnost; Socijalna politika/zapošljavanje; Kapital; Robe; Poljoprivreda; Okoliš; Sigurnost hrane; Regionalna politika). U ovoj fazi Komisija smatra da su ispunjeni minimalni preduvjeti samo za otvaranje poglavlja Pravda, sloboda i sigurnost.

Nastavljen je **politički i ekonomski dijalog** između Europske unije i Hrvatske. U travnju su u Bruxellesu održani sastanci političkoga dijaloga na razini ministara, a u lipnju 2007. na razini visokih dužnosnika. U travnju su u Bruxellesu održani sastanci ekonomskoga dijaloga na razini ministara, a u srpnju 2007. na razini visokih dužnosnika. Na tim su sastancima razmatrani glavni izazovi s kojima se Hrvatska susreće unutar kopenhagenskih političkih i ekonomskih kriterija, kao i napredak koji je postignut u ostvarivanju prioriteta Pristupnog partnerstva.

Provedba **Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP)** uglavnom se nastavila bez velikih teškoća. Osnovna iznimka je neusklađenost s odredbama državne pomoći, a osobito s obvezom predstavljanja prihvatljivih planova za restrukturiranje u sektoru brodogradilišta i industrije čelika. Učinjeni su bitni napor u poboljšanju primjene odredaba SSP-a o pristupu nekretninama.

Kroz **Pristupno partnerstvo** Europska unija vlastima daje smjernice o prioritetima za reforme. Napredak u tim prioritetima reformi potiče se i nadzire kroz tijela SSP-a. Vijeće za pridruživanje SSP-a sastalo se u travnju 2007., a Odbor za pridruživanje sastao se u prosincu 2006. godine. Od studenoga 2006. održano je sedam sastanaka sektorskih pododbora. Na osnovi Pristupnoga partnerstva Hrvatska je u siječnju 2007. prihvatila Nacionalni program za pristup Europskoj uniji.

Od 2007. godine **financijska pomoć** osigurana je u okviru novog instrumenta za pretpristupnu pomoć – IPA. U lipnju je prihvaćen Višegodišnji indikativni planski dokument za Hrvatsku za razdoblje od 2007. do 2009. godine. Nacionalni program IPA za 2007. godinu iznosio je 141 milijun eura. Ta pomoć odnosi se na jačanje institucija i pripremu za provedbu zajedničke poljoprivredne politike i kohezijske politike Europske unije. Osim toga, Hrvatska i dalje koristi regionalne i horizontalne programe. Upravljanje pretpristupnom pomoći je 2006. godine decentralizirano hrvatskim vlastima, uz *ex ante* odobrenje dokumenata od strane Komisije. Ipak, Hrvatska je u 2007. godini pokazala bitne slabosti u provedbi pomoći Europske unije u decentraliziranom sustavu provedbe, što zahtijeva hitnu pozornost.

Što se tiče financijske potpore **civilnom društvu**, objavit će se darovnica u iznosu od tri milijuna eura za potporu projektima civilnoga društva u sljedećim sektorima: okoliš i održivi razvoj, demokratizacija i ljudska prava, i mladi. Osim toga, doprinos u iznosu od 12 milijuna eura za prekograničnu suradnju s Italijom, Slovenijom i Mađarskom namijenjen je promicanju dijaloga između lokalnih i regionalnih vlasti. Prekogranična suradnja nastavit će se i u okviru IPA-e i proširit će se na susjedne zemlje.

Sudjelovanje Hrvatske u programima Zajednice također je bitno sredstvo u provedbi dijaloga civilnoga društva.

2. POLITIČKI KRITERIJI

Ovaj odjeljak ispituje napredak koji je Hrvatska postigla u ispunjavanju kopenhagenskih političkih kriterija kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje jamče demokraciju, vladavinu prava, ljudska prava i poštivanje i zaštitu manjina. Ovdje se također nadzire regionalna suradnja, dobrosusjedski odnosi sa zemljama proširenja i državama članicama i poštivanje međunarodnih obveza kao što je suradnja s Međunarodnim kaznenim sudom UN-a za bivšu Jugoslaviju.

2.1. Demokracija i vladavina prava

Sabor

Tijekom protekle godine Sabor se bavio povećanim opsegom zakonodavstva vezanog uz Europsku uniju. Sabor je također prihvatio mnogobrojne zakone kojima se rješavaju preostala pitanja vezana uz izbornu zakonodavstvo. U veljači 2007. novim Zakonom o popisu birača unaprijeđeno je vođenje popisa birača. Ove promjene ojačale su pravne osnove za pravilno provođenje izbora. Međutim, još nije osigurana točnost podataka o stalnom boravištu, što je osnova za upis u biračku listu. Sadašnji Zakon o stalnom i privremenom boravištu ne predviđa odgovarajuću provjeru i ažuriranje podataka o boravištu.

Članovi novoga Državnog izbornog povjerenstva (DIP) prisegnuli su u ožujku 2007. i Povjerenstvo je počelo s radom. Međutim, s obzirom na teškoće u pronalasku odgovarajućeg osoblja, pronađeno je privremeno rješenje, tako da su predsjednik i dva potpredsjednika Vrhovnoga suda imenovani u DIP. Potrebno je pronaći trajnije rješenje kako bi se Vrhovnomu sudu omogućilo da se potpuno usredotoči na funkcioniranje pravosuđa.

U prosincu 2006. Sabor je prihvatio Zakon o financiranju političkih stranaka. To je važan korak k transparentnosti i borbi protiv korupcije, pri čemu će ključna biti pravilna primjena, uključujući nadzor i kazne u slučaju kršenja, kada je riječ o financiranju izbornih kampanja.

Vlada

U strukturi Vlade nije bilo promjena. Što se tiče lokalnih vlasti, došlo je do određenog napretka u rješavanju slabosti u njihovu funkcioniranju. U listopadu 2007. prihvaćene su izmjene i dopune zakonodavstva vezanog uz lokalnu i regionalnu samoupravu i izbor lokalnih dužnosnika, s ciljem jasnijeg utvrđivanja odnosa između neposredno biranih župana ili gradonačelnika i lokalnih skupština, i rješavanja pitanja bjanko ostavki lokalnih vijećnika.

Državna uprava

Ostvaren je ograničeni napredak u reformi državne uprave. U siječnju 2007. Vlada je prihvatila politički dokument kojim su obuhvaćena glavna načela za planirani novi Zakon o općem upravnom postupku (ZOUP). Pokrenut je projekt (Hitrorez) s ciljem pojednostavljenja ili uklanjanja određenih regulatornih postupaka. Prihvaćene su još četiri provedbene odredbe za Zakon o državnoj službi.

Međutim, iako je Zakon o državnoj službi prihvaćen u siječnju 2006., još treba prihvatiti dvije od trinaest odredbi potrebnih za njegovu potpunu primjenu. Još ne postoji cjelokupni strateški okvir za reformu državne uprave, koja se i dalje provodi samo u pojedinačnim slučajevima. I dalje su slabi upravljački i upravni kapaciteti institucija koje su zadužene za reformu državne uprave, osobito Središnjega državnog ureda za upravu (SDUU).

Unutar postojećega ZOUP-a postoje mnogobrojni posebni upravni postupci koji su regulirani kroz sektorsko zakonodavstvo. Veliki diskrecijski raspon u pravosuđu dovodi do neučinkovitosti i pravne nesigurnosti te pogoduje korupciji. Upravni sud ne može izvršiti trenutačni opseg posla na revidiranju upravnih odluka. Europski sud za ljudska prava presudio je krajem 2006. da ne postoji učinkovit pravni lijek za predugačke upravne postupke.

Postoji određeni napredak u upravljanju ljudskim resursima u državnoj upravi, osobito kroz obuku i bolju centraliziranu koordinaciju i vođenje. Međutim, i dalje ostaju raširene slabosti. U mnogim državnim institucijama postoji opći otpor prema politici vrednovanja osoblja prema zaslugama i planiranju karijere. Državna služba i dalje je politizirana. Provedba politike često ostaje u rukama političkih savjetnika. Nastavlja se neprimjeren politički utjecaj, čak i kod zapošljavanja tehničkog osoblja.

Što se tiče obuke državnih službenika, Centar za obuku državnih službenika početkom 2007. počeo je provoditi horizontalne programe obuke. Osigurana su potrebna sredstva za obuku državnih službenika u 2007. godini. Općenito, državna služba i dalje je preopterećena velikim brojem osoblja i nedostatkom stručnog osoblja.

Nije ostvaren naročit razvoj u procesu decentralizacije, što je bitno u kontekstu pripreme lokalnih vlasti za preuzimanje odgovornosti u okviru pravne stečevine. Reforma policije je nastavljena, ali su potrebna daljnja unapređenja, osobito u upravljanju karijerom i razvoju profesionalne usluge okrenute građanima.

Povećana su sredstva koja se dodjeljuju za rad pučkoga pravobranitelja. Međutim, Ured pučkoga pravobranitelja još nema odgovarajući smještaj i njegov je rad i dalje ograničen nedostatkom sredstava i osoblja. Osobito je teško osigurati prisutnost izvan Zagreba. Pučki pravobranitelj za djecu i pučki pravobranitelj za jednakost spolova također su naišli na slične teškoće.

Općenito, ostvaren je ograničeni napredak u području reforme javne uprave, što i dalje predstavlja veliki izazov za Hrvatsku. Potrebna je jasna politička volja te stalno i ozbiljno zalaganje.

Civilni nadzor snaga sigurnosti

Nastavljena je reforma sigurnosno-obavještajnog sustava. Nakon mnogo odgađanja, u srpnju je imenovan novi ravnatelj Vijeća za civilni nadzor tajnih službi. U srpnju 2007. prihvaćen je Zakon o tajnosti podataka, kao i Zakon o informacijskoj sigurnosti koji je isprva bio povučen iz saborske procedure i revidiran zbog snažne kritike nevladinih organizacija. Međutim, iako oba zakona poboljšavaju zakonski okvir, još postoje određeni nedostaci, pa tako još nije do kraja usklađen legitimni interes države za zaštitu određenih podataka i pravo javnosti na pristup podacima.

Pitanje rada tajnih službi i opsega nadzora ponovno je pokrenuto kada je Vlada razriješila dužnosti predstojnicu Vladina ureda za udruge. I predstojnica Vladina ureda za udruge i načelnik Sigurnosno-obavještajne agencije napravili su proceduralne pogreške zbog kojih je došlo do kršenja ljudskih prava osoba koje su provjeravane. Slučaj je iznio na vidjelo nedostatke u postojećem zakonskom okviru.

Općenito, civilni nadzor nad sigurnosnim službama je osiguran, ali je potrebno riješiti neke praznine u postojećem zakonskom okviru kako bi se spriječio neodgovarajući nadzor i sigurnosne provjere te kako bi se građanima osigurao primjeren pristup podacima.

Pravosudni sustav

Postignut je određeni napredak u provedbi strategije *reforme pravosuđa*. Poduzeti su zakonodavni i organizacijski koraci s ciljem poboljšanja rada pravosuđa. Ostvaren je daljnji napredak i u smanjenju broja neriješenih predmeta. Ipak, ta poboljšanja još su nedovoljna. Ostvaren je ograničeni napredak na poboljšanju odgovornosti, nepristranosti, profesionalnosti i stručnosti sudaca. I dalje je velik broj neriješenih predmeta. Ostvaren je ograničeni napredak u racionalizaciji mreže sudova.

Što se tiče kaznenih postupaka za *ratne zločine* na domaćim sudovima, Hrvatska je i dalje aktivna u procesuiranju slučajeva ratnih zločina na vlastitu inicijativu, s oko 20 suđenja koja su u tijeku. Čini se da se polako pojavljuje uravnoteženiji pristup. Ipak, ne primjenjuje se zajednički standard kaznene odgovornosti bez obzira na etničku pripadnost. I dalje je raširena pojava nekažnjavanja za ratne zločine počinjene protiv Srba.

Unatoč nekim iznimkama, i dalje postoji potreba za utvrđivanjem odgovornosti za zločine koje su počinili pripadnici hrvatskih oružanih snaga. Mnogi zločini ostaju neprocesuirani, često zbog kombinacije nedostatka dokaza, nesklonosti svjedoka za davanje iskaza i nedovoljne aktivnosti policije i tužiteljstva.

Mnogobrojni su slučajevi iznijeli na vidjelo slabosti sustava, najčešće kad je riječ o jednakosti pred zakonom. Proceduralni propusti i upravna zbrka oko ukidanja zastupničkog imuniteta osumnjičeniku za ratne zločine, kao i reakcija na štrajk glađu, naglasili su slabosti u institucionalnim temeljima za politički nepristrano procesuiranje ratnih zločina u Hrvatskoj.

Ne poštuje se uvijek tajnost izjava svjedoka i tajnost podataka o svjedocima. Kao rezultat toga, bilo je slučajeva zastrašivanja svjedoka i narušavanja nepovredivosti sudskih postupaka. Kako bi se osigurala nepovredivost sudskog postupka, potrebno je produžiti trajanje zaštite svjedoka i informatora izvan sudskoga postupka te obuhvatiti i druge izvore informacija u razdoblju prije suđenja ili u istražnoj fazi. I dalje postoje teškoće u pružanju odgovarajuće obrane od strane odvjetnika koje imenuje sud. Još nije uspostavljen mehanizam za revidiranje presuda u suđenjima u odsutnosti koje se temelje na nedovoljno čvrstim dokazima.

Sve u svemu, reforma pravosuđa napreduje, ali su potrebni bitni naponi kako bi se prevladale slabosti pravosudnog sustava. Što se tiče suđenja za ratne zločine, potrebna su dodatna poboljšanja u mnogobrojnim područjima. Kako bi se osigurao napredak, potrebno je provoditi temeljit nadzor.

(vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

Antikorupcijska politika

Pokazuju se prvi rezultati borbe protiv korupcije. Provodi se antikorupcijski program 2006. – 2008. godine. Dodatno je poboljšani zakonski okvir za borbu protiv korupcije. Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK) postao je aktivniji i uključen je u istragu nekih značajnih slučajeva korupcije. Ipak, korupcija je i dalje raširena. Postoji potreba za većim naporima na sprečavanju, otkrivanju i procesuiranju korupcije. Nije objavljena nijedna optužnica niti presuda u nekom slučaju korupcije na visokoj razini. Ne shvaća se dovoljno pojam sukoba interesa. U provedbi antikorupcijskog programa nedostaje snažna koordinacija i učinkovit nestranački nadzor.

(vidi također Poglavlje 23. – Pravosuđe i temeljna ljudska prava)

2.2. Ljudska prava i zaštita manjina

Pridržavanje međunarodnih konvencija o ljudskim pravima

Europski sud za ljudska prava donio je 31 presudu protiv Hrvatske. Kao i u prethodnim godinama, većina presuda odnosi se na povredu prava na pravedno suđenje i na dužinu trajanja postupaka, prema članku 6. Europskoga suda za zaštitu ljudskih prava.

U dvama osobito bitnim slučajevima Europski sud za ljudska prava presudio je da je kašnjenje od nekoliko godina u vraćanju privatnoga vlasništva koje je država dodijelila trećim osobama tijekom oružanog sukoba kršenje vlasnikova prava vlasništva. Sud je također zaključio da nije bilo odgovarajućih upravnih i pravosudnih pravnih lijekova za povrat vlasništva.

Što se tiče **promicanja i jačanja ljudskih prava**, vlasti su poduzele korake kako bi podigle svijest o različitim pitanjima ljudskih prava u Hrvatskoj. Ipak, na jačanje prava i dalje negativno utječe loše funkcioniranje pravosuđa. Treba uložiti dodatne napore na uključivanju edukacije o ljudskim pravima u školski sustav.

Građanska i politička prava

Što se tiče **sprečavanja mučenja i zlostavljanja** i borbe protiv nekažnjavanja, povećano je zanimanje javnosti za pitanja nekažnjavanja za korupciju i organizirani kriminal, uključujući i slučajeve iz 90-ih godina prošloga stoljeća. Poduzeti su neki koraci prema regionalnoj suradnji na slučajevima ratnih zločina u borbi protiv nekažnjavanja uzrokovanog pravnim preprekama u izručenju i prijenosu slučajeva. Vlasti su poduzele ograničene korake kako bi istražile i procesuirale ratne zločine protiv srpskih civila. Ostaje zabrinutost zbog prava na pravedno suđenje za ratne zločine, osobito zato što su u slučajevima i dalje prisutne etničke predrasude i teškoće u zaštiti svjedoka.

Pristup pravdi i dalje je ometan nedostatkom sveobuhvatnog sustava pravne pomoći. Pristup pravdi otežan je i zbog visokih honorara za pravne usluge.

Što se tiče **zatvorskog sustava**, još ima prostora za poboljšanje zatvorskih uvjeta. Nedostaje zatvorskog osoblja i prostora. Zatvori su i dalje pretrpani, s prosječnom zatvorskom populacijom koja 20 % premašuje kapacitete. Europski sud za ljudska prava u srpnju je u slučaju protiv Hrvatske presudio da je tužitelj bio podvrgnut neljudskom i ponižavajućem ponašanju zbog loših zatvorskih uvjeta i neodgovarajućeg medicinskog tretmana.

U Hrvatskoj se i dalje osigurava **sloboda izražavanja**, uključujući i pluralizam medija. Ostvaren je određeni napredak u poštivanju preporuka zajedničkoga stručnog izaslanstva iz 2004. u vezi s izmjenama Zakona o elektroničkim medijima i Zakona o Hrvatskoj radioteleviziji (*vidi također Poglavlje 10. – Informacijsko društvo i mediji*). Nakon ponovljenog javnog natječaja Sabor je imenovao preostala četiri člana Upravnog odbora državnog novinske agencije HINA-e. Ipak, javni medij HRT i dalje je izložen povremenom političkom pritisku, što dovodi do zabrinutosti za slobodu izražavanja. Postoji mogućnost smanjenja političkog utjecaja na medije na lokalnoj razini, gdje je većina medija u javnom vlasništvu.

Nema posebnih teškoća vezanih uz **slobodu udruživanja i okupljanja**.

Organizacije građanskoga društva i dalje imaju važnu ulogu u promicanju i zaštiti ljudskih prava i demokracije.

Nema osobitih teškoća vezanih uz **slobodu vjeroispovijesti**.

Općenito, uz neke specifične iznimke, građanska i politička prava u Hrvatskoj se relativno dobro poštuju. Ipak, nedostaci kao što su nekažnjavanje ratnih zločina, zatvorski uvjeti i pristup pravdi zahtijevaju dodatnu pozornost.

Ekonomska i socijalna prava

U području jednakosti spolova i **prava žena** Vlada je poduzela mjere za podizanje opće svijesti kao dijela Nacionalne politike za promicanje jednakosti spolova koja se provodi. Trideset i tri od 150 članova Sabora su žene (22 %). Četiri od petnaest ministara u Vladi su žene.

Ipak, potrebna je učinkovitija provedba politike jednakosti spolova. Pučki pravobranitelj za jednakost spolova ukazao je na povećanje pritužbi vezanih uz obiteljsko nasilje. Iako je osnovana radna skupina za izradu akcijskoga plana za borbu protiv nasilja nad ženama i poboljšano djelovanje policije, osobito u većim gradovima, centri za socijalnu skrb nisu postigli napredak u rješavanju obiteljskoga nasilja. Svijest javnosti je povećana, ali pravosuđe još sporo reagira, osobito kada je riječ o izvršenju presuda. Neučinkovit pravosudni sustav i odjel za inspekciju rada i dalje predstavljaju bitne prepreke ostvarivanju ženskih prava. Osnovni problemi s kojima se susreću žene na tržištu rada odnose se na skrb o djeci i skrb o trudnicama i roditeljima. Ta su prava zajamčena zakonom, ali se ne ostvaruju sustavno. Treba uložiti dodatne napore u borbu protiv trgovine ljudima.

U području **prava djece** provodi se Nacionalni plan aktivnosti za prava i interese djece za razdoblje od 2006. do 2012. godine. Ipak, nedovoljno se prate slučajevi zlostavljanja djece u institucijama. Potrebna je bolja koordinacija između domova, obitelji i centara za socijalnu skrb. U centrima za socijalnu skrb često nedostaje proaktivnog osoblja koje bi moglo odgovoriti na potrebe djece i osigurati im odgovarajuću zaštitu.

Ostvaren je određeni napredak što se tiče **socijalno ranjivih i/ili osoba s invaliditetom**. U ožujku 2007. Hrvatska je potpisala Konvenciju Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom. U lipnju je prihvaćena Nacionalna strategija o jednakim mogućnostima za osobe s invaliditetom. U tijeku je pilot-projekt kojim bi se trebao uspostaviti sustav osobnih pomoćnika za potporu osobama s posebnim potrebama i njihovim obiteljima. Također se provodi i nekoliko naprednih modela usluga u zajednici. Ipak, na tom su području potrebni stalni naponi. Proračunska ograničenja i dalje ograničavaju opseg njihovih prava na zdravstvenu i posebnu njegu te integraciju u društvo. Unatoč državnoj politici koja potiče deinstitucionalizaciju, broj mentalno bolesnih osoba koje su smještene u institucije u prošloj godini nije smanjen. Usluge u zajednici nisu dovoljno razvijene kao alternativa smještaju u institucije, a financijska sredstva dodijeljena za njegu mentalno bolesnih osoba nisu dostatna. Sada je potrebno učinkovito provesti prioritete utvrđene u Zajedničkom memorandumu o socijalnom uključivanju, koji je potpisan u ožujku 2007. godine.

Ostvaren je ograničeni napredak u području **politike nediskriminacije**. Još nisu prihvaćeni nacionalna strategija i akcijski plan o sprečavanju svih oblika diskriminacije. Razina zaštite od diskriminacije i njezin sudski progon još nisu u skladu s normama EU-a. Postojeće antidiskriminacijsko zakonodavstvo ne primjenjuje se odlučno. Vode se samo četiri slučaja prema odredbama Kaznenoga zakona o zločinu iz mržnje. Potrebno je provoditi mjere kojima se potiču tolerancija i pomirenje, osobito među građanima u regiji. Zabilježeni su mnogobrojni homofobični izgređi. Potpora žrtvama diskriminacije je zanemariva.

Što se tiče **radnih prava i sindikata**, ostvaren je ograničeni napredak (*vidi također Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*). Na ostvarivanje prava radnika još negativno utječe slaba državna uprava i loše funkcioniranje pravosuđa.

Pravo na vlasništvo je zajamčeno. Ipak, postoje određene teškoće u ostvarivanju tog prava. I dalje se sporo odvija postupak povrata imovine koja je oduzeta nakon Drugoga svjetskog rata. Iz Zakona o povratu nacionalizirane imovine nisu izbačene diskriminirajuće odredbe o nacionalnosti. I pučki pravobranitelj i Europski sud za ljudska prava upozorili su na slabosti programa za naknadu štete vlasnicima privremeno oduzete imovine prema zakonodavstvu koje je bilo na snazi za vrijeme rata 1991. – 1995. godine.

Općenito, pravna zaštita za ekonomska i socijalna prava djelomično je zajamčena. Potrebno je u praksi poboljšati provedbu prava žena i prava djece protiv svih oblika diskriminacije.

Prava manjina, kulturna prava i zaštita manjina

Ostvaren je određeni napredak kad je riječ o provedbi Ustavnoga zakona o pravima nacionalnih **manjina** (UZPNM). Središnji državni ured za upravu prvi je put pripremio plan zapošljavanja manjina u državnoj upravi. U 2007. planirano je zapošljavanje 286 pripadnika manjina u tijelima državne uprave na središnjoj razini i 50 pripadnika manjina na regionalnoj razini. Državnomu vijeću za nacionalne manjine u 2007. dodijeljeno je oko 5 milijuna eura iz državnoga proračuna za udruge nacionalnih manjina, što je povećanje od 25 % u odnosu na 2006. godinu.

Ipak, provedba odredaba UZPNM-a u praksi daje različitu sliku. Neke se odredbe provode dobro, a neke samo u ograničenu opsegu. Ne postoji sveobuhvatni akcijski plan koji bi obuhvaćao sva tijela na koja se odnosi UZPNM, kako bi se osigurala njegova puna provedba. I dalje postoje problemi, osobito kada je riječ o nedovoljnoj zastupljenosti manjina u državnoj upravi, pravosuđu i policiji. Nedostaje i dugoročna strategija za provedbu odredaba UZPNM-a o zapošljavanju manjina. Nedostaju detaljni planovi zapošljavanja na svim razinama državne uprave. Poduzeti su određeni koraci kao bi se prikupili podaci o etničkoj pripadnosti. Ipak, tek se treba uspostaviti registar državnih službenika koji bi omogućio sustavno prikupljanje statističkih podataka.

U lipnju 2007. održani su izbori za lokalna vijeća nacionalnih manjina. Broj kandidata bitno se povećao u odnosu na izbore iz 2003. godine. Ipak, odaziv birača ponovno je bio veoma slab. Vlada je financirala organizaciju izbora, ali nije uložila dovoljno napora u njihovu promociju. Štoviše, nisu se poštovale odredbe UZPNM-a, tako da su izbori sazvani mjesec dana kasnije nego što je to propisano i za manji broj vijeća od onoga za koji manjine imaju pravo glasovati. Većina lokalnih vlasti ne prepoznaje ulogu Vijeća za nacionalne manjine u savjetovanju lokalne vlasti o pitanjima manjina – kako je predviđeno UZPNM-om – pa se mnoga lokalna vijeća bore kako bi osigurala prostor i financiranje.

Što se tiče **kulturnih prava**, odredbe o školovanju UZPNM-a i drugih zakona koji se odnose na manjine uglavnom se provode na zadovoljavajući način. Što se tiče prikazivanja nacionalnih manjina u medijima, smanjili su se negativni stereotipi. Ipak, ostvaren je malen napredak kad je riječ o proizvodnji i/ili emitiranju programa za manjine na njihovim jezicima, na javnim radijskim i televizijskim postajama, kako je predviđeno UZPNM-om. Također, često se ne ostvaruju prava na dvojezičnost koja su zajamčena u onim općinama i gradovima gdje pripadnici manjine čine najmanje trećinu ukupnoga stanovništva. Potrebno je dodatno poticati inicijative koje promiču bolju integraciju, pomirenje i toleranciju, kao i zajedničke aktivnosti unutar postojećega sustava.

Što se tiče *srpske manjine*, razvoj je različit. Općenito, raspoloženje u zemlji kreće se nabolje, iako polako. Prijavljeno je manje etnički motiviranih napada na pripadnike srpske manjine i pravoslavnu crkvu.

Ipak, kada dođe do takvih napada, još ima nedostataka u policijskoj istrazi, a gonjenje je ograničeno. Pripadnici srpske manjine, uključujući i one koji su ostali u Hrvatskoj tijekom rata, imaju mnogobrojne teškoće pri zapošljavanju, osobito u ratom pogođenim područjima. Nastavlja se diskriminacija, posebno u javnom sektoru. Potrebno je učiniti više u smislu rješavanja etničkih predrasuda u području ratnih zločina.

Ostvaren je ograničen napredak u različitim neriješenim pitanjima vezanima uz **izbjeglice**. Oko 3.500 izbjeglica vratilo se u Hrvatsku tijekom prošle godine. Ukupan broj Srba koji su registrirani kao povratnici u Hrvatsku povećao se na 130.000, iako se procjenjuje da bi stvarnih povratnika moglo biti manje od 60 % od toga broja. Nastavljena je obnova kuća. Program za ponovno uspostavljanje javne infrastrukture u određenim povratničkim selima provodi se bez većih teškoća. Nastavljene su aktivnosti na čišćenju od mina.

Ipak, ostale su mnogobrojne prepreke održivom povratku srpskih izbjeglica, pri čemu glavni problemi i dalje ostaju rješavanje stambenoga pitanja, osobito za bivše nositelje stanarskoga prava. Provedba Vladina programa stambenoga zbrinjavanja unutar područja od posebne državne skrbi (PPDS) i izvan njega za one bivše nositelje stanarskog prava koji se žele vratiti u Hrvatsku i dalje je iznimno spora. Izvan PPDS-a konačno je riješeno samo oko 2 % od 4.500 zahtjeva za smještaj, i to četiri godine nakon početka programa. Obrada zahtjeva iznimno kasni. Od 8.320 zahtjeva unutar PPDS-a, oko 3.736 (44 %) obitelji dobilo je stan, što je povećanje od samo 6 % u odnosu na prošlu godinu. Hrvatska navodi da će planirani datum 2011. za potpunu provedbu izvan područja od posebne državne skrbi pomaknuti na 2009. godinu. Ipak, ako se ne želi prekoračiti taj rok, jasno je da je potrebna politička volja i usklađeno djelovanje mjerodavnih tijela.

Što se tiče obnove kuća, popravljeno je oko 2.000 stambenih jedinica, a ostalo je oko 2.500 stambenih jedinica koje još treba popraviti. Ostaje više od 10.000 neriješenih žalbi na negativna rješenja o prihvatljivosti, od kojih mnoge čekaju četiri godine. Nema gotovo nikakva napretka u rješavanju oko 200 kuća/stanova koji trebaju biti ponovno vraćeni i predani stvarnim vlasnicima. Još nema pomaka po pitanju zaposjednutoga poljoprivrednog zemljišta. Program za obnovu koji obuhvaća oko 400 kuća koje su bile oštećene ili opljačkane prije ponovnog vraćanja polako se pokreće. Ostvaren je ograničen napredak u rješavanju zahtjeva za investicije koje su na zaposjednutoj imovini učinjene bez prisutnosti i bez pristanka vlasnika. Postoji zaostatak u plaćanju naknade vlasnicima za kašnjenje u povratu vlasništva nad njihovom imovinom. Treba voditi računa o nedavnim presudama Europskoga suda za ljudska prava.

Osim stambenoga zbrinjavanja, ostali ključni problemi s kojima se susreću izbjeglice su zapošljavanje, trajno neprijateljstvo u određenim područjima, kao i "konvalidacija" ili priznavanje određenih dokumenata i prava, uključujući i mirovinska prava, onim osobama koje su tijekom 90-ih godina 20. stoljeća boravile u dijelovima Hrvatske koji nisu bili pod nadzorom hrvatskih vlasti. Nije donesena nijedna bitna odluka za rješavanje toga pitanja. Povratnici se i dalje susreću s teškoćama u ponovnom ostvarivanju svojega statusa stranca sa stalnim boravištem.

Polako se popravljaju položaj **romske manjine** u Hrvatskoj, a uprava zauzima pozitivan pristup. Postignut je napredak i u predškolskom obrazovanju Roma u okviru Vladina Akcijskoga plana za "Desetljeće uključivanja Roma 2005. – 2015.". Povećava se i financiranje.

Ipak, potrebno je ubrzati cjelokupnu provedbu Akcijskoga plana. Financiranje još nije dostatno za rješavanje zadataka iz Akcijskoga plana ako se želi postići stvarno poboljšanje položaja Roma. Većina Roma i dalje je isključena iz glavnine hrvatskoga društva i bori se s teškim životnim uvjetima. Samo 25 % romske djece završi osnovno školovanje. I dalje je prisutna sveopća nezaposlenost. Nastavlja se diskriminacija Roma, bilo da je riječ o pristupu zapošljavanju, odgovarajućem stambenom zbrinjavanju, školovanju ili o općem stavu društva. Još ima mnogo prepreka, osobito među širokim masama, gdje različite aktivnosti usmjerene prema ukidanju segregacije nailaze na otpor roditelja djece koja nisu romske nacionalnosti. Još nije pronađeno rješenje za Rome bez državljanstva koji nemaju riješen pravni status.

I dalje neke lokalne vlasti nemaju volje ili mogućnosti financirati programe za Rome. Koordinacija između romskih grupa je slaba i one nisu dovoljno stručne da bi mogle učinkovito provesti programe za Rome. Romska zajednica također mora uložiti veće napore kako bi sudjelovala u programima školovanja.

Općenito, položaj manjina u Hrvatskoj i dalje se polako poboljšava. Pravne odredbe za zaštitu prava manjina općenito su zadovoljavajuće, ali ostaju mnogobrojni izazovi u njihovoj primjeni, osobito kad je riječ o zapošljavanju. Hrvatska također treba poticati duh tolerancije, osobito prema srpskoj i romskoj manjini, te poduzimati odgovarajuće mjere za zaštitu pripadnika tih manjina koji su izloženi prijetnjama ili diskriminaciji, neprijateljstvu ili nasilju. Ostvaren je ograničeni napredak u važnim neriješenim pitanjima povratka izbjeglica. Potrebna je sveobuhvatna politika za rješavanje nepovoljnog položaja i socijalne isključenosti.

2.3. Regionalna suradnja i međunarodne obveze

Općenito, osigurano je poštivanje **Daytonskog/Pariškog sporazuma i Erdutskog sporazuma**.

Hrvatska i dalje surađuje s **Međunarodnim kaznenim sudom za bivšu Jugoslaviju (MKSJ)**. Tijekom godine pojavile su se određene teškoće u pripremi jednog slučaja pred MKSJ-om, ali su riješene. Nema posebnog napretka u zamrzavanju imovine osoba optuženih od strane MKSJ-a; na trenutačnom popisu Vijeća nema hrvatskih građana.

Suđenje u Haagu generalima Čermaku, Markaču i Gotovini odgođeno je zbog diskvalifikacije triju odvjetnika obrane zbog sukoba interesa. MKSJ je odbio zahtjev Hrvatske za dodjeljivanjem statusa "prijatelja suda". U lipnju 2007. na Županijskom sudu u Zagrebu počelo je suđenje Rahimu Ademiju i Mirku Norcu, što je jedini slučaj suđenja za ratne zločine koji je iz MKSJ-a prebačen u djelokrug hrvatskoga pravosuđa. Optužnica je pripremljena u suradnji s tužiteljstvom MKSJ-a. Potrebno je osigurati nepristrano vođenje kaznenoga postupka u tom slučaju i ostalim slučajevima koji se vode u Hrvatskoj.

Hrvatska nije potpisala nijedan bilateralni sporazum o neizručenju **Međunarodnom kaznenom sudu** te nastavlja podržavati zajedničko stajalište EU-a o nepovredivosti Rimskoga statuta kao i vodećih načela EU-a koja se odnose na to pitanje.

Nije postignut odlučniji napredak u provođenju **Sarajevske deklaracije**, kojoj je cilj završetak procesa povratka do kraja 2006. godine. Proces povratka i dalje je zaustavljen zbog nedostatka političkoga dogovora između potpisnika. Hitno su potrebni dodatni napor za rješavanje preostalih pitanja, kao što su zahtjevi za naknadu osoba koje su izgubile stanarska prava u Hrvatskoj te priznavanje mirovinskih i ostalih prava za godine provedene u radnom odnosu u onim dijelovima Hrvatske koji su za vrijeme rata bili pod srpskim nadzorom.

Regionalna suradnja, mnogobrojni bilateralni posjeti, sporazumi i daljnje uključivanje Hrvatske u regionalne inicijative doprinijeli su ostvarenju daljnjeg napretka u odnosima između Hrvatske i susjednih zemalja.

Hrvatsko predsjedanje Procesom za suradnju u jugoistočnoj Europi (PSJIE) bilo je uspješno, što je omogućilo dobar napredak u prelasku s Pakta o stabilnosti do više regionalno vođenih okvira, s ojačanim PSJIE-om i novim Regionalnim vijećem za suradnju. Hrvatska je aktivni sudionik regionalnih inicijativa kao što su Jadransko-jonska inicijativa (predsjeda od lipnja 2007.) i Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice (predsjeda od travnja 2007.). Hrvatska je članica Ugovora energetske zajednice te potpisnica Sporazuma o zajedničkom europskom području letenja. Hrvatska je ratificirala prošireni i modernizirani Sporazum o slobodnoj trgovini (CEFTA).

Ipak, u prosincu 2006. Hrvatski sabor donio je odluku o primjeni zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa Republike Hrvatske za države članice EU-a, od 1. siječnja 2008. godine. Ta odluka odstupa od političkoga sporazuma koji su spomenute države postigle u lipnju 2004., a nalazi se u zaključcima Europskoga vijeća od 16.-17. lipnja 2004.; to je pitanje koje treba riješiti. Potrebno je uložiti napore u daljnji razvoj regionalne suradnje i dobrosusjedskih odnosa koji čine ključni dio procesa približavanja Europskoj uniji.

Ostvaren je ograničen napredak u provedbi Sporazuma o sukcesiji SFRJ te napora usmjerenih ka pomirenju stanovnika regije.

Hrvatska nije iskoristila mogućnost dijagonalne kumulacije podrijetla s EU-om i susjednim zemljama u regiji.

Bilateralni odnosi s ostalim državama proširenja i susjednim državama članicama i dalje se razvijaju. Ipak, ostvaren je ograničen napredak u pronalaženju konačnih rješenja za različita otvorena bilateralna pitanja između Hrvatske i njezinih susjeda, osobito kada je riječ o granicama.

Odnosi sa Srbijom i dalje se popravljaju. I dalje je na snazi privremeni vizni režim. Državni odvjetnik Republike Hrvatske i državni odvjetnik za ratne zločine Republike Srbije potpisali su sporazum o suradnji u procesuiranju ratnih zločina. Ostvaren je određen napredak u suradnji po pitanju nestalih osoba. Nije ostvaren napredak u određivanju granice na Dunavu. Ostala otvorena pitanja uključuju pitanja vezana uz imovinu, osobito uz zahtjeve za naknadu za izgubljena stanarska prava, povratak izbjeglica te hrvatski zahtjev za naknadu ratne štete.

Odnosi s Crnom Gorom dobro se razvijaju. Ostvareni su posjeti na visokoj razini i otvorena su diplomatska predstavništva. Obje strane pokazale su volju za postizanjem rješenja otvorenih pitanja. To se osobito odnosi na imovinu, izbjeglice i nestale osobe. Još je otvoreno pitanje sporazuma o određivanju granice na Prevlaci, iako se privremeni granični režim odvija bez problema.

Bilateralni odnosi s Bosnom i Hercegovinom i dalje su stabilni, a bilateralni su kontakti u porastu. Potpisani su bilateralni sporazumi o dvojnomoj državljanstvu i nadzoru granice. Hrvatska je dostavila prijedlog novoga Sporazuma o luci Ploče. Ipak, nema napretka u vezi s granicom. Odgođena je ratifikacija sporazuma iz 2005. o određivanju zemaljskih i riječnih granica, a spor oko otoka Veliki Škoj i Mali Škoj ostaje neriješen, kao i pitanje granice na rijeci Uni. Projekt mosta Pelješac ostaje otvoreno političko pitanje. Ostala neriješena pitanja odnose se na imovinu, izbjeglice i trgovinu.

Iako su odnosi sa Slovenijom općenito dobro razvijeni, i dalje se povremeno javljaju teškoće vezane uz preostala granična pitanja. Obje su strane počele razgovore o različitim pitanjima, ali su oni već neko vrijeme obustavljeni. Pitanja se odnose na morske i zemaljske granice, Ljubljansku banku/Sporazum o sukcesiji SFRJ (jamstva za devizne depozite), nuklearnu elektranu Krško te provedbu pravila iz Sporazuma o pograničnom prometu i suradnji s aspekta ribarstva. Neformalni sporazum između premijera Hrvatske i Slovenije o uključivanju treće strane u rješavanje otvorenih graničnih pitanja doveo je do napretka i potrebno ga je dalje provoditi. I dalje su potrebni konkretni koraci za postizanje trajnih rješenja ovih pitanja. Potrebno je riješiti pitanje neprimjenjivanja zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa u Jadranskom moru za države članice EU-a.

Odnosi s Italijom su dobri. Privremene nesuglasice, kao što je ona o različitom tumačenju događaja iz Drugoga svjetskog rata, riješene su u duhu dobrosusjedskih odnosa. Potrebno je riješiti pitanje neprimjenjivanja zaštićenog ekološko-ribolovnog pojasa u Jadranskom moru za države članice EU-a.

Hrvatska i dalje ima dobre odnose s Albanijom, Bivšom Jugoslavenskom Republikom Makedonijom i Mađarskom.

3. GOSPODARSKI KRITERIJI

Ispitujući gospodarska kretanja u Republici Hrvatskoj, Komisija se vodila zaključcima Europskoga vijeća u Kopenhagenu iz lipnja 1993., koje je definiralo da je za članstvo u Uniji potrebno postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva, kao i sposobnost nošenja s konkurentskim pritiskom i tržišnim snagama iz Unije.

3.1. Postojanje učinkovitoga tržišnoga gospodarstva

Osnove ekonomske politike

Zemlja je u potpunosti uključena u postupak pretpristupnoga fiskalnog nadzora EU-a. Treći pretpristupni ekonomski program 2007. – 2009. dostavljen je u prosincu 2006., a predstavlja čvrst fiskalni okvir i ambiciozan vremenski plan strukturne reforme. Ako se u potpunosti provede, on će dodatno poboljšati funkcioniranje tržišta i dati potporu održivom rastu i stvarnom približavanju. U studenome 2006. uspješno je završen program Međunarodnoga monetarnog fonda (MMF), a vlasti nisu zatražile novi sporazum. Suradnja sa Svjetskom bankom i dalje je važno sidro za strukturne reforme. Ipak, koordinacija ekonomske politike između različitih dijelova Vlade ponekad nije bila zadovoljavajuća. Ekonomska opravdanost reformi nije uvijek bila učinkovito prenesena široj javnosti. Ponekad je ograničen utjecaj ekonomske struke na odluke Vlade znao smanjiti opseg i brzinu provođenja strukturnih reformi, osobito prije općih izbora 2007. godine. Općenito, zadržan je konsenzus o osnovama tržišnoga gospodarstva, ali Vlada nije u potpunosti iskoristila pomoć ekonomske struke.

Makroekonomska stabilnost

U 2006. realni BDP bilježi međugodišnji rast od 4,8 % s 4,3 % u 2005. godini. Rast se i dalje uglavnom temelji na snažnoj domaćoj potražnji. Snažnije privatne investicije doprinijele su povećanju rasta ukupnih realnih investicija na 10,9 % s 4,8 % u 2005. godini. Osobna potrošnja porasla je oko 3,5 % u realnom iznosu. Rast izvoza roba i usluga porastao je na 6,9 %, ali je bio niži od porasta uvoza (7,3 %). Gospodarski je rast u 2007. ostao čvrst. Realni BDP u prvoj polovici 2007. bilježi daljnji porast na 6,8 %, a industrijska proizvodnja bilježi međugodišnji porast od 7 % u osam mjeseci 2007. godine. Općenito, gospodarska aktivnost i dalje je snažna, s realnim stopama rasta iznad potencijalnog rasta.

Domaća potražnja i rast doveli su do snažnijeg uvoza i blagoga povećanja trgovinskog deficita na 24,4 % BDP-a. Kao i prethodnih godina, taj je deficit samo djelomično pokriven viškom na računu trgovine uslugama, uglavnom u turizmu, koji je u blagom padu na 16,6 % BDP-a. Štoviše, bilanca neto faktorskih prihoda u padu je zbog snažnog porasta isplata dividendi i kamata, kao i većom zadržanom dobiti. Također, smanjen je udio inozemnih transfera u Hrvatsku u BDP-u. Kao rezultat toga, trenutačni deficit na tekućem računu bitno se povećao sa 6,4 % BDP-a u 2005. na 7,8 % u 2006. i u 12 mjeseci do lipnja 2007., bez većih promjena u njegovu sastavu. Vanjski je deficit nastavio rasti.

Neto izravna inozemna ulaganja (FDI) gotovo su se udvostručila na 7,4 % BDP-a u 2006. i na 9,2 % BDP-a u 12 mjeseci do lipnja 2007. godine. Tako je priljev FDI-ja velikim dijelom financirao, a nedavno i premašio, trenutačni deficit na tekućem računu. Zbog snažnog i trajnog priljeva kapitala, službene devizne pričuve su u srpnju 2007. porasle na oko 9,2 milijardi eura, što predstavlja međugodišnji porast od 6,5 %. Bruto vanjski dug nastavio je rasti, iako sporijim tempom, na 30,4 milijarde u kolovozu 2007. ili na oko 83 % očekivanoga BDP-a za 2007. godinu. Krajem 2006. omjer vanjskoga duga i BDP-a porastao je na 84,7 %, u odnosu na 82,6 % u 2005. godini. U cijelosti, priljev kapitala ostao je snažan, a vanjski dug nastavio je rasti, iako sporijim tempom.

Rast zaposlenosti izrazito se povećao na 3,4 % u 2006., u odnosu na 0,8 % u 2005. godini. Privremeni podaci za 2007. ukazuju na usporavanje rasta stope zaposlenosti, ali se u naknadnim revizijama očekuju uzlazni podaci. Službeno registrirana stopa nezaposlenosti pokazuje značajan pad na 13,8 % u kolovozu 2007., što predstavlja najnižu stopu od kraja 1995., u usporedbi s 15,7 % u kolovozu 2006. godine. Podaci iz ankete o radnoj snazi pokazuju pad stope nezaposlenosti na 10,5 % u drugoj polovici 2006. sa 12,3 % u prethodnoj godini. Taj se pad odnosi na sve dobne skupine, ali je stopa i dalje visoka kod mlađe populacije (29 %). Stopa dugotrajne nezaposlenosti smanjila se na 5,6 % (sa 6,7 % u 2005.). Općenito, značajke tržišta rada poboljšale su se, ali i dalje zabrinjava relativno visoka stopa nezaposlenosti i ograničena fluktuacija radne snage.

I dalje je na snazi čvrst okvir opće monetarne politike, opisan kao "upravljajuće plutajući", s osnovnim ciljem zadržavanja stabilnosti cijena. Središnja banka nastavlja s politikom stabilnosti tečaja kune u odnosu na euro, bez vezanja za određeni tečajni nivo ili raspon. Mnogobrojni su čimbenici pridonijeli značajnim deviznim priljevima, kao i stalnoj snažnoj potražnji za kunama. U tome je veliku ulogu imalo i nastavljeno zaduživanje banaka i poduzeća u inozemstvu, izdavanje državnih obveznica, preuzimanje domaćih tvrtki od strane inozemnih investitora te porast kapitala u nekim bankama u stranom vlasništvu. U nastojanju da ublaži stalni aprecijacijski pritisak, središnja je banka tijekom 2006., kao i u srpnju 2007., nekoliko puta intervenirala na deviznom tržištu zbog kupnje ukupno oko 1,3 milijarde eura od komercijalnih banaka. U 2006. vrijednost kune se povećala za 0,5 % u odnosu na euro, u nominalnom iznosu, uz blagu međugodišnju deprecijaciju od 0,8 %, u kolovozu 2007. godine. Općenito, stabilizacija tečaja uspješno je provedena i ona ostaje ključan prioritet politike.

Središnja je banka ponovno uvela, a kasnije i pojačala, izravnu administrativnu kontrolu kredita kako bi smanjila zaduživanje komercijalnih banaka u inozemstvu i zadržala rast domaćih kredita. Taj nadzor stupio je na snagu početkom 2007. kao dodatak već prihvaćenim odredbama koje su bile tek djelomično učinkovite u zadržavanju kreditnog rasta. Godišnji rast primarnog novca povećao se sa 16,6 % u rujnu 2006. na 19 % u kolovozu 2007. godine. Godišnji rast domaćih kredita u istom se razdoblju usporio sa 22,4 % na 18,7 %. U posljednje vrijeme bankovni krediti kućanstvima rasli su brže od kredita poduzećima, ali se poslovni sektor nastavio okretati izravnim vanjskim i nebankovnim izvorima financiranja. U cijelosti, u

pokušaju da zadrži rast kredita, monetarna politika također se nastavila oslanjati na administrativne mjere, uključujući i dodatnu kontrolu kredita.

Prosječna godišnja inflacija potrošačkih cijena lagano se smanjila s 3,3 % u 2005. na 3,2 % u 2006. godini. Povećane cijene poljoprivrednih proizvoda dovele su do povećanja međugodišnje inflacije potrošačkih cijena s 2 % u prosincu 2006. na 2,6 % u kolovozu 2007. godine. Prosječna godišnja inflacija dodatno je smanjena na 2 % u osam mjeseci 2007. godine. Sporiji rast cijena energije, stabilan tečaj i povećana konkurencija u maloprodaji doprinijeli su stabilnosti cijena. Temeljna inflacija, koja ne uključuje poljoprivredne proizvode, energiju i ostale administrativne cijene, pala je s 3,1 % u 2005. na 2,5 % u 2006., a kada se gleda godišnji prosjek za osam mjeseci 2007., blago je porasla na 2,6 %. U cijelosti, stabilnost cijena je održana.

U skladu s ciljevima politike, proračunski deficit³ u 2006. bitno je smanjen na 2,2 % BDP-a (2005. iznosio je 3,9 %). Ukupni prihodi porasli su 9 %, na temelju osobito snažnog rasta prihoda od izravnih poreza, PDV-a i socijalnih doprinosa. Tekuća potrošnja (javna potrošnja, subvencije i socijalna davanja) porasla je za 7,1 %, ali je njezin udio u BDP-u pao za 1,4 postotna boda na 44,8 % BDP-a. Kapitalna potrošnja kao dio BDP-a pala je za 0,4 postotna boda, s relativno visoke stope od 4 % BDP-a u 2005. godini. Snažna gospodarska aktivnost dovela je do pozitivnih fiskalnih pomaka u prvoj polovici 2007. godine. Međugodišnji rast prihoda nadmašio je očekivanja i povećao se na 13,1 %, dok je ukupna potrošnja porasla 6,8 %⁴. U srpnju je prihvaćen dodatni bitno revidirani proračun za 2007., koji obuhvaća dodatne prihode od 2 % BDP-a, što će se dijelom iskoristiti za podmirenje financijskih obveza, osobito u zdravstvenom sektoru. Revidirani proračun predviđa i povećanje tekuće potrošnje, uključujući potrošnju za obrazovanje, subvencije i socijalna davanja. Deficit je samo neznatno smanjen na 1,6 % BDP-a od planiranih 1,8 % u izvornom proračunu. Došlo je do bitnog usporavanja rasta duga opće države, pa je krajem 2006. stopa duga pala na 40,7 % (sa 43,7 % u 2005.). U cijelosti, fiskalna konsolidacija je nastavljena prema planu, dok je trenutačna razina prihoda koji su iznad očekivanja dovela do povećanja tekuće potrošnje.

Racionalizacija javne potrošnje i dalje je osnovni cilj javnih financija. Vlada je prihvatila reformu sustava socijalne skrbi, sa zadaćom ciljanog usmjeravanja mnogobrojnih naknada i socijalne pomoći, širom primjenom imovinskog cenzusa. Ipak, ti ciljevi su u djelomičnom nesuglasju s novom populacijskom politikom, koja je prihvaćena krajem 2006. godine. Početne reforme financiranja zdravstvene skrbi, koje su prihvaćene sredinom 2006., do sada nisu dopunjene ambicioznijim koracima prema potpunom rješenju financijskih problema tog sektora. Nedavna povećanja mirovina i smanjivanje umanjena za odlazak u prijevremenu mirovinu djelomično su okrenuli smjer ranijih važnih parametarskih reformi koje su imale cilj poboljšanje financijske održivosti sustava generacijske solidarnosti. Značajne kvazifiskalne aktivnosti unijele su nesigurnost u sveukupno fiskalno stanje. Te aktivnosti obuhvaćaju povrat duga umirovljenicima, otpis duga u okviru privatizacije, državna jamstva za restrukturiranje poduzeća te aktivnosti Hrvatske banke za obnovu i razvoj. Javne financije i dalje su izložene značajnim rizicima, a postizanje trajne fiskalne konsolidacije ostaje važan izazov.

Ostvaren je napredak u poboljšanju analitičkih kapaciteta za uspostavljanje srednjoročnog fiskalnog okvira. Poboljšali su se kapaciteti i postupci za planiranje proračuna, uz širu upotrebu procjene fiskalnog učinka. Veza između strateškog planiranja i proračuna općenito je i dalje ostala slaba. Nastavila se reforma Ministarstva financija, ali se mnogobrojna izvanproračunska sredstva još nalaze izvan jedinstvenoga računa u Državnoj riznici, čime se

³ Brojčani pokazatelji proračuna u ovom stavku odnose se na konsolidirani deficit opće države, kako je definiran u ESA 95.

⁴ Stope rasta odnose se na međugodišnji porast u prvom kvartalu.

narušava učinkovitost nadzora proračuna. Iako su učinjeni napori za usklađivanje fiskalne statistike s ESA 95, uključivanje lokalnih vlasti u fiskalno izvješćivanje i dalje je djelomično. Postupci za praćenje javnoga duga su poboljšani i transparentniji. Ipak, upravljanje dugom i dalje je opterećeno zamjetnim operativnim nedostacima, lošom podjelom dužnosti i rizikom kada je riječ o ključnom osoblju. Općenito, ostvareno je daljnje jačanje analitičkih i institucionalnih kapaciteta u nekim važnim područjima Ministarstva financija.

Važan politički cilj i dalje je ostala stabilizacija visokoga i rastućega vanjskoga duga. Opća orijentacija makroekonomske politike u cjelini je omogućila zaštitu od potencijalnih vanjskih slabosti. Budući da su mogućnosti za odlučivanje o monetarnoj politici ograničene zbog zamjene valuta, fiskalna politika i dalje ima važnu ulogu u smanjivanju bilanci štednje-investicija u gospodarstvu. Vlasti do sada nisu iskoristile općenito povoljno ekonomsko okruženje kako bi zacrtale ambiciozniji plan financijske konsolidacije. Ipak, moguće je iznijeti snažne argumente za takvu konsolidaciju kao način smanjenja vanjskih rizika, povećanja fleksibilnosti fiskalne politike i omogućivanja veće inicijative privatnoga sektora. Općenito, kombinacija makroekonomske politike većinom je zadovoljavajuća, ali bi fiskalna politika mogla biti ambicioznija.

Djelovanje tržišnih snaga

Udio privatnoga sektora u ukupnom proizvodu nastavio je rasti, do procijenjenih 70 % BDP-a. Udio privatnoga sektora u ukupnom zapošljavanju porastao je sa 67,8 % u 2005. na 68,8 % u 2006. godini. U isto vrijeme, utjecaj i vlasništvo države i dalje su značajni u važnim industrijskim sektorima kao što je brodogradnja.

Krajem 2006. uspješno je prodano 17 % vlasničkog udjela države u državnoj naftnoj kompaniji INA-i. Nedavno je Vlada odlučila prodati još 7 % dionica bivšim i sadašnjim zaposlenicima tvrtke po sniženoj cijeni. Više od pola preostalog vlasništva države u telekomunikacijskoj tvrtki (32,5 %) prodano je putem javne ponude krajem rujna 2007. godine. Do rujna 2007. Hrvatski fond za privatizaciju prodao je ukupno oko 100 tvrtki; ipak, u vlasništvu je preostalo još oko 880 tvrtki, a država je većinski vlasnik u njih 100. Velika korupcijska afera dovela je do raspuštanja uprave Fonda u lipnju 2007., što je utjecalo na tempo privatizacije. Općenito, proces privatizacije bio je neujednačen i ponekad ometan pravnim problemima, institucionalnim slabostima i nerealnim uvjetima prodaje.

Ulazak i izlazak na tržište

Postupak registracije tvrtke dodatno je pojednostavljen kroz postupno osnivanje dodatnih "one stop shop" mjesta širom zemlje. Smanjeno je prosječno vrijeme i broj postupaka potrebnih za pokretanje posla, kao i prosječni troškovi registracije. Međugodišnji porast novoregistriranih tvrtki u prvoj polovici 2007. iznosi 7 %, a broj aktivnih tvrtki u lipnju bilježi međugodišnji porast 7,4 %. Zahvaljujući ranijim izmjenama zakona, stečajni postupak je ubrzan i pojednostavljen. Poduzeti su pripremni koraci za smanjenje zakonodavstva u okviru projekta "Hitrorez", čija provedba ipak još nije počela. Postupci za dobivanje licencija i građevinskih dozvola i dalje su otežani. Općenito, ostvaren je određen napredak u uklanjanju birokratskih prepreka slobodnom ulasku i izlasku na tržište, ali je ostala primjetna administrativna neučinkovitost.

Pravni sustav

Ostvaren je određen napredak u smanjenju broja neriješenih slučajeva na hrvatskim sudovima. Ipak, broj neriješenih slučajeva još je velik, a u pravosudnom sustavu i dalje su prisutni spori i neučinkoviti sudski postupci, loše vođenje predmeta i niska stručna

osposobljenost. Takve okolnosti mogu odvrati gospodarske čimbenike od pokretanja sudskih postupaka, dovodeći tako u pitanje učinkovitu provedbu prava vjerovnika i imovinskih prava.

Razvijenost financijskoga sektora

Bankovni je sektor sredinom 2006. predstavljao nešto više od tri četvrtine ukupne financijske imovine. Oko 96 % banaka u privatnom je vlasništvu, a udio stranoga vlasništva ostaje na visokih 91 %. U 2006. broj banaka smanjio se za jedan, na 33, što je još relativno puno u odnosu na ukupnu veličinu tržišta. Stupanj koncentracije tržišta i dalje je srednji i općenito nije bilo smetnji tržišnomu natjecanju. Tržišni udio pet najvećih banaka zajedno iznosio je oko 72 % krajem 2006., što je lagani pad u odnosu na 2005. godinu. Razlika između prosječnih aktivnih i pasivnih kamata tijekom 2006. pala je za 1,2 postotna boda te za dodatna 0,4 boda u sedam mjeseci 2007. Ukupni domaći krediti povećali su se sa 62,9 % u 2005. na 71,5 % BDP-a u 2006. Udio imovine koja ne ostvaruje prihod dodatno se smanjio na 3,2 % u 2006. (s 4 % u 2005.), iako taj indikator može umanjiti važnost rizika vlasništva tijekom razdoblja snažnoga rasta imovine. Bankovni sustav i dalje je suočen s kreditnim rizicima uzrokovanim deviznim tržištem, koji proizlaze iz neomeđenih bilanci nefinancijskog sektora. Općenito, većinom privatni bankovni sektor ostao je čvrst, uz brzi rast kredita.

Udio imovine nebankovnoga financijskog sektora u ukupnoj imovini financijskoga sektora porastao je s 21,4 % krajem 2005. na 23,6 % krajem 2006. i više od 26 % sredinom 2007. godine. To je prvenstveno rezultat snažnoga rasta imovine investicijskih fondova, tvrtki za leasing i obveznih mirovinskih fondova. Udio ostalih tržišnih segmenata (dobrovoljni mirovinski fondovi, štedno-kreditne zadruge, stambene štedionice, osiguranje) nije se bitno promijenio. Došlo je do daljnjega porasta kapitalizacije tržišta obveznicama, koja je do kraja 2006. narasla na 17 % BDP-a (sa 14,3 % u 2005.), zahvaljujući velikom broju novih izdanja, prvenstveno od strane poslovnoga sektora. Kapitalizacija tržišta dionicama bitno je porasla – do oko 80 % BDP-a krajem 2006. – ali to je više bio odraz velikoga porasta cijena dionica, nego rasta tržišta dionicama. Općenito, tržišta obveznicama i dionicama i dalje su relativno nerazvijena.

Poduzete su mnogobrojne mjere za jačanje nadzora nad financijskim sektorom, osobito s ciljem boljšega nadzora kreditnih rizika izazvanih tečajnim promjenama. Također su se povećale pričuve za brži rast banaka. Razborita regulacija dovela je do jače rekapitalizacije banaka, što je doprinijelo i stabilnosti financijskoga sektora općenito.

3.2. Sposobnost suočavanja s konkurentskim pritiscima i tržišnim snagama unutar Unije

Postojanje djelotvornoga tržišnoga gospodarstva

Održana je makroekonomska stabilnost, a gospodarskim subjektima omogućeno je da svoje odluke donose u okružju stabilnosti i predvidivosti, podupirući na taj način funkcioniranje tržišnih mehanizama. Ipak, vanjske neujednačenosti i fiskalni rizici doprinijeli su nesigurnosti, pa je razvoj privatnoga sektora bio prilično spor.

Ljudski i fizički kapital

Nastavljene su reforme obrazovnoga sektora. Poduzeti su daljnji koraci za poboljšanje obrazovanja na svim stupnjevima. Bilo je pokušaja unapređivanja opsega i kvalitete obrazovanja odraslih, ali udio u cjeloživotnom učenju ostao je nizak – 2,5 % u 2006. (s 2,3 % u 2005.). Obrazovni sektor općenito još ima zastarjele nastavne programe i lošu opremu. Udio studenata u populaciji i dalje je nizak i iznosi 3 %, a samo mali dio studenata diplomira na znanstvenim i istraživačkim studijima. Vlada je u 2007. prihvatila godišnji program za

poticanje zapošljavanja, kojim se planira nastavak politike mjera aktivnoga tržišta rada iz 2006. godine. Program obuhvaća obuku i subvencije za zapošljavanje za mlade osobe bez radnog iskustva, dugotrajno nezaposlene osobe, starije osobe i ranjive skupine. Ipak, iako je došlo do laganoga porasta stopa zaposlenosti i udjela radne snage, one su u drugoj polovici 2006. i dalje bile na relativno niskoj razini – na 56,6 %, odnosno 63,5 %. Općenito, na tržištu rada i dalje je prisutan problem neusklađenosti ponude i potražnje.

Investicije – osobito potaknute snažnijim privatnim investicijama – nastavile su snažan rast u 2006. i početkom 2007., a fiksna stopa investicija u 2006. dosegla je 30 % BDP-a (s 28,6 % u 2005.). Ukupna potrošnja na istraživanje i razvoj ostala je relativno visoka i iznosi oko 1 % BDP-a. Državne investicije u prijevoz i dalje su snažne, što je dovelo do daljnjeg širenja razvijene mreže autocesta za 100 km, na više od 900 km. Ipak, i dalje ostaje neriješen problem održavanja cestovne mreže. Glavne željezničke linije dovoljno su dobro održavane te omogućuju konkurentno poslovanje u sektoru teretnoga prometa.

Neto izravna inozemna ulaganja (FDI) gotovo su se udvostručila na 7,4 % BDP-a u 2006.; taj rast uglavnom su omogućila izravna vlasnička ulaganja. Tomu je bitno pridonijelo preuzimanje farmaceutske tvrtke, dokapitalizacija nekih banaka u stranome vlasništvu i kupnja dviju domaćih banaka. Financijski sektor predstavlja najveći dio ukupnih priljeva izravnih inozemnih ulaganja (31,1 %), nakon čega slijedi proizvodnja (27,2 %), zatim pošta i telekomunikacije (13,5 %). Još je premalo *greenfield* investicija, a privatne investicije u prerađivačku i proizvođačku industriju i dalje su relativno malene, čime se ograničavaju tehnološke promjene i izvozni potencijal. Zaključno, visoka razina investicija i dalje je u većini koncentrirana u sektoru prometne infrastrukture i u sektoru usluga.

Struktura sektora i poduzeća

Ostvaren je napredak u restrukturiranju i privatizaciji dviju tvornica čelika u državnome vlasništvu koje su ostvarivale gubitak te tvornice aluminija (TLM). Nakon ponovljenih javnih natječaja, prodane su dvije tvornice čelika i odabran je investitor za TLM. U području brodogradnje, Europskoj komisiji dostavljen je nacrt programa restrukturiranja, ali te programe, zajedno s nacionalnom strategijom za restrukturiranje brodogradilišta, Vlada još treba dovršiti. Dodatno je odgođena privatizacija prvoga brodogradilišta. Spremnost Vlade na sveobuhvatno restrukturiranje sektora, kako bi se osigurala njegova dugoročna ekonomska održivost, i dalje je prilično slaba. Za preostali poljoprivredni kombinat u tijeku je natječajni postupak, ali još nije prodan. Općenito, napredak u restrukturiranju i privatizaciji velikih tvrtki u državnom vlasništvu koje ostvaruju gubitak prilično je slab (*vidi također Poglavlje 20. – Poduzetništvo i industrijska politika i Poglavlje 8. – Tržišno natjecanje*).

Nastavilo se restrukturiranje velikoga željezničkog prijevoznika podjelom njegovih tvrtki kćeri, stvarajući uvjete za daljnje smanjenje broja zaposlenih i povećanje učinkovitosti. Ipak, sektor željeznice i dalje troši velik dio proračunskih potpora, u iznosu oko 1,3 % BDP-a u 2006. godini. Relativno niska produktivnost i visoki jedinični troškovi rada onemogućuju njegovu dugoročnu održivost, osobito kada mreža bude otvorena za konkurenciju. Objavljen je natječaj za privatizaciju pet tvrtki kćeri, ali još nisu prodane. Nastavlja se liberalizacija telekomunikacija, ali je potrebno dodatno poboljšati pristup mreži. Hrvatski telekom i dalje je dominantni dobavljač. Na tržište su ušli novi operateri fiksnih linija, uz porast tržišnog udjela za 4 % na, i dalje skromnih, 13 %. Snažnija konkurencija u sektoru mobilne telefonije dovela je do bitnog sniženja cijena. Restrukturiranje i liberalizacija energetskega sektora postupno napreduju. Nema napretka u pripremama za privatizaciju velikog elektroprivrednog poduzeća. Općenito, nastavljena je reforma mreže industrija, ali sektor željeznica treba puno dublje restrukturiranje kako bi se osigurala dugoročna održivost i konkurentnost.

Ionako velik sektor usluga zadržao je svoj udio u ukupnom proizvodu na oko 61 %. Udio sektora poljoprivrede u ukupnom proizvodu dodatno se smanjio na 7,4 % u 2006. (sa 7,6 % u 2005.). Udio sektora građevinarstva povećao se na 7,1 % (sa 6,8 % u 2005.), dok je udio industrije pao na 24,5 % (s 24,8 % u 2005.). Udio zaposlenosti u poljoprivredi bitno je pao na 14 % (sa 17 % u 2005.), dok je udio industrije lagano porastao na 29 % (s 28 % u 2005.), a sektor usluga zabilježio je izraženiji rast na 57 % (s 55 % u 2005.). S obzirom na otprije velik sektor usluga, u sektorskoj strukturi gospodarstva dogodile su se samo neznatne promjene.

Sektor maloga i srednjega poduzetništva (SME) nastavio je rasti i u 2006. te čini 40 % ukupne imovine poslovnoga sektora, 98,5 % ukupnog broja tvrtki i 55 % ukupne zaposlenosti. SME je ostvario više od 44 % BDP-a i gotovo četvrtinu ukupnog izvoza. Iako SME i dalje koristi inicijative i programe potpore na različitim državnim razinama, taj sektor je i dalje suočen s neprikladnim regulatornim okvirom i neučinkovitim javnom upravom. I dalje je otežan pristup dugoročnom financiranju, osobito za novoosnovana poduzeća. Općenito, unatoč preostalim administrativnim preprekama, sektor maloga i srednjega poduzetništva dobio je na važnosti.

Utjecaj države na konkurentnost

Ostvaren je daljnji napredak u jačanju uloge Agencije za zaštitu tržišnoga natjecanja u nadzoru i kontroli državne pomoći. Poboljšala se komunikacija i suradnja s potencijalnim korisnicima državne pomoći, uključujući i državnu i regionalnu upravu. Ipak, relativno malen broj ljudi i skromna proračunska sredstva dodijeljena Agenciji donekle su spriječila učinkovitiju kontrolu državne pomoći. Ukupan iznos državne pomoći se povećao, s oko 2,3 % BDP-a u 2005. na 3,4 % u 2006. godini. U 2007. bitno je porasla pomoć za restrukturiranje tvrtkama koje ostvaruju gubitak, što bi moglo oslabiti provedbu plana za smanjenje državnih subvencija. Taj plan predviđa postupno smanjenje udjela subvencija u BDP-u. Velik dio subvencija i dalje odlazi u određene sektore, kao što su željeznice i brodogradnja, čelik i aluminij. Horizontalna pomoć predstavlja samo malen dio državne pomoći. Općenito, i dalje je značajna intervencija države u sektoru poduzetništva.

Gospodarska integracija s EU-om

Hrvatska je gospodarstvo otvorenoga tržišta u kojem ukupna trgovina robama i uslugama čini više od 100 % BDP-a. U 2006. udio uvoza i izvoza u BDP-u dodatno se povećao. Osim izvoza transportne opreme (uglavnom brodova), turizam je i dalje najveći izvor izvoznih prihoda i u 2006. iznosio je gotovo 18 % BDP-a. EU je i u 2006. najvažniji trgovinski partner, s nešto većim udjelom u hrvatskom izvozu od oko 63,5 % (sa 62 % u 2005.), i nepromijenjenim udjelom uvoza od 65 %. U isto vrijeme Hrvatska je proširila trgovinu sa susjednim zemljama, kao i s Rusijom i Kinom. Oko 95 % priljeva FDI-ja dolazi iz država članica EU-a. Općenito, integracija s EU-om u području trgovine i investicija veoma je visoka, a porasla je i trgovinska razmjena sa susjednim zemljama.

Realni rast plaća od 2,9 % bio je manji od rasta prosječne produktivnosti rada (3,9 %), što je za posljedicu imalo pad realnih jediničnih troškova rada za 1 %. Nominalni efektivni tečaj kune porastao je 3,4 % u 2006., velikim dijelom zbog snažnog porasta u odnosu na američki dolar. Realni efektivni tečaj kune⁵ rastao je po manjoj stopi (2 %) jer su proizvođačke cijene brže rasle u inozemstvu nego na domaćem tržištu. Općenito, standardni pokazatelji ne bilježe bitne promjene u konkurentnosti izvoznih cijena.

---

⁵ Mjereno na temelju proizvođačkih cijena.

Prosječni prihod po glavi stanovnika u 2006. porastao je na 50 % prosjeka EU-27⁶, s 47 % u 2005. godini.

4. SPOSOBNOST PREUZIMANJA OBVEZA KOJE PROIZLAZE IZ ČLANSTVA

U ovom se dijelu ispituje sposobnost Hrvatske da preuzme obveze koje proizlaze iz članstva – tj. pravnu stečevinu izraženu u ugovorima, sekundarnom zakonodavstvu i politikama Unije. U njemu se, također, analizira administrativna sposobnost Hrvatske za provedbu pravne stečevine. Analiza slijedi strukturu 33 poglavlja pravne stečevine.

4.1. Poglavlje 1.: Sloboda kretanja roba

Može se izvijestiti o određenome napretku u odnosu na prilagođavanje **općim načelima**. Hrvatska treba nastaviti s naporima kako bi osigurala usklađenost svojih zakona s člancima 28. – 30. Ugovora o EZ-u i pripadajućom sudskom praksom, uključujući općenite ili posebne mjere za primjenu. Potrebno je prihvatiti Akcijski plan za usklađivanje s člancima od 28. do 30., zajedno s ključnim točkama za izmjenu domaćega zakonodavstva i administrativnih praksi te za uvođenje uzajamnog priznanja klauzula. To je jedan od ključnih elemenata za pristupne pregovore o ovome poglavlju.

U vezi s područjem **horizontalnih mjera** može se izvijestiti o napretku zahvaljujući izmjeni okvirnog zakona o tehničkim zahtjevima za proizvode i ocjeni sukladnosti, koji je prihvaćen u srpnju 2007. godine.

U području *normizacije* do kolovoza 2007. Hrvatski zavod za norme (HZN) preuzeo je 8.933 usklađene europske norme (EN) CEN-a i CENELEC-a. Sredinom lipnja 2007. osoblje HZN-a brojilo je 54 članova. HZN je pridružen član Europskog odbora za normizaciju (CEN) i Europskog odbora za elektrotehničku normizaciju (CENELEC). U tijeku je infrastrukturna reorganizacija tehničkih odbora.

U vezi s *ocjenjivanjem sukladnosti* ne može se izvijestiti o napretku glede stvaranja mreže neovisnih tijela i laboratorija za certifikacije.

U području *akreditacije/potvrđivanja* Hrvatska akreditacijska agencija (HAA) nastavila je s promicanjem akreditacija među Vladinim institucijama odgovornima za usklađivanje u skladu s direktivama o novome i starome pristupu. HAA je ostvario napredak u razvoju novih akreditacijskih programa u različitim sektorima. Do rujna 2007. imao je 21 zaposlenika i akreditirao je ukupno 95 tijela za ocjenu sukladnosti. U ožujku 2007. HAA je podnio zahtjev za dobivanje statusa potpisnika višestranog sporazuma Europske suradnje na akreditaciji (EA) u području ispitnih i umjernih laboratorija, certifikacijskih organizacija za sustave upravljanja kvalitetom, proizvode i osobe te certifikacijskih organizacija za sustave upravljanja okolišem i tijela za inspekciju.

U području *mjeriteljstva* Sabor je u listopadu 2007. prihvatio izmijenjeni i dopunjeni Zakon o mjeriteljstvu, čime je postavljen temelj razvoja i preustroja mjeriteljske infrastrukture u Hrvatskoj. U skladu sa spomenutim zakonom, zakonsko i znanstveno mjeriteljstvo trebalo bi se odvojiti osnivanjem dviju ustanova, Državnoga zavoda za mjeriteljstvo (DZM) i Hrvatskoga mjeriteljskog instituta (HMI). Sve direktive EU-a o mjeriteljstvu su preuzete, ali je potrebno provjeriti njihovu usklađenost s pravnom stečevinom. DZM priprema strategiju mjeriteljstva, čime će se postaviti temelj za ulaganje u mjeriteljsku infrastrukturu i

---

⁶ Izraženo u kupovnoj moći.

financiranje njezina razvoja. U 2007. DZM je postao pridruženi član Europske suradnje u zakonskom mjeriteljstvu (WELMEC), a s EUROMET-om je potpisao Sporazum o europskoj suradnji u uzajamnom priznavanju mjeriteljskih normi.

U vezi s *nadzorom tržišta* može se izvijestiti o određenome napretku u odnosu na administrativnu sposobnost i provedbene mjere Državnog inspektorata. U tijeku su pripreme za unutarnji preustroj Državnog inspektorata.

U smislu administrativne sposobnosti u okviru Uprave za trgovinu i unutarnje tržište Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva izvršen je preustroj Odjela za koordinaciju unutarnjeg tržišta, u kojem je trenutačno zaposleno šest osoba u dvjema zasebnim službama. Taj broj nije dovoljan jer je Odjel odgovoran za usklađivanje sveukupne politike s drugim ministarstvima i agencijama te za primjenu članaka od 28. do 30. Ugovora o EZ-u, kao i uvođenje načela uzajamnog priznavanja u hrvatski pravni sustav.

Sve u svemu, u području horizontalnih mjera Hrvatska je osigurala osnovne strukture za usklađivanje sa zakonodavstvom EU-a. Osim toga, potrebno je provesti odgovarajuće mjere za jačanje sposobnosti kako bi se hrvatskim institucijama omogućilo da postanu punopravni članovi relevantnih europskih organizacija. Prihvatanje i provedba revidiranoga horizontalnog okvirnog zakonodavstva predstavlja ključni element za pristupne pregovore o ovome poglavlju, zajedno s razdvajanjem zadaća između različitih funkcija.

U sektorima obuhvaćenim **starim pristupom zakonodavstva za proizvode** ostvaren je određen napredak. U 2006. Hrvatska je donijela petnaest novih pravilnika kojima se predviđa usklađivanje s četirima direktivama o odobravanju vrsta motornih vozila, motornih vozila na dvama ili trima kotačima te poljoprivrednih ili šumskih traktora. U 2007. prihvaćene su mjere za usklađivanje s dvanaest direktiva. Međutim, nužan je daljnji napredak u zakonskom usklađivanju s pravnom stečevinom staroga pristupa. Potrebno je uložiti značajne napore u području kemikalija, farmaceutskih i kozmetičkih proizvoda, pravnoga mjeriteljstva te preostalih direktiva o motornim vozilima.

U odnosu na *farmaceutske proizvode* novi Zakon o medicinskim proizvodima stupio je na snagu u listopadu 2007. godine. Cilj novoga Zakona je preuzimanje pravne stečevine Zajednice o medicinskim proizvodima za uporabu u ljudi, provedbi dobre kliničke prakse pri kliničkim ispitivanjima medicinskih proizvoda namijenjenih ljudima, tradicionalnim biljnim lijekovima te medicinskim proizvodima namijenjenim liječenju rijetkih bolesti. Potrebno je provjeriti njegovu usklađenost s pravnom stečevinom. Rad na novim pravilnicima u vezi s transparentnošću mjera kojima se uređuju odluke o naknadama i postupcima formiranja cijena medicinskih proizvoda je u dobro odmakloj fazi. Uz to, Zakon o veterinarstvu, prihvaćen u svibnju 2007., donio je promjene o uvozu medicinskih proizvoda za životinje.

U odnosu na **zakone o proizvodima prema novom i globalnom pristupu** može se izvijestiti o napretku u vezi sa zakonskim usklađivanjem.

Može se izvijestiti o napretku u vezi s plovilima za odmor i rekreaciju. Pripremljene su izmjene i dopune Pravilnika o brodicama i jahtama te Pravila za statutarnu certifikaciju brodica i jahti. Napredak je uočen i u odnosu na pravilnike o mjernim instrumentima i instrumentima za neautomatsko vaganje. Rad na pripremama za daljnje usklađivanje u vezi sa žičarama, opremom radijskih i telekomunikacijskih terminala te elektromagnetskom kompatibilnosti je u dobro odmakloj fazi.

Sve u svemu, daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom novoga pristupa i dalje iziskuje velike napore, kako u pogledu okvirnoga zakonodavstva tako i kroz mjere usklađivanja po sektorima.

U odnosu na **proceduralne mjere** novim Zakonom o oružju preuzeta je direktiva EU-a o nadzoru stjecanja i posjedovanja oružja. Međutim, potrebno je provjeriti njegovu usklađenost s pravnom stečevinom.

Zaključak

Ostvaren je određen napredak u usklađivanju zakonodavstva s pravnom stečevinom u području slobodnoga kretanja robe, ali još nedostaju mnogi elementi pravne stečevine. Glavni izazov predstavlja prilagođavanje infrastrukture za ocjenjivanje sukladnosti i aktivnosti tržišnoga nadzora sa zahtjevima koji proizlaze iz novoga i globalnoga pristupa. Usklađivanje s pravnom stečevinom iz ovoga poglavlja je u tijeku. Usklađivanje hrvatskoga zakonodavstva s pravnom stečevinom te njezina učinkovita primjena i provedba zahtijevaju daljnje značajne napore.

4.2. Poglavlje 2.: Sloboda kretanja radnika

U području **pristupa na tržište rada** ostvaren je određen napredak. U srpnju 2007. Sabor je prihvatio izmjene i dopune Zakona o strancima kojima se, među ostalim, namjeravaju ukinuti radne dozvole za državljane EU-a i članove njihovih obitelji kao uvjet rada u Hrvatskoj. Te će izmjene i dopune stupiti na snagu po pristupanju.

Što se tiče budućeg sudjelovanja u mreži EURES, ne može se izvijestiti o posebnome napretku. Prisutan je velik jaz osobito u pogledu jezične osposobljenosti mogućih savjetnika EURES-a te u vidu priključivanja, po pristupanju, portalu za radnu pokretljivost EURES-a, u pogledu sposobnosti da se osigura da sva slobodna radna mjesta javnih službi za zapošljavanje budu prikazana na javnim internetskim stranicama te da, stoga, budu dostupna za objavljivanje na portalu. U ovome području Hrvatska je već ostvarila umjereni napredak.

Što se tiče **koordinacije sustava socijalne sigurnosti**, nije ostvaren nikakav napredak. Administrativna sposobnost još nije dovoljno razvijena za primjenu pravne stečevine u ovome području.

Ne može se izvijestiti o napretku u vezi s uvođenjem **europske iskaznice zdravstvenog osiguranja** u Hrvatskoj. Pripreme na ovome području su u ranoj fazi.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je određen napredak. Stupanj pravne usklađenosti je zadovoljavajući. Međutim, hrvatsko zakonodavstvo još nije u potpunosti usklađeno s pravilima EU-a o pristupu tržištu rada, dok administrativna sposobnost za koordinaciju sustava socijalne sigurnosti nije dovoljno razvijena. Usklađivanje hrvatskoga zakonodavstva s pravnom stečevinom te njezina učinkovita primjena i provedba zahtijevaju daljnje povećane napore.

4.3. Poglavlje 3.: Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga

U području **prava poslovnog nastana** može se izvijestiti o ograničenom napretku. U turističkome sektoru u prosincu 2006. prihvaćen je novi Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti kojim se ukidaju ograničenja s obzirom na državljanstvo ugostitelja za tip smještaja "bed-and-breakfast". Radi daljnjeg usklađivanja s pravnom stečevinom prihvaćeni su Zakon o pružanju usluga u turizmu i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o boravišnoj pristojbi. Međutim, i dalje postoje mnogobrojna ograničenja prava poslovnog nastana, a glavne prepreke predstavljaju zahtjevi za državljanstvo i prebivalište, neproporcionalni zahtjevi za poznavanje jezika, zahtjev da se određene gospodarske djelatnosti moraju izvršavati bez prestanka duljeg od šest mjeseci te pravo na osnivanje samo jednog ureda. Osim toga, Zakon o odvjetništvu još nije usklađen s hrvatskim obvezama prema članku 49. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) tako da se nedvojbeno omogući osnivanje podružnica odvjetničkih tvrtki iz Zajednice koje će pružati pravne usluge za koje se prema međunarodnim sporazumima Hrvatska obvezala da će dopustiti njihov ulazak na tržište.

U odnosu na **slobodno pružanje prekograničnih usluga** postignut je određeni napredak. Hrvatska je u srpnju 2007. prihvatila novi Zakon o strancima (*vidi također Poglavlje 24. – Pravda, sloboda i sigurnost*) prema kojemu, po pristupanju Hrvatske EU-u, državljani država članica EGP-a i članovi njihovih obitelji za rad i pružanje usluga u Hrvatskoj ne moraju tražiti izdavanje radne dozvole niti operativne licencije. Međutim, u horizontalnim i sektorskim aktima i dalje postoje određena ograničenja koja ometaju pružanje prekograničnih usluga.

U području **poštanskih usluga**, gdje je razina zakonske usklađenosti već relativno visoka, nije ostvaren daljnji napredak. Iako su u razdoblju ovoga izvješća dodatno zaposlene dvije osobe, financijska sredstva i administrativna sposobnost Vijeća za poštanske usluge (nacionalnog regulatornog tijela) su maleni.

U području **uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija** postignut je određen napredak. Izmjenama i dopunama Zakona o priznavanju stranih školskih svjedodžbi i diploma u prosincu 2006. uvela se razlika između priznavanja akademskih i stručnih kvalifikacija. Međutim, nekoliko sektorskih akata i dalje nameće zahtjeve za državljanstvo i neproporcionalne zahtjeve za poznavanje jezika kao uvjet pristupa određenim reguliranim zanimanjima, što nije u skladu s pravnom stečevinom.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je ograničen napredak, osobito u pogledu slobode pružanja prekograničnih usluga i uzajamnog priznavanja stručnih kvalifikacija. Međutim, potrebno je nastaviti s radom kako bi se hrvatsko zakonodavstvo u potpunosti uskladilo s pravnom stečevinom u ovim područjima. U horizontalnom i sektorskom zakonodavstvu i dalje postoje značajne zapreke osnivanju poslovnog nastana i slobodi pružanja usluga. Sveukupno usklađivanje s pravnom stečevinom je na razumnoj razini, iako određena područja zahtijevaju značajne napore.

4.4. Poglavlje 4.: Sloboda kretanja kapitala

U području **kretanja kapitala** može se izvijestiti o dobrome napretku. Izmjenama i dopunama Zakona o deviznom poslovanju, koje su stupile na snagu u prosincu 2006., u potpunosti se liberaliziralo portfeljno ulaganje. Istog mjeseca izmijenjen je Zakon o tržištu vrijednosnih papira te Zakon o štedno-kreditnim zadrugama, što je pridonijelo daljnjoj liberalizaciji tržišta kapitala za institucionalne ulagače. Međutim, u hrvatskome zakonodavstvu i dalje postoje određene diskriminirajuće odredbe u odnosu na domaća i strana sredstva.

Administrativna sposobnost Ministarstva pravosuđa ojačana je kako bi se požurila obrada zahtjeva za kupnju nekretnina od strane stranih državljana. U tome smislu učinak je zamjetan, a zaostatak neriješenih zahtjeva se smanjuje. Ostvaren je, stoga, dobar napredak u smjeru pojednostavljenja postupka dobivanja dozvole za nabavu nekretnina od strane državljana EU-a na nediskriminirajućoj osnovi. Hrvatska je također uspjela odrediti da njezini državljani mogu kupovati nekretnine u Italiji i Sloveniji, čime se olakšala primjena uzajamnosti prilikom obrade zahtjeva iz tih država članica. Broj slučajeva koji čekaju na konačno rješenje je, međutim, još velik. Hrvatska dosad nije uspjela osigurati da se zahtjevi općenito rješavaju u skladu s ciljanim rokom od 30 do 60 dana.

U području **platnih sustava** nije postignut napredak.

Što se tiče **borbe protiv pranja novca i sprečavanja financiranja terorizma** (AML/CTF), hrvatska Vlada mora donijeti sveobuhvatni akcijski plan s ciljem jačanja nacionalnoga pravnog i institucionalnog okvira za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma, što predstavlja ključni element za pristupne pregovore o ovome poglavlju. U ožujku 2007. osnovana je Međuinstitucionalna radna skupina za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma, koja okuplja predstavnike iz 11 Vladinih ustanova i agencija uključenih u AML/CTF. Njezin je cilj pridonijeti ispunjavanju strateških i operativnih ciljeva u sprečavanju pranja novca i financiranja terorizma tako da se, među ostalim, identificiraju slabosti i rizici te uklone prepreke daljnjem napretku. Hrvatski FOS zaključio je bilateralne sporazume s gruzijskim i moldavskim partnerima.

Što se tiče daljnjega zakonskog usklađivanja s direktivama o borbi protiv pranja novca te normama Agencije za borbu protiv pranja novca, ne može se izvijestiti o napretku. Potrebno je ojačati institucionalnu sposobnost. Nadzor i praćenje jedinica za izvješćivanje i dalje su nedostatni, osobito izvan bankarskog sektora, a podaci o kaznenim mjerama (uključujući izricanje kazni, konfiskacije, zapljene i zamrzavanje imovine) i dalje su malobrojni. Osim toga, potrebni su daljnji napor za poboljšanje Zakona o borbi protiv pranja novca, njegovu učinkovitu provedbu, jačanje FOS-a i bolju međuagencijsku suradnju.

Zaključak

U ovome poglavlju postignut je određen napredak, uglavnom u pogledu liberalizacije računa kapitalnih transakcija, kao i u pogledu obveza iz SSP-a u vezi s nabavom nekretnina za državljane iz EU-a. Potrebno je dodatno uskladiti zakone, poboljšati administrativni kapacitet i ojačati provedbenu sposobnost za borbu protiv pranja novca i sprečavanje financiranja terorizma. Općenito je postignut razuman stupanj usklađenosti.

4.5. Poglavlje 5.: Javne nabave

U području **općih načela i dodjele ugovora o javnoj nabavi** može se izvijestiti o malenome napretku. U listopadu 2007. prihvaćen je novi Zakon javnoj nabavi. Nastavlja se s radom na novome Zakonu o davanju koncesija i Zakonu o javno-privatnom partnerstvu.

Što se tiče *administrativne sposobnosti*, Ured za javnu nabavu je u 2007. malo povećao broj osoblja, ali još nije postignut cilj koji predviđa 24 zaposlenika. Ured je pojačao napore u smislu izobrazbe naručitelja i u veljači 2007. objavio je priručnik javne nabave. Nakon što je u siječnju 2007. Ured zaposlio koordinadora programa izobrazbe, provedeni su razni programi izobrazbe te aktivnosti namijenjene povećanju osviještenosti osoblja i naručitelja. Stručna

podrška i izobrazba naručitelja, također u odnosu na praktičnu provedbu Zakona o javnoj nabavi, i dalje je slaba točka.

Ministarstvo financija imenovano je kao središnje tijelo za politiku dodjele koncesija. U ožujku 2007. hrvatska je Vlada prihvatila smjernice za razvoj politike dodjele koncesija za razdoblje 2007. – 2009. godine. Agencija za promicanje izvoza i ulaganja i dalje je glavno središnje tijelo za javno-privatna partnerstva. U veljači 2007. Vlada je prihvatila Uredbu o davanju prethodne suglasnosti za sklapanje ugovora o javno-privatnom partnerstvu.

Još nije uspostavljeno jedinstveno glavno tijelo odgovorno za dosljedno vođenje politike javnih nabava te koordinaciju i provedbu u svim područjima vezanim uz javnu nabavu, što predstavlja ključni element pristupnih pregovora o ovome poglavlju. Hrvatska još nije prihvatila nacionalnu strategiju razvoja sustava javne nabave. Osim toga, u vidu potencijalnog značenja Ureda za javnu nabavu kao središnjeg mjesta za politiku javne nabave, njegovo osoblje nije dovoljno s obzirom na broj i kvalitetu, uključujući upravljački kadar.

I dalje postoje veliki nedostaci s obzirom na primjenu osnovnih načela te opći zakonski okvir o javnim nabavama, osobito u vezi s koncesijama.

Što se tiče zakonskog usklađivanja u području **pravnih lijekova**, ne može se izvijestiti o napretku.

Državna komisija i dalje ostvaruje solidne rezultate u rješavanju žalbi ponuditelja, iako je broj zaposlenih manji od predviđenoga. Unatoč tomu, Državna je komisija uspjela značajno skratiti prosječno trajanje postupka kontrole (s 40 dana u 2005. na 15 dana u 2006.). Državna komisija povećala je transparentnost rada te unaprijedila sustav pravne zaštite u postupku javne nabave, uključujući objavljivanje dvaju priručnika od kojih je jedan namijenjen ugovornim subjektima, a drugi ponuditeljima.

Zaključak

Može se izvijestiti o ograničenom napretku na ovome području. Međutim, administrativni kapaciteti i dalje su nedostadni na svim razinama sustava javne nabave. Usklađivanje s pravnom stečevinom je u tijeku, ali je nužno poduzeti veoma značajne napore za izradu sveobuhvatne strategije koja će uključiti sva područja sustava javne nabave, uključujući koncesije i javno-privatna partnerstva, te za osnivanje tijela odgovornog za dosljedno vođenje politike i provedbu u svim ovim područjima.

4.6. Poglavlje 6.: Pravo trgovačkih društava

U području **prava trgovačkih društava**, gdje je hrvatsko zakonodavstvo u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom, zabilježen je daljnji napredak. U travnju 2007. izdan je Kodeks korporacijskog upravljanja, utemeljen na pristupu "comply or explain" ("poštuj ili objasni"), koji obuhvaća mnoge aspekte dobrog korporacijskog upravljanja prema načelima OECD-a. Izmjenama i dopunama Zakona o sudskom registru, prihvaćenim u ožujku 2007., hrvatsko zakonodavstvo djelomično se uskladilo s pravilima o objavljivanju iz Prve direktive o pravu trgovačkih društava, koja uključuju uvođenje elektroničkih postupaka te kazne za kasno objavljivanje financijskih izvješća ili njihovo neobjavljivanje.

U tijeku je projekt implementacije IT-infrastrukture potrebne za elektroničko ispunjavanje i dostupnost dokumenata i podataka iz sudskoga registra. Izmjenama i dopunama Zakona o

sudskome registru uvedena je mogućnost – po pristupanju Hrvatske u EU – upisa kao Europsko društvo ili Europska ekonomska interesna grupacija (EEIG). U listopadu 2007. Sabor je prihvatio Zakon o preuzimanju dioničkih društava i Zakon o uvođenju Europskog društva i Europske gospodarske interesne grupacije. Međutim, potrebno je provesti određene daljnje izmjene i dopune hrvatskih zakona.

U području **računovodstva** ostvaren je određen napredak. U listopadu 2007. prihvaćen je novi Zakon o računovodstvu. Hrvatsko zakonodavstvo još nije usklađeno s pravnom stečevinom, među ostalim, u pogledu prikaza bilance, pripreme godišnjih izvješća i konsolidiranih računa. Objavljivanje financijskih izvješća obavezno je jedino za javna poduzeća s ograničenom odgovornošću. Objavljivanje financijskih izvješća hrvatskih poduzeća i njihova provedba od strane mjerodavnih tijela i dalje je vrlo slabo.

U području **revizije** ostvaren je ograničen napredak. U pripremi su izmjene i dopune Zakona o reviziji. Kako je planirano, s ciljem daljnjeg usklađivanja s pravnom stečevinom Hrvatska revizorska komora u lipnju 2007. donijela je Pravilnik o vanjskoj provjeri kvalitete i Etički kodeks. Za uspostavu učinkovitog sustava vanjske provjere kvalitete te službeni nadzor revizorskog zanimanja potrebno je uložiti daljnje napore.

Zaključak

U okviru ovoga poglavlja može se općenito izvijestiti o određenom napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom je u tijeku, ali je potrebno poduzeti trajne napore za provođenje nedavno prihvaćenih izmjena i dopuna te za usklađivanje poduzeća sa zahtjevima o objavljivanju financijskih izvješća.

4.7. Poglavlje 7.: Pravo intelektualnog vlasništva

U području **autorskoga prava i pripadajućih prava** ostvaren je dobar napredak. Izmjenama i dopunama Zakona o autorskom pravu i srodnim pravima iz srpnja 2007. uklonjeni su preostali ključni nedostaci u zakonodavstvu, što je ključni element za pristupne pregovore o ovome poglavlju. To se također odnosi na iscrpljenje prava i implicira da će se iscrpljenje Zajednice početi primjenjivati od datuma pristupanja Hrvatske EU-u. Međutim, za usklađivanje s pravnom stečevinom potrebne su daljnje prilagodbe.

U području **prava industrijskog vlasništva** ostvaren je dobar napredak. Izmjenama i dopunama Zakona o patentu, Zakona o industrijskom dizajnu i Zakona o žigu uklonjeni su preostali ključni nedostaci u zakonodavstvu, a osobito što se tiče iscrpljenja prava, obavezne patentne dozvole za lijekove i potvrda o posebnoj zaštiti. Njima se također predviđa proširivanje žiga Zajednice i grafičkog oblikovanja Zajednice na Hrvatsku nakon njezina pristupanja EU-u.

Što se tiče **provođenja prava**, može se izvijestiti o određenom napretku. Gore spomenutim izmjenama i dopunama materijalnih zakona hrvatsko se zakonodavstvo gotovo u cijelosti uskladilo s provedbenom direktivom, iako je potrebno provesti još neke manje prilagodbe. Vlada je u travnju 2007. prihvatila Izvješće o provedbi nacionalne strategije. U razdoblju toga Izvješća, na temelju istraga Državnog inspektorata, pokrenuto je 260 prekršajnih postupaka. U nacionalnoj strategiji navodi se uloga sudbenih vlasti u rješavanju slučajeva u vezi s pravima intelektualnog vlasništva te sustavnom prikupljanju statistika, ali specijalizirana obuka sudbenih vlasti i opća izdvajanja i dalje su na niskoj razini.

U vezi s administrativnom sposobnošću, gore spomenutim izmjenama i dopunama materijalnih zakona u okviru Državnoga zavoda za intelektualno vlasništvo od lipnja 2008. uvodi se unutarnji žalbeni odbor koji će biti ovlašten za saslušavanje žalbi protiv svih upravnih odluka Zavoda. Suradnja izvršnih tijela na središnjoj i županijskoj razini je poboljšana, ali je i dalje slaba, osobito u smislu politike. Blage kazne za kaznena djela iz ovoga područja također su uzrok zabrinutosti zbog njihova slabog ili nepostojećeg učinka odvratanja u smislu sprečavanja kaznenog djela. Uz to, one su dokaz veoma slabog priznavanja ekonomskih i socijalnih učinaka krivotvorenja. Dostatna administrativna sposobnost i zadovoljavajući provedbeni rezultati predstavljaju ključne elemente za pristupne pregovore o ovome poglavlju.

Zaključak

Može se izvijestiti o dobrome napretku u vezi sa zakonskim usklađivanjem i provedbom. Usklađivanje s pravnom stečevinom dobro je unapređivalo, ali je u smislu administrativne sposobnosti potrebno uložiti trajne napore za provođenje prava u borbi protiv piratstva i krivotvorenja te za uspostavu provedbene dokumentacije.

4.8. Poglavlje 8.: Tržišno natjecanje

U području **protumonopolske (antitrust) politike**, uključujući **nadzor fuzija**, nedostaci navedeni u 2006. nisu uklonjeni. Nisu donesene najavljene zakonske izmjene potrebne za učinkovitiji nadzor protumonopolske politike. Posebice nije riješeno pitanje učinkovitosti sustava kazni zbog kojih bi odluke Agencije za zaštitu tržišnoga natjecanja trebale imati odvratajući učinak, kao niti problem ublažavanja kazni i sudskog nadzora. Također, nije ukinut članak 266. Zakona o općem upravnom postupku kojim se Vladi dopušta da ukine odluke antitrusta. Potrebno je osigurati jedinstvenu primjenu Zakona o tržišnom natjecanju od strane tijela, izuzev Hrvatske agencije za tržišno natjecanje, koja u posebnim sektorima imaju ovlasti u vezi s protumonopolskom politikom i fuzijama.

U pogledu *administrativne sposobnosti* Hrvatska agencija za zaštitu tržišnoga natjecanja nastavlja unapređivati upravljanje predmetima i izrade analiza. Međutim, taj je napredak usporen zbog niskog proračuna Agencije i nedostatka sredstava kao što su ovlasti za određivanje novčanih kazni, postupka za ublažavanje kazni i učinkovitih žalbenih mehanizama, čime se narušava njezina opća učinkovitost.

U vezi s podacima o *poduzimanju protumonopolskih mjera*, u 2006. godini Agencija za zaštitu tržišnoga natjecanja (s Hrvatskom narodnom bankom, za bankovni sektor) prihvatila je 93 važne odluke, od kojih se njih pet odnosi na ograničavajuće sporazume, tri na zlorabu vladajućeg položaja, 26 na kontrolu fuzija i 59 mišljenja na zakone i druge akte. Provedba se treba više usmjeriti na suzbijanje najtežih narušavanja tržišnoga natjecanja, posebice u vezi s ograničavajućim horizontalnim sporazumima i zlorabom vladajućeg položaja.

U području **državnih potpora** zabilježen je određen napredak. Izmjene Uredbe o državnim potporama iz 2006. osiguravaju zadovoljavajuću provedbenu osnovu. Za usklađivanje s pravnom stečevinom glavni zakonodavni i administrativni izazov odnosi se na srodna područja zakonodavstva (fiskalni zakoni i zakonodavstvo posebnih sektora) te zahtijeva aktivnu suradnju pružatelja potpora i jaku političku podršku kako bi se osiguralo da Agencija za zaštitu tržišnoga natjecanja od samoga početka bude uključena u usklađivanje svih postojećih i izradu novih programa potpora.

Agencija za zaštitu tržišnoga natjecanja je nacionalno tijelo mjerodavno za nadzor i kontrolu državnih potpora. Što se tiče administrativne sposobnosti, Agencija je ostvarila napredak u smislu ostvarivanja dijaloga s pružateljima državnih potpora, državnom upravom i jedinicama lokalne uprave. Unatoč tomu, daljnja značajna poboljšanja koče mali broj zaposlenih i mala proračunska sredstva koja se dodjeljuju za poboljšanje kontrole državnih potpora.

Ostvaren je određen napredak u odnosu na *provedbenu evidenciju državnih potpora*. U 2006. Agencija je riješila 91 slučaj državnih potpora (odluka i mišljenja). Većina slučajeva nije se mogla smatrati državnom potporom u smislu zakona ili je završila odobrenjem. Samo za četiri slučaja utvrđena je neusklađenost potpore sa zakonom.

U području *fiskalnih potpora*, koje predstavlja ključni element u pristupnim pregovorima, može se izvijestiti o određenom napretku. Nacrt Zakona o slobodnim zonama nije usklađen s pravnom stečevinom. Novi Zakon o poticanju ulaganja i njegove provedbene odredbe, usklađene s pravnom stečevinom, stupili su na snagu u 2007. godini. Međutim, stvarna isplata potpora u okviru ove vrste programa zahtijeva prihvaćanje karte regionalnih potpora, koja još ne postoji.

U sektoru *brodogradnje*, ključnom elementu pristupnih pregovora, Hrvatska je ostvarila umjeren napredak. Glavna brodogradilišta nalaze se u teškoćama i koriste državne potpore u obliku otpisa dugova, operativnih potpora i znatnih jamstava koja predstavljaju kršenje članka 70. SSP-a. U veljači 2007. Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva obavijestilo je Agenciju za zaštitu tržišnoga natjecanja o potporama za restrukturiranje pet brodogradilišta u teškoćama. Nacrti pojedinačnih programa restrukturiranja brodogradilišta također su poslani na uvid Europskoj komisiji. Tim programima restrukturiranja trebale bi se utvrditi potrebne mjere za ponovnu uspostavu dugoročne održivosti, vlastiti doprinosi poduzetnika u restrukturiranju te kompenzacijske mjere za primljene potpore. S obzirom na činjenicu da su brodogradilišta u teškoćama i da se održavaju zahvaljujući operativnim potporama, ti se programi trebaju dovršiti u najkraćem mogućem roku i uvrstiti u nacionalni program restrukturiranja koji odobrava Vlada.

U sektoru *industrije čelika* ostvaren je određen napredak. U veljači 2007. Vlada je prihvatila Nacionalni program restrukturiranja industrije čelika, koji predstavlja ključni element pristupnih pregovora. Iako su time ispunjeni formalni kriteriji iz SSP-a, utoliko što to uključuje konačnu potporu za restrukturiranje sektora čelika unutar zadanog roka, preostaju dijelovi koje je potrebno dovršiti nakon privatizacije Splitske i Sisačke željezare u srpnju 2007. godine. To se odnosi na dovršenje njihovih pojedinačnih planova poslovanja i ažuriranje Nacionalnoga programa restrukturiranja industrije čelika, što će pod normalnim tržišnim uvjetima dovesti do dugoročne održivosti bez narušavanja tržišnoga natjecanja.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je određen napredak u vezi s protumonopolskom politikom i državnim potporama. Međutim, potrebno je daljnje usklađivanje zakonodavstva i jačanje administrativne sposobnosti. Usklađivanje s pravnom stečevinom je u tijeku, ali još je potrebno uložiti značajne napore, posebno u vezi s restrukturiranjem sektora čelika i brodogradilištima u teškoćama.

4.9. Poglavlje 9.: Financijske usluge

U području **bankarstva i financijskih konglomerata** ostvaren je određen napredak. Zakonom o kreditnim unijama te povezanim izmjenama i dopunama Zakona o bankama, prihvaćenim u prosincu 2006., otvoren je put za pretvaranje štedno-kreditnih zadruga u kreditne unije ili štedionice, koje se nalaze pod nadzorom Hrvatske narodne banke. Dosad su 43 štedno-kreditne zadruge najavile planove pretvorbe u štedionice, a njih 36 u nove kreditne unije, dok ih je 18 najavilo likvidaciju. Taj bi se postupak trebao dovršiti do kraja 2007. godine. Uvedene su određene promjene s obzirom na zahtjeve za adekvatnost kapitala kreditnih institucija i investicijskih poduzeća. Narodna banka nastavlja s radom na donošenju novog Zakona o kreditnim institucijama te izradi potrebnoga sekundarnog zakonodavstva s ciljem pune transpozicije novog okvira o zahtjevima za kapital. U prosincu 2006. prihvaćen je novi Zakon o leasingu, kojim se leasing društva stavljaju pod nadzor Hrvatske agencije za nadzor financijskih usluga (HANFA). Među ostalim, njime se zabranjuje da leasing društva odobravaju kredite na vlastiti račun.

U vezi s administrativnom sposobnošću, u Odjelu regulative i nadzora banaka Hrvatske narodne banke dodatno je zaposleno šest osoba u travnju 2007. godine. Narodna banka nastavlja razvijati suradnju sa stranim i domaćim tijelima za nadzor.

U vezi s **infrastrukturom financijskog tržišta** ostvaren je određeni napredak. Hrvatska je prihvatila i objavila novi Zakon o financijskom kolateralu.

U području **osiguranja**, gdje je hrvatsko zakonodavstvo već u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom EU-a, može se izvijestiti o ograničenome napretku. HANFA je donijela određene provedbene mjere koje se odnose na nadzor grupe osiguravatelja, uspostavu garancijskog fonda, izračunavanje granica solventnosti i tehničke pričuve. U vezi s profesionalnim mirovinama u lipnju 2007. prihvaćene su izmjene i dopune zakona s ciljem usklađivanja mirovinskog sustava s Direktivom o institucijama za obvezne mirovinske fondove.

Može se izvijestiti o određenom napretku u pogledu **tržišta vrijednosnim papirima i investicijskih usluga**. Izmjenama i dopunama Zakona o tržištu vrijednosnih papira iz prosinca 2006. trgovanje izvedenicama ušlo je u područje primjene tog Zakona, a riješila su se pitanja vezana uz uvjete poslovanja ovlaštenih društava i uređenih javnih tržišta. HANFA je, također, donijela niz provedbenih mjera, među ostalim, pravila poslovnog ponašanja, pravila o izdavanju dozvola za investicijska poduzeća i sprečavanju manipulacije tržištem te nekoliko mjera kojima se provodi novi Zakon o investicijskim fondovima, točnije, kojima se uređuje izdavanje prospekta i pojednostavljeni prospekt za otvorene investicijske fondove.

U vezi s *administrativnom sposobnošću* HANFA je poduzela snažnu provedbenu akciju u nizu nedavnih vrlo značajnih slučajeva, točnije preuzimanja farmaceutske tvrtke Plive i ponudi dionica INA-e. Unatoč tomu, i dalje su prisutne određene slabosti. Objavljivanje financijskih izvješća spomenutih društava i dalje nije odgovarajuće. Propisi o sprečavanju zlorabe tržišta nisu uvijek jasni, a njihova se provedba treba ojačati. Općenito, potrebno je daljnje ojačati administrativnu sposobnost HANFA-e i njezine postupke konzultacije s privatnim sektorom.

Zaključak

U ovome poglavlju može se izvijestiti o određenome napretku. Usklađivanje s pravnom stečevinom dobro je uznapredovalo na područjima kao što su osiguranje i investicijski fondovi. Potrebni su povećani naponi za jačanje nadzora banaka, kao i ovlasti mjerodavnoga

tijela za nadzor financijskog sektora radi nadzora nebankarskog sektora te kako bi se zadovoljili ukupni zahtjevi vezani uz pravnu stečevinu EU-a u području financijskih usluga.

4.10. Poglavlje 10.: Informacijsko društvo i mediji

U području **elektroničkih komunikacija i informacijske tehnologije** postignut je određen napredak. Sektor se i dalje širi zahvaljujući tržištu mobilne telefonije koje predstavlja vodeću silu razvoja telekomunikacijskih usluga u zemlji sa stopom penetracije koja je u ožujku 2007. iznosila otprilike 104,8 %. Zamijećeno je sniženje cijena od oko 22 % za nacionalne pozive i 2,6 % za međunarodne pozive. Međutim, taj je napredak usporen trajnim teškoćama u razvoju mreže s trećim operaterom. Ostvaren je određeni napredak u vezi s liberalizacijom fiksne mreže, ali obvezni nositelj fiksne mreže s 87 % tržišnog udjela dominira tržištem te je potrebno uspostaviti i provesti jednaka pravila igre za sve. Predstavljena je strategija razvoja širokopojasne mreže i u tijeku je provedba akcijskoga programa. Međutim, alternativni operateri na ovome tržištu suočavaju se s teškoćama u vezi s određivanjem cijena i besplatnom DSL ponudom obveznog nositelja mreže.

Hrvatska agencija za telekomunikacije ojačala je ustroj i sudjelovanje na tržištu te pokazuje veću transparentnost djelovanja. Počela je ostvarivati određeni napredak provođenjem važnih zaštitnih mjera konkurentnosti kao što je pravo puta i zajedničko korištenje infrastrukture. U tijeku su radovi koje je potrebno dovršiti i na drugim područjima što se odnose na odabir tvrtke koja nudi komunikacijske usluge, računovodstveno odvajanje i sustave troškovnoga računovodstva, odvojenu ponudu veza, veleprodajnu ponudu iznajmljenih linija i formiranje cijena.

Usluga prenosivosti broja u fiksnoj i mobilnoj mreži dostupna je od listopada 2006. godine. Ostvaren je određen napredak zahvaljujući djelomičnom usklađivanju Sporazuma o koncesijama između države i obveznog nositelja fiksne mreže sa Zakonom o telekomunikacijama. Objavljene su smjernice za zajedničko korištenje vodova. Vlada je prihvatila smjernice za izradu novoga Zakona o elektroničkim komunikacijama i u tijeku je javna rasprava. Međutim, za usklađivanje s pravnom stečevinom bit će potrebno izraditi novi primarni zakon, dok će se postojeće sekundarno zakonodavstvo trebati pojednostavniti te izmijeniti i dopuniti. Osobitu pažnju treba posvetiti neovisnosti i zadaćama Agencije, uredbama o tržišnome natjecanju i operaterima sa značajnom tržišnom snagom (SMP), režimu ovlašćivanja, uključujući zamjenu licencija i sporazume o davanju koncesija, razvoju infrastrukture, pravu puta i zajedničkom korištenju infrastrukture.

U vezi s **uslugama informacijskog društva** i elektroničkom trgovinom nije ostvaren poseban napredak. Hrvatska je, međutim, dobro definirala raspored usklađivanja svojega zakonodavstva s pripadajućom pravnom stečevinom.

U području **audiovizualne politike** ostvaren je određen napredak. U srpnju 2007. Sabor je prihvatio novi Zakon o elektroničkim medijima kojim se poboljšava regulatorni okvir i uvode odredbe za daljnje usklađivanje s Direktivom o televiziji bez granica. Međutim, još nije izmijenjen postupak imenovanja članova Vijeća za elektroničke medije, a uloga općeg civilnog društva u tom postupku nije dostatna.

U medijskom okružju i dalje je prisutno upletanje politike. Potrebno je osigurati da rad Vijeća za elektroničke medije te Hrvatske radiotelevizije i njezina Programskog vijeća bude neovisan i slobodan od političkoga pritiska. Vlada je najavila preispitivanje Zakona o medijima s ciljem

jačanja uloge civilnog društva u postupku imenovanja članova Vijeća za elektroničke medije i Programskog vijeća HRT-a te minimiziranja mogućnosti političkoga pritiska.

Zaključak

U ovome poglavlju ostvaren je određen napredak. Poduzeti su daljnji koraci u smjeru liberalizacije tržišta elektroničkih komunikacija i doneseni su novi zakoni o medijima. Međutim, potrebno je uložiti daljnje napore za učinkovitu liberalizaciju tržišta, što uključuje izradu novoga primarnog zakona i jačanje Agencije. Potrebno je osigurati regulatornu neovisnost i uvesti zaštitne mjere protiv upletanja politike u medije. U ovome poglavlju Hrvatska je općenito postigla dobru razinu usklađenosti s pravnom stečevinom, ali je tržišno natjecanje u fiksnoj telefoniji i dalje ograničeno.

4.11. Poglavlje 11.: Poljoprivreda i ruralni razvitak

U vezi s **horizontalnim pitanjima** nastavljeno je s pripremom uspostave integriranog sustava prikupljanja i praćenja informacija (IACS – Integrated Administration and Control System) i sustava identifikacije zemljišnih parcela. Rad je još u ranoj fazi i potrebno ga je pojačati. Plan za izradu mreže podataka poljoprivrednoga računovodstva je pripremljen, ali njegova provedba kasni u odnosu na početni raspored. Potrebni su značajni ljudski i financijski resursi kako bi se osigurala nužna administrativna sposobnost Hrvatske za provedbu zajedničke poljoprivredne politike.

U području **organizacija zajedničkog tržišta** može se izvijestiti o ograničenom napretku. Postojeći sustav za potporu i uređenje poljoprivrednog sektora u Hrvatskoj u značajnoj se mjeri razlikuje od reformirane Zajedničke poljoprivredne politike, osobito u pogledu potpora za poljoprivrednike u obliku plaćanja vezanih uz proizvodnju. Potrebni su značajni naponi kako bi se osigurala usklađenost svih elemenata Zajedničke poljoprivredne politike u trenutku pristupa kao što je tržišna intervencija, kvote, izvješćivanje i nadzor cijena, a posebno sustav nevezanih izravnih plaćanja. Potrebno je odrediti jasan raspored za izvršenje tih zadaća. U skladu s normama EU-a potrebno je uspostaviti registar vinograda.

U vezi s **ruralnim razvitkom** Hrvatska je postigla dobar napredak u provedbi Posebnoga pretpripravnog programa za poljoprivredu i ruralni razvitak (SAPARD), iako je potrebno uložiti značajne napore kako bi se osiguralo učinkovito i efektivno korištenje sredstava. Dobar napredak postignut je u pripremanju programa IPARD. Međutim, od ključne je važnosti da se nastavi s tim napretkom, posebice u pogledu razvoja niza obaveznih normi za program zaštite ruralnog okruženja te uspostave struktura IPARD-a.

U vezi s **politikom o kvaliteti** pripreme su dobro uznapredovale jer su uvedene mnogobrojne izmjene i dopune hrvatskih zakona radi usklađivanja s pravnom stečevinom EU-a. Potrebni su daljnji naponi u sustavu nadzora.

Pripreme su također dobro uznapredovale u vezi s **organskom poljoprivredom**. Hrvatska je postigla visok stupanj usklađenosti zakonodavstva sa zahtjevima EU-a u ovome području. Hrvatska ima potrebni registar poljoprivrednika koji se bave organskom proizvodnjom, ovlaštene laboratorije za testiranja i tehnički nadzor.

Zaključak

Hrvatska je nastavila s napretkom u ovome poglavlju. Pripreme su dobro uznapredovale u vezi s politikom o kvaliteti i organskom poljoprivredom. Postignut je dobar napredak u vezi s ruralnim razvitkom, iako je potrebno intenzivirati pripreme za IPARD. Potrebno je uložiti značajne napore za uspostavu integriranog sustava prikupljanja i praćenja informacija te sustava identifikacije zemljišnih parcela, kao i za pravilnu provedbu svih elemenata reformirane Zajedničke poljoprivredne politike.

4.12. Poglavlje 12.: Sigurnost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor

Prihvatanjem novog Zakona o hrani ostvaren je napredak u području **opće politike prehrambenih proizvoda**. Tim se Zakonom provode temeljna načela i zahtjevi zakona EU-a o hrani, dok se Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodnoga gospodarstva određuje kao mjerodavno odgovorno tijelo za pitanja sigurnosti hrane u Hrvatskoj. Potrebno je uložiti značajne napore za pripremu sekundarnog zakonodavstva i punu provedbu Zakona, na primjer, u pogledu odgovornosti djelatnika u industriji prehrane i krme te načela sljedivosti. Hrvatska treba ojačati administrativnu sposobnost kako bi se ispunila obveza evidentiranja objekata i proveo novi pristup kontroli hrane i krme.

U pogledu **veterinarskih pitanja** ostvaren je napredak jer je Hrvatska prihvatila novi Zakon o veterinarstvu koji omogućuje prenošenje dijela pravne stečevine u ovome području. Potrebni su značajni napor za pripremu sekundarnog zakonodavstva i jačanje administrativne sposobnosti.

Postignut je daljnji napredak u vezi s identifikacijom i registracijom životinja. Međutim, potrebna su daljnja poboljšanja kako bi se uspostavio usklađeni sustav identifikacije i registracije goveda i njihovih kretanja te koza, ovaca i svinja.

Što se tiče veterinarskih pregleda na granicama s trećim zemljama, ostvaren je određen napredak. Postoji znatna potreba za ulaganjima u infrastrukturu i povećanjem stručnosti osoblja jer je Hrvatska predvidjela osam vanjskih graničnih nadzornih postaja. Pristup necijepljenja za klasičnu svinjsku kugu predstavlja pozitivan napredak u odnosu na zahtjeve EU-a, ali je na temelju nacionalnoga programa za borbu protiv klasične svinjske kuge potrebno pojačati napore u vezi s praćenjem i nadzorom.

Što se tiče **tržišnog plasiranja hrane i krme**, može se izvijestiti o napretku. Hrvatska je započela s postupkom klasifikacije pogona za proizvodnju hrane životinjskoga i neživotinjskoga podrijetla na temelju zakonodavstva EU-a. Pripremljen je nacionalni program za razvoj ruralne infrastrukture i njegov akcijski plan. Međutim, većina pogona za preradu hrane, kao što su klaonice, pogoni za preradu mesa i mljekare, općenito ne zadovoljava zahtjeve EU-a i bit će potrebno uložiti značajne napore za njihovo usklađivanje. Također treba poboljšati laboratorijske kapacitete u području sigurnosti hrane. Napredak u ovome području usko je povezan s dovršenjem i provedbom Strategije o sigurnosti hrane.

U području **dobrobiti životinja** ostvaren je samo ograničen napredak.

U području **posebnih propisa za hranu i posebnih propisa za krmu** ne može se izvijestiti o pomacima.

Dobar je napredak učinjen u pogledu **fitosanitarne politike**, iako se trebaju poduzeti daljnji značajni napor kako bi se dovršila izrada provedbenih propisa i ojačala administrativna sposobnost. Može se izvijestiti o napretku u vezi s povećanjem broja zaposlenih i njihovih kvalifikacija te općim administrativnim kapacitetima. Novim Zakonom o biljnom zdravstvu

prenose se važni dijelovi pravne stečevine i pruža osnova za prihvaćanje niza provedbenih odredbi. Pojačane su aktivnosti nadzora štetnih organizama, posebno u vezi sa sistematskim pregledima u odnosu na neke štetne organizme, i povećana je učestalost kontrola. Potrebno je poboljšati infrastrukturu i osposobljenost osoblja fitosanitarnih graničnih nadzornih postaja koje će se zadržati nakon pristupanja.

Dobar je napredak učinjen i u području zaštite bilja. Zakonom o sredstvima za zaštitu bilja, koji je stupio na snagu 2007., teži se usklađivanju s pravnom stečevinom EU-a u vezi s prodajom sredstava za zaštitu bilja. Doneseni su provedbeni propisi o procjenjivanju aktivnih tvari te odobravanju i označavanju sredstava za zaštitu bilja. Prihvaćanjem provedbenih propisa ostvaren je određen napredak u području proizvodnje sjemena i materijala za razmnožavanje bilja.

Zaključak

Napredak je postignut u svim područjima, a posebno glede prihvaćanja okvira i sekundarnog zakonodavstva. Potrebno je, međutim, uložiti značajne napore radi ubrzanja priprema sekundarnog zakonodavstva i jačanja administrativne sposobnosti.

4.13. Poglavlje 13.: Ribarstvo

U vezi s **upravljanjem resursima i flotom** te **nadzorom i kontrolom** može se izvijestiti o malome napretku. Hrvatska je prihvatila pravilnik kojim bi se trebalo poboljšati prikupljanje podataka o iskrcajima i mjestima prve prodaje. Prihvaćen je novi pravilnik o očevidniku i dostavi podataka s ciljem daljnjeg usklađivanja hrvatskog očevidnika sa zahtjevima EU-a. Započelo se s radom na uspostavi i unošenju podataka u registar flote. U odnosu na pravnu stečevinu i dalje postoje neke razlike u tehničkim mjerama za upravljanja resursima. U području upravljanja flotom i dalje postoje neusklađenosti s određenim mjerama za upravljanje flotom i u odnosu na satelitski sustav za praćenje plovila. U znatnoj je mjeri potrebno ojačati administrativnu sposobnost i opremljenost ribarske inspekcije. Općenito, pripreme u području upravljanja resursima i flotom te nadzorom i kontrolom su započete, ali su još u ranoj fazi.

U pogledu **tržišne politike** može se izvijestiti o ograničenom napretku. U Rijeci i Poreču otvaraju se veletržnice ribom, što je prvi korak u smjeru organizacije tržišta ribom u Hrvatskoj. U Hrvatskoj trenutačno ne postoje organizacije proizvođača i koriste se različiti tržišni standardi. Pripreme u ovome području su tek započete.

U području **strukturnih aktivnosti** i programa **državne potpore** nije učinjen poseban napredak. Hrvatska još treba stvoriti potrebne upravne strukture za provedbu strukturne politike EU-a. Trebat će ukinuti državne potpore koje nisu u skladu s pravnom stečevinom, kao što je trenutačni program modernizacije flote.

U području **međunarodnih sporazuma** ne može se izvijestiti o posebnom napretku. Hrvatska općenito provodi preporuke relevantnih međunarodnih ribarskih organizacija kao što su GFCM i ICCAT.

Zaključak

Hrvatska je učinila određen napredak u području ribarstva. Općenito, pripreme su započete, ali su još u ranoj fazi. Jaz ostaje u područjima upravljanja flotom, nadzora i kontrole, strukturnih aktivnosti i državnih potpora. Hrvatska će morati povećati napore kako bi se prevladali spomenuti jazovi.

4.14. Poglavlje 14.: Prometna politika

U području **cestovnoga prometa** može se izvijestiti o određenom napretku. S ciljem postizanja pune usklađenosti s pravnom stečevinom prihvaćen je Zakon o prijevozu opasnog tereta. Nakon usvajanja sekundarnog zakonodavstva Zakon bi se trebao početi primjenjivati krajem 2007. godine. Prenošenje i preispitivanje Međunarodnoga sporazuma o cestovnom prijevozu opasnog tereta u završnoj je fazi. Radna skupina za uvođenje digitalnog tahografa počela je s radom i u tijeku je izrada nacrtu relevantnih zakona. Što se tiče administrativne sposobnosti, nova uredba o ustroju Ministarstva mora, turizma, prometa i razvitka u fazi je prihvaćanja. Tom se uredbom predviđa povećanje broja cestovnih inspektora i uređuju se radni uvjeti i proračunska sredstva. Pripreme u ovome području napreduju.

Sektor **željezničkoga prometa** bilježi značajan napredak. S učinkom od siječnja 2007. društvo Hrvatske željeznice restrukturiralo se u četiri operativna društva kćeri s holding društvom kao krovnom tvrtkom. Društva kćeri odgovorna su za vuču vlakova, putnički prijevoz, prijevoz tereta i infrastrukturu. Poslovni planovi svakoga od četiriju društava su trenutačno u pripremi. Država je preuzela sve prethodne kreditne obveze u koje je do datuma restrukturiranja stupilo bivše integrirano društvo. Prihvaćeni su zakoni za uspostavu *regulatornog tijela*. U ožujku 2007. prihvaćen je Zakon o sigurnosti u željezničkome prometu. S ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom Zajednice o željeznicama započeto je preispitivanje sporazuma o graničnim prijelazima. Za usklađivanje s pravnom stečevinom koja se odnosi na sigurnost i interoperabilnost potrebno je izraditi nacrt podzakonskih propisa. Zakonom se predviđa prenošenje ovlasti za donošenje propisa sa željezničkog poduzeća na Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka. Osim toga, spomenuti Zakon pruža pravnu osnovu za osnivanje tijela zaduženog za sigurnost u željezničkom prometu te istražnog i prijavljenog tijela. Pripreme u ovome području dobro su uznapredovale.

Ograničen napredak postignut je u području **prometa unutarnjim plovnim putovima**, gdje je hrvatsko zakonodavstvo samo djelomično usklađeno s pravnom stečevinom. I dalje postoje razlike u odredbama o pristupu tržištu, priznavanju dokumenata izdanih izvan Hrvatske, pristupa zanimanju, certifikatima za stjecanje ovlaštenja zapovjednika plovila i certifikaciji plovila. Novi je Zakon o plovidbi i lukama unutarnjih voda, namijenjen usklađivanju s pravnom stečevinom, u završnoj fazi pripreme. Hrvatska je počela s razvojem riječnih informacijskih servisa. Pripreme u ovome području su u tijeku.

U području **zračnoga prometa** može se izvijestiti o napretku. U travnju 2007. prihvaćen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o zračnom prometu s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom u vezi s izdavanjem licencija, radnim vremenom članova posade zrakoplova i jedinstvenim europskim nebom. Tim se Zakonom u hrvatsko zakonodavstvo uvodi pojam "operativna licencija". Njime se također osigurava pravna osnovu za osnivanje neovisne agencije za civilno zrakoplovstvo. Hrvatska je donijela Pravilnik o kontinuiranoj plovidbenosti zrakoplova i aeronautičkih proizvoda, dijelova i uređaja te o ovlaštenju organizacija i osoblja uključenih u te poslove i Pravilnik o vremenu otvorenosti aerodroma za javni zračni promet. Postojeći Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja, izdavanja, obnavljanja i produžavanja dozvole i ovlaštenja pilotima helikoptera izmijenjen je i dopunjen.

Hrvatska je potpisnica višestranoga Sporazuma o osnivanju Zajedničkog europskog područja letenja (ECAA) i otada se, u skladu sa Salzburškom deklaracijom od 12. svibnja 2006., taj Sporazum primjenjuje na upravnoj razini. Međutim, preostaje provedba značajnih dijelova prve tranzicijske faze pripadajuće pravne stečevine o zračnome prometu. Hrvatska treba što prije ratificirati Montrealsku konvenciju i osnovati neovisno tijelo za istraživanje zrakoplovnih nesreća. Izmjene i dopune Zakona o zračnom prometu odražavaju prioritete ECAA-a. Krajem 2006. prihvaćen je novi program nacionalne sigurnosti. Time se omogućuje daljnje usklađivanje s mjerama EU-a za provedbu zajedničkih temeljnih normi zrakoplovne sigurnosti. U prosincu 2006. stupio je na snagu propis o ograničenju količine tekućine u ručnoj prtljazi. Usklađivanje s pravnom stečevinom u ovome je području dobro uznapredovalo.

U području **pomorskoga prometa** ostvaren je dobar napredak. Hrvatska je ratificirala Međunarodnu konvenciju o građanskoj odgovornosti zbog onečišćenja pogonskim uljem i Međunarodnu konvenciju o nadzoru štetnih sustava protiv obraštanja brodova. Prihvaćeni su propisi o tehničkom nadzoru brodova, a posebice o nadzoru štetnih sustava protiv obraštanja i upravljanju sigurnošću. Prihvaćena su dva pravilnika o trajektima ro-ro (o obaveznom nadzoru sigurnosti i zahtjevima za stabilnost) i istraživanju pomorskih nesreća. Uvedene su izmjene i dopune Pomorskog zakonika kako bi se pružila pravna osnova za sekundarno zakonodavstvo o zajedničkim pravilima i normama za tijela odgovorna za inspekciju i pregled brodova. Hrvatska sudjeluje u aktivnostima Europske agencije za pomorsku sigurnost (EMSA). Pripreme u ovome području su dobro uznapredovale, iako zakonodavstvo u vezi s pomorskom sigurnosti još nije usklađeno s pravnom stečevinom.

Zaključak

Sve u svemu, Hrvatska i dalje dobro napreduje u usklađivanju s pravnom stečevinom, posebice u područjima željezničkoga i pomorskoga prometa. Međutim, potrebno je povećati napore i osigurati odgovarajuću administrativnu sposobnost u većini prometnih sektora.

4.15. Poglavlje 15.: Energetika

U području **osiguranja opskrbe** ostvaren je napredak. Na dan 1. srpnja 2007. obvezne zalihe nafte odgovarale su potrošnji od 60 dana. U tijeku je izrada plana nepredviđenih okolnosti za postupanje u slučaju prekida opskrbe. Pripreme u ovome području su u tijeku, ali je i dalje potrebno uskladiti s pravnom stečevinom zakonodavstvo o odobrenjima za traženje, istraživanje i proizvodnju ugljikovodika.

Značajan je napredak ostvaren u području **domaćega tržišta električne energije**. U siječnju 2007. stupila su na snagu Pravila djelovanja tržišta električne energije i Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava. U prosincu 2006. operater prijenosa prihvatio je Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći. Na svim granicama osim s Crnom Gorom počele su mjesečne dražbe prekogranične prijenosne moći. Od srpnja 2007. tržište je otvoreno za sve kupce, osim kategorije kućanstva, iako je u praksi HEP i dalje jedini opskrbljivač električne energije u zemlji. Pripreme u ovome području su uznapredovale.

U području **tržišta plinom** ostvaren je dobar napredak. U travnju 2007. prihvaćen je novi Zakon o tržištu plina kojim se uređuje skladištenje i distribucija plina, UPP, sigurnost opskrbe, razdvajanje djelatnosti operatora sustava te dodjela i korištenje prekogranične prijenosne moći. U njemu se, također, detaljno navode prava i obveze kupaca (povlaštenih i

tarifnih). Državna plinska kompanija INA je privatizirana, ali i dalje ima vladajući položaj kod opskrbe i uvoza plina. Pripreme u ovome području napreduju.

Hrvatska je punopravna članica Ugovora o energetske zajednici te je stoga s učinkom od srpnja 2007. obvezna primjenjivati relevantnu pravnu stečevinu EU-a o energiji, izuzev odredbi o otvaranju tržišta na koje se primjenjuje posebni raspored. Hrvatska je ostvarila dobar napredak u provedbi ove obveze, ali treba obratiti posebnu pažnju na obveze javne usluge, zaštitu potrošača i mehanizme prekogranične trgovine. Administrativna sposobnost Hrvatske energetske regulatorne agencije (HERA) zahtijeva daljnje jačanje. Cijene električne energije određuje Vlada, dok regulatorna agencija donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa i Ministarstvu daje mišljenje o cijenama. Usklađivanje s pravnom stečevinom u ovome je području dobro uznapredovalo.

Što se tiče **energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije**, može se izvijestiti o napretku. Doneseni su propisi o minimalnom udjelu električne energije koja se mora proizvesti iz obnovljivih izvora i kogeneracijom, o tarifnom sustavu i poticajima za obnovljive izvore energije i kogeneraciju. Međutim, taj sustav još ne funkcionira u praksi zbog nepotpunog zakonskog paketa i nedovršenog sustava poticaja. Osim toga, za usklađivanje s pravnom stečevinom, hrvatski cilj za udio obnovljive električne energije mora uključiti svu energiju vode. Cilj za biogoriva u 2007. određen je na 0,9 % svih goriva na domaćem tržištu. Doneseni su tehnički propisi o uštedi toplinske energije i toplinskoj zaštiti u zgradama. Administrativna sposobnost za obnovljive izvore i energetske učinkovitost zahtijeva jačanje. Pripreme u ovome području su u tijeku.

U području nuklearne energije Sabor je u listopadu 2007. prihvatio novi zakon kojim se osiguravaju financijska sredstva za stavljanje izvan pogona Nuklearne elektrane Krško te za razgradnju i zbrinjavanje radioaktivnog otpada i istrošenoga nuklearnoga goriva NE Krško.

U vezi s **nuklearnom sigurnošću i zaštitom od zračenja** ostvaren je dobar napredak. Prihvaćen je Zakon o zaštiti od ionizirajućih zračenja i sigurnosti izvora ionizirajućih zračenja. On je dopunjen paketom propisa u vezi s ionizirajućim zračenjima i izlaganju takvome zračenju. Uz to, donesen je paket propisa u vezi s nuklearnim aktivnostima, nuklearnim materijalom i organizacijama uključenim u zadaće vezane uz nuklearnu sigurnost. Administrativna sposobnost i dalje je slaba i nastavlja se fragmentacija odgovornosti između Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi te dvaju državnih ureda za zaštitu od zračenja i nuklearnu sigurnost.

Zaključak

Sve u svemu, postignut je dobar napredak. Međutim, potrebni su trajni naponi za usklađivanje s pravnom stečevinom, posebice u području energetske učinkovitosti. Posebna se pažnja treba posvetiti jačanju administrativne sposobnosti, što je preduvjet za pravilnu primjenu i provedbu pravne stečevine.

4.16. Poglavlje 16.: Porezi

Ne bilježi se napredak u području **indirektnog oporezivanja**. Hrvatsko je zakonodavstvo, kada je riječ o *PDV-u* i *trošarinama*, i dalje samo djelomično usklađeno s pravnom stečevinom. Neusklađenosti s pravnom stečevinom u vezi s PDV-om odnose se na određene smanjene i nulte stope koje se primjenjuju u Hrvatskoj, opseg smanjenih stopa i oslobađanja

od poreza, isključivanje slobodnih zona iz područja oporezivanja, posebne programe te nepostojanje zakonodavstva kojim se uređuje povrat PDV-a neregistriranim trgovcima. I u sustavu trošarina bit će potrebne znatne promjene, na primjer u vezi s pokrivenošću roba, stopama i privremenom obustavom plaćanja davanja. Osim toga, rezultat sadašnjeg režima trošarina za cigarete *de facto* diskriminira uvozne proizvode te je stoga nespojiv sa SSP-om. Hrvatska još nije riješila svoje prioritete povezane s indirektnim oporezivanjem.

Veoma ograničen zakonodavni napredak postignut je u području **direktnog oporezivanja**. Izmjene i dopune Zakona o porezu na dobit stupile su na snagu. Cilj je izmjena i dopuna uskladiti određene posebne porezne mehanizme o državnim potporama s pravnom stečevinom (*vidi Poglavlje 8. – Tržišno natjecanje*) te s pravilima postupanja za oporezivanje trgovačke djelatnosti. Neusklađenosti s pravnom stečevinom i dalje su prisutne s obzirom na direktive o preuzimanju, o kamatama, tantijemama te o štednji. U području direktnog oporezivanja Hrvatska je samo djelomično riješila svoje prioritete.

S obzirom na **administrativnu suradnju i uzajamnu pomoć** bilježi se ograničen napredak. Hrvatska je počela sudjelovanje u programu Fiscalis 2007.

Došlo je do određenoga napretka i u odnosu na **operativnu sposobnost i kompjutorizaciju**. Porezna uprava donijela je IT-strategiju, postavila ciljeve politike i predvidjela povećanje osoblja kako bi nakon pristupanja osigurala uzajamnu povezanost sa sustavima EU-a. Iako sa zakašnjenjem, nastavlja se radom na operativnim i IT-sposobnostima. Porezna uprava koja uvelike ovisi o vanjskim stručnjacima ipak je počela jačati svoj odjel informacijske tehnologije. Općenito su pripreme u tom području tek u početnoj fazi.

Zaključak

Hrvatska je u području oporezivanja ostvarila veoma ograničen napredak. Cjelokupna struktura poreznog zakonodavstva slična je pravnoj stečevini. Međutim, usklađivanje hrvatskoga poreznog zakonodavstva još je daleko od završetka i tu je potrebno riješiti problem trošarina na cigarete. Potrebni su znatni naponi kako bi se ojačale administrativne sposobnosti, uključujući informacijsko-tehnološku uzajamnu povezanost.

4.17. Poglavlje 17.: Ekonomska i monetarna unija

Bilježi se znatan napredak u usklađivanju s pravnom stečevinom u odnosu na **monetarnu politiku**. U prosincu 2006. Sabor je donio izmjene i dopune Zakona o Hrvatskoj narodnoj banci (HNB), kojim je znatno ojačana neovisnost HNB-a. Nadalje, HNB je prihvatio sekundarni cilj kojim se omogućuje da opći gospodarski ciljevi Europske zajednice dobiju prednost pred domaćim ciljevima. Osim toga, prihvaćena su pravila i strukture važne za integraciju HNB-a u Europski sustav središnjih banaka do pristupanja EU-u. Izmijenjeni i dopunjeni Zakon o HNB-u s iscrpnijim objašnjenjima zabranjuje monetarno financiranje javnoga sektora. Definicija "javnoga sektora" izmijenjena je i uključuje i izvanproračunske fondove, jedinice lokalne samouprave i druga javna tijela. Ukinute su odredbe koje hrvatskoj Vladi omogućuju da svaki manjak između prihoda i rashoda HNB-a veći od općih rezerva HNB-a pokrije sredstvima iz državnoga proračuna ili izdavanjem obveznica. Novi Zakon o kreditnim unijama te Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima doneseni su u prosincu 2006. odnosno srpnju 2007. i njima je ograničen povlašten pristup državnih tijela financijskim institucijama.

Međutim, Hrvatska još nije završila usklađivanje pravnih propisa kako bi osigurala potpunu neovisnost središnje banke. Nadalje, u hrvatskome zakonodavstvu još postoje odredbe koje omogućuju povlašten pristup državnih tijela financijskim institucijama. Općenito, pripreme u području monetarne politike dobro su napredovale.

U području **ekonomske politike** zemlja je postigla određen napredak u prilagođavanju pravnoj stečevini. Hrvatska je u prosincu 2006. dostavila svoj treći Pretpristupni ekonomski program za razdoblje 2007. – 2009. godine. Program daje čvrst i koherentan srednjoročni makroekonomski okvir i ambiciozan program za strukturne reforme. Hrvatska je podnijela svoju treću fiskalnu notifikaciju u ožujku 2007. godine. Izvješćivanje o fiskalnim podacima na temelju ESA 95 poboljšalo se. Daljnji je napredak učinjen u jačanju institucijskih sposobnosti za formuliranje i provođenje ekonomske politike. Međutim, nekoliko ministarstava i državnih tijela ima različite razine odgovornosti u ključnim i međusobno povezanim područjima ekonomske politike. Velika rascjepkanost odgovornosti ometa učinkovito formuliranje politike i katkad dovodi do kašnjenja njezina provođenja. Općenito, Hrvatska u području ekonomske politike ostvaruje napredak.

Zaključak

Ostvaren je znatan napredak u području ekonomske i monetarne politike. Međutim, Hrvatska još nije završila potrebno usklađivanje, osobito kada je riječ o povlaštenom pristupu javnoga sektora financijskim institucijama te o potpunoj neovisnosti središnje banke. Općenito usklađivanje s pravnom stečevinom u području ekonomske i monetarne politike dobro je napredovalo.

4.18. Poglavlje 18.: Statistika

Bilježi se određen napredak u odnosu na **statističku infrastrukturu**. Godišnji provedbeni plan statističkih aktivnosti za 2007. prihvaćen je u listopadu 2006. godine. Državni zavod za statistiku (DZS) preustrojen je s obzirom na administrativnu sposobnost, kao prvi korak prema povećanju institucionalne sposobnosti. To je uključilo osnivanje Odjela za provedbu projekta i Odjela za unutarnju kontrolu. Poboljšala se suradnja između DZS-a i drugih glavnih nositelja službene statistike.

U srpnju 2007. završen je glavni plan s ciljem povećanja institucionalne sposobnosti DZS-a. Njegov je glavni cilj izraditi dugoročnu strategiju za prilagodbu ustroja i proizvodnje DZS-a usmjerenu na integraciju u Europski statistički sustav. Međutim, postoji opasnost da valjana provedba novih strategija i novog ustroja i dalje bude otežana nepopunjenim mjestom više uprave (od lipnja 2005.). Nadalje, još nije izrađena politika izobrazbe za osoblje DZS-a, a regionalni statistički uredi još nisu preustrojeni. Nije izrađena politika diseminacije statističkih podataka. Pripreme u tom smislu sporo napreduju.

U području nacionalnih **klasifikacija** postignut je napredak koji se očituje u usklađenosti s međunarodnim standardima. U svibnju 2007. Vlada je donijela rezoluciju o Nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti u skladu s NACE Rev. 2 klasifikacije EU-a. Međutim, kvaliteta poslovnoga registra još je daleko od zadovoljavajuće. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

U području **statistike po sektorima** dobar je napredak postignut u izradi socijalne statistike, gdje je pravna stečevina u određenoj mjeri usklađena. Istraživanje Statistika dohotka i životnih uvjeta (SILC) još nije provedeno. Određen je napredak postignut u daljnjem

usklađivanju poljoprivredne statistike, osobito s obzirom na usporedivu poljoprivrednu strukturu, agromonetarne i mljekarske podatke. Međutim, metodologija i organizacijska struktura prikupljanja podataka poljoprivredne statistike nije u skladu s pravnom stečevinom. U području makroekonomske statistike ključni pokazatelji nacionalnih računa i korištena metodologija nisu u skladu s pravnom stečevinom. To su, uz poljoprivrednu statistiku, ključni elementi za pristupne pregovore o ovom poglavlju. U tijeku je revizija strukturne poslovne statistike kako bi se dobili podaci po svim sektorima, uključujući i podatke na regionalnoj razini. Međutim, usklađivanje poslovne statistike s pravnom stečevinom još nije dovršeno.

Zaključak

Općenito je postignut znatan napredak na osuvremenjivanju statističke infrastrukture. Postignuta je zadovoljavajuća razina usklađivanja zakonodavstva. Ipak, ostaju praznine u smislu jačanja administrativnih sposobnosti za proizvodnju statistike. U slučaju statistike po sektorima, poljoprivredna, makroekonomska i poslovna statistika još nije usklađena s pravnom stečevinom. Potrebno je učiniti daljnje napore na usklađivanju pravne stečevine i njezinu učinkovitu provođenju.

4.19. Poglavlje 19.: Socijalna politika i zapošljavanje

U području **radnoga prava** postignut je određen napredak. Nastavlja se zakonsko usklađivanje i u travnju 2007. donesene su izmjene i dopune Zakona o zračnom prometu čiji je cilj prenošenje pravne stečevine koja se odnosi na radno vrijeme mobilnih radnika u civilnom zrakoplovstvu te izmjene i dopune Zakona o sigurnosti u željezničkom prometu čiji je cilj prenošenje pravne stečevine u području radnih uvjeta mobilnih radnika u željezničkom sektoru. Kad je riječ o administrativnoj sposobnosti, u veljači 2007. donesena je nova Uredba o unutarnjem ustroju Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva (MGRP). Njezin je cilj promijeniti organizacijski ustroj Uprave za rad i tržište rada i tijekom 2007. zaposliti dodatno osoblje. Time je kratkoročni prioritet Pristupnog partnerstva djelomično ispunjen. Predviđeno je stručno usavršavanje sudaca i sudskih vijeća za pravne sporove. Općenito, međutim, i dalje su prisutni nedostaci u usklađenosti pravnih propisa i administrativnoj sposobnosti.

Znatan se napredak bilježi u području **zaštite zdravlja i sigurnosti na radu**. Zakonska se usklađenost nastavlja donošenjem zakonodavstva usmjerenog na prenošenje pravne stečevine o industriji vađenja rude, karcinogenima i mutagenima te azbestu. Time je kratkoročni prioritet Pristupnog partnerstva djelomično ispunjen. Izmijenjen je i dopunjen Zakon o profesionalnim bolestima. Osigurana su sredstva u državnom proračunu za 2007. za osnivanje Državnoga zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu spajanjem postojećega Hrvatskoga državnog zavoda za medicinu rada i Zavoda za sigurnost na radu u okviru MGRP-a. Međutim, provedba i provedbena sposobnost nije još dostatno razvijena, a ostaje i problem nedostatnih sredstava za provedbu. Nedostatno je pokretna i Inspekcija rada. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Kada je riječ o **socijalnom dijalogu**, postignut je ograničen napredak. Provode se aktivnosti podizanja javne svijesti te izobrazba o rješavanju pojedinačnih radnih sporova na razini lokalne uprave. Raspravlja se o kriterijima zastupljenosti sudjelovanja socijalnih partnera u Ekonomskom i socijalnom vijeću. Međutim, u Hrvatskoj ostaju neriješena glavna pitanja socijalnoga dijaloga: nedostatno razvijen dvostrani dijalog, loš socijalni dijalog na razini sektora, oskudna sposobnost socijalnih partnera, nejasni kriteriji zastupljenosti za socijalne partnere, osobito za udruge poslodavaca, te rascjepkanost sindikata. Općenito, utjecaj

socijalnoga dijaloga na proces odlučivanja i kreiranje politike i dalje je slab. Doprinos trostranoga dijaloga i dalje je skroman.

Dobar je napredak postignut u području **politike zapošljavanja**. U ožujku 2007. Vlada je prihvatila Godišnji plan za poticanje zapošljavanja u skladu s Nacionalnim akcijskim planom zapošljavanja za razdoblje 2005. – 2008. godine. Aktivne mjere na tržištu rada pridonijele su uzlaznom trendu stope zapošljavanja. Važni su rezultati postignuti 2006. u smislu zapošljavanja dotad nezaposlenih osoba te u povećanju broja zaposlenih osoba. Poduzete su mjere za poticanje poduzetništva i samozapošljavanja te za zapošljavanje osoba koje su u teškom položaju na tržištu rada. Rad u okviru procesa Zajedničke procjene prioriteta politike zapošljavanja (ZPP) u završnoj je fazi. Međutim, stopa nezaposlenosti i dalje je visoka (10,5 % u drugoj polovici 2006. u usporedbi s 12,3 % u drugoj polovici 2005.). Regionalne razlike i dalje su znatne, a kvalifikacije i razina stručne spremljene radne snage u Hrvatskoj niža je od one u EU-u. Pripreme u tom području napreduju.

Određen je napredak postignut i u pripremama za **Europski socijalni fond**, premda administrativna i upravljačka sposobnost nije još dovoljno razvijena s obzirom na njezinu buduću provedbu. Na temelju odluke koju je Vlada donijela u veljači 2007. uspostavljene su upravljačke strukture za komponentu IV. IPA (Razvoj ljudskih resursa). Voditelj operativne strukture smješten je u Upravi za rad i tržište rada MGRP-a, a cilj mu je tu strukturu upotrijebiti kao "prekursor" za stvaranje potrebnih sposobnosti za buduće upravljanje i provedbu ESF-a. Očekuje se da će novi odjel zapošljavati deset osoba, od toga je sedam osoba već angažirano u dvjema odvojenim jedinicama. U tom su području počele pripreme.

Dobar se napredak bilježi i u području **socijalne uključenosti**. Zajednički memorandum o uključenosti (ZMU) sklopljen između EU-a i Hrvatske potpisan je u ožujku 2007., a prvi seminar ZMU-a održan je u srpnju u Zagrebu. Daljnje aktivnosti za razdoblje 2007. – 2008. usmjerene su na strategiju decentralizacije socijalnih usluga i na deinstitucionalizaciju akcijskoga plana. U travnju 2007. Vlada je prihvatila strategiju za reformu potrošnje za socijalne naknade čiji je cilj omogućiti pristup socijalnim pravima racionalizacijom mnogobrojnih socijalnih naknada. Međutim, u slučaju osoba s invaliditetom proračunskim se ograničenjima i dalje ograničava djelokrug njihovih prava na zdravstvenu i posebnu skrb te njihovu socijalnu integraciju. U tom području pripreme napreduju.

Određen se napredak bilježi u području **socijalne zaštite**. Sabor je u srpnju 2007. prihvatio izmjene i dopune Zakona o mirovinskom osiguranju kojim se, *inter alia*, povećava najmanja mirovina za prijevremeno umirovljene osobe. Međutim, sustavi mirovina i zdravstvene skrbi još nisu financijski održivi odnosno socijalno učinkoviti. U tom su području počele pripreme.

Ograničen je napredak postignut u području **nediskriminacije**. Izrađuje se nacionalni plan za suzbijanje diskriminacije. Međutim, zakonodavstvo u tom području još nije u cijelosti u skladu s pravnom stečevinom, a tijelo za ravnopravnost još nije osnovano. Najosjetljivije skupine i etničke manjine, posebno srpska i romska manjina, i dalje su suočene s velikom diskriminacijom u gospodarskom i socijalnom životu (*Vidi Politički kriteriji – Ekonomska i socijalna prava*). Ograničeni trenutačno dostupni statistički podaci ne omogućuju praćenje diskriminacije prema različitim osnovama, kako se to traži pravnom stečevinom.

Određen se napredak bilježi u području **jednakih mogućnosti**. Vlada je u listopadu 2006. prihvatila Nacionalnu politiku za promicanje spolne jednakosti za razdoblje 2006. – 2010. godine. Proizvodnja i diseminacija statističkih podataka o spolnoj segregaciji napreduje. Među socijalnim partnerima organizirane su aktivnosti povezane s podizanjem javne svijesti o jednakoj plaći (za žene i muškarce). Međutim, zakonodavstvo u tom području još nije u

cijelosti usklađeno s pravnom stečevinom i još nije osnovano zakonom propisano tijelo za jednakost.

Zaključak

U ovom je poglavlju postignut određen napredak. Već je postignuta visoka razina zakonskog usklađivanja. Određene praznine postoje još u vezi sa završetkom usklađenosti zakonodavstva, a osobito u vezi s jačanjem administrativne sposobnosti koja je ključni element za pristupne pregovore o ovom poglavlju. Potrebni su pojačani naponi za usklađivanje zakonodavstva s pravnom stečevinom te za njegovu učinkovitu primjenu i provedbu.

4.20. Poglavlje 20.: Poduzetništvo i industrijska politika

Znatno, ali neujednačen napredak postignut je u području načela koja se odnose na **poduzetništvo i industrijsku politiku**. Hrvatska je donijela sveobuhvatnu industrijsku strategiju.

Kada je riječ o privatizaciji, bilježe se pomaci u vezi s poduzećima u državnom vlasništvu i komunalnim poduzećima izvan portfelja Hrvatskoga fonda za privatizaciju. Početna javna ponuda od 17 % dionica naftnoga poduzeća INA-e završena je u studenome 2006. godine. Slično je privatizirano daljnjih 32,5 % Hrvatskoga telekoma (HT) u rujnu 2007. godine. Objavljen je natječaj za prodaju pet ovisnih društava Hrvatskih željeznica (HŽ), ali dosad nijedno društvo nije prodano. Odabrani su kupci za dvije čeličane i potpisani ugovori o prodaji. Nije bilo nikakvih pomaka u privatizaciji brodogradilišta u državnom vlasništvu ili preostalih poljoprivrednih konglomerata. Aktivnosti državnoga Fonda za privatizaciju nastavljaju se, ali na brzinu njihova provođenja utjecalo je raspuštanje uprave nakon velike korupcijske istrage (*vidi također Ekonomske kriterije*).

Dobar je napredak postignut u području poslovnog okruženja, osobito različitih aspekata politike MSP-a. Hrvatska je uložila znatne napore u projekt rezanja propisa (HITROREZ). U tom je smislu revizija poslovnih propisa i formalnosti dovela do preporuka – koje će kada se provedu – ukinuti velik broj zastarjelih i neučinkovitih zakonskih akata i smanjiti opterećenja koja administrativne zapreke postavljaju poduzetnicima. Kada je riječ o registraciji trgovačkih društava, utvrđen je zakonski okvir za elektronički potpis i registraciju internetom. Potrebni su daljnji naponi da to doista postane brži postupak na terenu te da se osigura odgovarajuće financiranje i praćenje agencija HITRO.HR. Hrvatska i dalje uspješno provodi Europsku povelju za malo gospodarstvo. Utvrdila je sveobuhvatnu i obećavajuću politiku MSP-a i pomoćni okvir i obuhvatila širok raspon zahtjeva politike za poboljšanje poslovnog okruženja za mala poduzeća. Hrvatska sve više ulaže u inovacije i konkurentnost. Općenito, pripreme u području načela politike poduzetništva i gospodarske politike napreduju.

Određen je napredak postignut u području **instrumenata poduzetništva i industrijske politike**. Hrvatska je obavila formalni dio posla potreban za učinkovito sudjelovanje u novom Programu za inovacije i konkurentnosti EU-a. Hrvatsko je zakonodavstvo koje se odnosi na borbu protiv kašnjenja u plaćanju u poslovnim transakcijama već velikim dijelom usklađeno sa zakonodavstvom EU-a, međutim, za potpuno je usklađivanje potreban daljnji rad. U tom je području Hrvatska dobro napredovala. Hrvatska je postigla dobar napredak u izradi *online* aplikacija MSP-a. Više se može postići u poboljšanju obrazovanja poduzetništva i izobrazbi na temelju službenoga nastavnog programa. Poboljšao se i pristup sredstvima, ali potrebni su daljnji naponi u području mikrokredita, poduzetničkog kapitala i investitora (business angels).

U vezi sa **sektorskim politikama** u nekim gospodarskim područjima ključnim za pristupne pregovore, a u širem smislu za konkurentnost hrvatske industrije i usluga, postignut je ograničen napredak. U sektoru čelika bilježe se pozitivni pomaci. Hrvatska je donijela Nacionalni program restrukturiranja industrije čelika te dvije odluke o pomoći za restrukturiranje u veljači 2007. godine. Neki elementi plana, međutim, moraju se finalizirati, na primjer objašnjenje rezultata privatizacije i dugoročne održivosti uz minimalan iznos potrebne državne potpore, što je potrebno za utvrđivanje kompenzacijskih mjera. Premda se u vezi s brodogradnjom počelo s radom, nisu postignuti stvarni rezultati. Hrvatska još nije Europskoj komisiji predstavila dovoljno detaljne i sveobuhvatne pojedinačne planove restrukturiranja. Ti se programi moraju žurno donijeti kako bi se uskladili s pravilima državne potpore i obvezama SSP-a (*vidi i Poglavlje 8. – Tržišno natjecanje*). Pripreme u tom području počele su u nekim sektorima, ali u drugima zaostaju.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju postigla dobar, ali neujednačen napredak. Dobar je napredak postignut u politici MSP-a i mehanizmu "regulatorne giljotine" (rezanja propisa) te industrijskoj strategiji i restrukturiranju industrije čelika. U drugim sektorima, npr. brodogradnji, napredak je ograničen. Općenito, Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila zadovoljavajuću usklađenost s pravnom stečevinom.

4.21. Poglavlje 21.: Transeuropske mreže

Hrvatska je postigla dobar napredak u razvoju transeuropske prometne mreže. Hrvatska i dalje sudjeluje u razvoju Osnovne regionalne prometne mreže i Prometnog opservatorija za jugoistočnu Europu (SEETO) i odobrila je Drugi mobilni višegodišnji plan za razdoblje 2007. – 2011. (MAP). Za provedbu prioritetnih projekata, koordinaciju ulaganja i godišnje revizije MAP-a potrebna je stalna suradnja u okviru SEETO-a.

Aktivnosti za pojednostavnjivanje postupaka na graničnim prijelazima temelje se na Strategiji za integrirano upravljanje granicom Republike Hrvatske i s njom povezanim Akcijskim planom. Vlada je za provedbu Strategije osnovala međuresornu radnu skupinu kojoj je na čelu Ministarstvo unutarnjih poslova i čiji je cilj koordinacija aktivnosti i unapređenje međuresorne suradnje. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Napredak je ostvaren i u području **energetskih mreža**. Hrvatska je potpisnica Ugovora o Energetskoj zajednici. Prioritet je Hrvatske gradnja terminala za ukapljeni prirodni plin na jadranskoj obali i pristup plinu iz regije Kaspijskoga mora preko Turske. Prioritet je Hrvatske i međusobno povezivanje u području električne energije i razvoja sustava za transport plina sa susjedima. Potpisano je pismo namjere između operatera hrvatskoga i mađarskoga tranzitnog sustava. Ono se odnosi na gradnju nove pruge od Ernestinova (Hrvatska) do Pečuha (Mađarska). Ta je pruga u smjernicama TEN-a na popisu projekata od zajedničkog interesa. Osnovan je konzorcij za gradnju terminala za ukapljeni prirodni plin na jadranskoj obali. Cilj je sagraditi terminal za prijam LNG-a u dvjema fazama. Pripreme su u tom području u tijeku.

U području **telekomunikacijskih mreža** ostvaren je napredak. Komponenta Politike potpore razvoju informacijsko-komunikacijskih tehnologija Okvirnoga programa za inovacije i konkurentnost stavljena je na popis prioriteta programa Zajednice u kojima Hrvatska želi sudjelovati.

Zaključak

Općenito, Hrvatska bilježi dobar napredak u okviru strateškoga razvoja prometnih i energetske mreže u skladu s projektom i ciljevima TEN–prometne mreže i TEN–energetske mreže. Odgovarajuće se zakonodavstvo može primijeniti tek nakon pristupanja.

4.22. Poglavlje 22.: Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata

U **zakonodavnom okviru** bilježi se ograničen napredak. Hrvatski nacrt Zakona o regionalnom razvoju treba se pojednostavniti i usuglasiti kako bi se izbjegle moguće nepodudarnosti propisa koji uređuju kohezijsku politiku. Hrvatska mora izmijeniti i dopuniti te proširiti svoj zakonodavni okvir kako bi omogućila višegodišnje proračunsko planiranje, financijsko upravljanje i kontrolu. Još nije osigurana povezanost između nacionalnog zakonodavstva i zakonodavstva Zajednice u području javne nabave, natjecanja, državne potpore i okoliša. Usklađenost s pravnom stečevinom u tom je području u početnoj fazi. Hrvatska je pripremila revidiranu privremenu klasifikaciju za osnivanje triju statističkih i planskih regija na razini Nomenklature za teritorijalne statističke jedinice (NUTS) II, što je sukladno odgovarajućim propisima i prijedlozima Komisije.

Dobar je napredak postignut u vezi s **institucionalnim okvirom**. Središnji državni ured za razvojnu strategiju uspješno obnaša svoju funkciju i obavlja koordinaciju za IPA. Hrvatska je utvrdila operativne strukture za provedbu IPA koje će se izravno ugraditi u budući sustav za provedbu strukturnih fondova. Dodatno je još potrebno razmotriti način na koji će se osigurati koherentna struktura za koordinaciju budućega strukturnog i kohezijskog financiranja te utvrditi odgovarajuća razina provedbe regionalnih programa i povezanih upravljačkih struktura. Pripreme u tom području napreduju.

Postignut je određen napredak i u području **administrativne sposobnosti**. Hrvatska provodi sustavnu analizu potreba povezanih s organizacijom, osobljem i izobrazbom za strukturne fondove kako bi zadovoljila ključne zahtjeve pravne stečevine u tom području. Međutim, potrebe za jačanjem sposobnosti u nekoliko ministarstava i dalje su velike te je jačanje administrativne i apsorpcijske sposobnosti za Hrvatsku i dalje prioritet. Sadašnji nedostatak institucionalne sposobnosti izravno je utjecao na apsorpcijsku sposobnost s obzirom na ISPA. Kako bi se u budućnosti uspješno apsorbirali IPA i strukturni fondovi, potrebno je znatno jačanje administrativnih sposobnosti. Ipak, u tom području pripreme napreduju.

Dobar je napredak postignut i u području **programiranja**. Međuresorne radne skupine uz koordinaciju Središnjega državnog ureda za razvojnu strategiju sastavile su Strateški razvoj/ Okvir te Okvir za usklađenost strategija koji su usuglašeni s Komisijom. Hrvatska je izradila i niz operativnih programa. Hrvatska još mora pripremiti sveobuhvatan i kvalitetan projekt računalne potpore (pipe line) za provedbu budućih strukturnih fondova. Tu je potrebno riješiti manjak sposobnosti. Pripreme su u tom području u početnoj fazi i nedostaje im koordinacija.

Do određenog je napretka došlo u području **praćenja i ocjenjivanja te financijskog upravljanja i nadzora** (*vidi i Poglavlje 32. – Financijski nadzor*). Hrvatska je u procesu uspostavljanja elektroničkoga sustava praćenja, međutim, još mnogo toga treba učiniti. Potrebno je izgraditi sposobnosti ocjenjivanja. Hrvatska još mora uspostaviti financijsko upravljanje te sustav nadzora za provedbu strukturnih fondova. Pripreme tek počinju.

Zaključak

U ovom se poglavlju bilježi određen napredak. Hrvatska mora ustrajati u naporima kako bi uspostavila potrebne institucionalne i administrativne sposobnosti za ispunjavanje regulatornih i operativnih zahtjeva koji proizlaze iz kohezijske politike Zajednice. Općenito, Hrvatska je u ovom poglavlju djelomično usklađena s pravnom stečevinom.

4.23. Poglavlje 23.: Pravosuđe i temeljna ljudska prava

U **pravosuđu** je došlo do određenog napretka.

Kada je riječ o *neovisnosti* sudstva, novi poslovnik Državnoga sudbenog vijeća (DSV) prihvaćen u veljači 2007. uvodi novi postupak za izbor sudaca koji daje mogućnost razgovora s kandidatima. Međutim, DSV nema osigurane uvjete potrebne za razgovor sa svim kandidatima koje su prethodno izabrala lokalna sudbena vijeća. Tijekom svakog razgovora mora biti nazočno svih jedanaest članova DSV-a, a pritom im pomažu samo dva administrativna službenika. Dosad se ta mogućnost primjenjivala veoma ograničeno. U 85 % se slučajeva DSV pridržava odluke lokalnoga sudbenog vijeća koje nema poseban poslovnik i ne primjenjuje objektivne kriterije. Ne postoji dakle ujednačeno, objektivno i transparentno ocjenjivanje sudaca i sudskih vještbenika koji se žele baviti tim zvanjem.

Vrhovni sud ima važnu ulogu pri imenovanju predsjednika sudova, pri čemu Ministarstvo pravosuđa sve više Vrhovnomu sudu prepušta donošenje odluke u osjetljivim slučajevima. Međutim, postupcima nedostaje transparentnost, a primjena je objektivnih kriterija ograničena.

Vrhovni je sud donio okvirne kriterije za ocjenjivanje uspješnosti sudaca. Potrebni su kvalitativni i kvantitativni kriteriji za reizbor oko 300 sudaca čiji petogodišnji probni rad završava 2007. godine. Od lipnja 2006. trinaest ocjenjivanih sudaca ponovno je imenovano. Od lipnja 2006. do svibnja 2007. Državno sudbeno vijeće vodilo je osam disciplinskih postupaka protiv sudaca. U šest su slučajeva suci, nakon što je sudska inspekcija utvrdila manjkavosti u njihovu radu, dali ostavke.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o državnom odvjetništvu koji je prihvaćen u siječnju 2007. uvedene su neke znatne promjene. Uvedeni su objektivni kriteriji za ocjenjivanje državnih odvjetnika te poboljšanja u internom nadzoru rada. Ti novi postupci te kriteriji o imenovanju i razrješenju dužnosti državnih odvjetnika odnosno njihovih zamjenika ostaju isti. Stalna nazočnost dvaju članova Sabora u tom Vijeću može negativno utjecati na neovisnost državnih odvjetnika. Odredbe o kaznenom *imunitetu* sudaca potrebno je preispitati u skladu s kriterijem transparentnosti i odgovornosti u sudbenoj vlasti.

Kada je riječ o *nepristranosti* sudstva, Vrhovni je sud u prosincu 2006. prihvatio Kodeks sudačke etike radi jačanja nepristranosti i profesionalizma u sudstvu. Međutim, nije posve jasno kako se kršenje odredaba Kodeksa kažnjava. Od njegova donošenja nije bilo disciplinskih postupaka na temelju Kodeksa. Kodeks etike za odvjetnike još nije donesen. Zastara za vođenje disciplinskih postupaka protiv državnih odvjetnika, međutim, produljena je na tri godine. Dva disciplinska postupka počela su 2006. i jedan je završio razrješenjem dužnosti državnog odvjetnika.

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sudovima iz 2005. prihvaćen u siječnju 2007. proširio je obvezu podnošenja izvješća o imovini na sve suce. U ožujku 2007. prihvaćen je Pravilnik o obliku i sadržaju izvješća o imovini sudaca, državnih odvjetnika i zamjenika državnih odvjetnika.

Kada je riječ o *profesionalizmu i stručnosti* u sudstvu, u studenome 2006. uspostavljena je viša razina Savjetodavnog odbora čija je odgovornost osigurati Pravosudnoj akademiji strateško usmjerenje na izobrazbu. Osnovan je i Programski odbor za izradu programa izobrazbe. Međutim, osim kasno prihvaćenoga nastavnoga programa za drugu polovicu 2007. do danas nije sastavljena višegodišnja strategija i nastavni plan i program izobrazbe. Nema napretka u vezi s izobrazbom prije stupanja u službu. Proračun za Pravosudnu akademiju smanjen je, premda su se troškovi povećali, a broj stalno zaposlenog osoblja ostao nepromijenjen. Direktor Akademije nije zaposlen s punim radnim vremenom.

S obzirom na *učinkovitost* sudstva, učinjeni su veliki naponi da se smanje zaostaci neriješenih predmeta kojih je sada oko milijun, a prošle ih je godine bilo 1,23 milijuna. Najveća su smanjenja ostvarena u području ovršnih predmeta. Vrhovni je sud preuzeo inicijativu za praćenje zaostataka s ciljem skraćivanja trajanja postupka. Vrhovni sud i dalje nastoji da se slučajevi prenose na manje opterećene sudove (oko 10.000 slučajeva na godinu). Izmjene i dopune Zakona o sudovima iz siječnja 2007. kojima se omogućuje da se suci privremeno upute na rad u drugi opterećeniji sud nisu još primijenjene jer podliježu postupku ocjene ustavnosti na Ustavnome sudu.

Predugo trajanje postupaka i dalje je velik problem u Hrvatskoj. Zaostaci su i dalje veliki i bit će potrebni golemi naponi za njihovo rješavanje, posebno ako se u obzir uzme velik godišnji priljev predmeta. ECtHR i dalje donosi presude protiv Hrvatske za kršenje Europske konvencije o ljudskim pravima s obzirom na trajanje postupaka. Država i dalje pridonosi povećanju zaostataka u parničnim postupcima i u slučajevima kada postoji veoma malo nade u uspješan ishod. Stranke zlorabljuju postupovna pravila kako bi odgodile konačnu odluku i njezino izvršenje. Malo je koristi od toga što suci mogu nadzirati broj ročišta i trajanje postupka jer i oni često ne sankcioniraju zlorabu koju provode stranke i njihovi odvjetnici. Još je prerano ocjenjivati učinak prenošenja jurisdikcije (nadležnosti) s Ustavnoga suda na drugostupanjske sudove za pojedinačne žalbe o duljini trajanja postupka. Nema učinkovitoga pravnog lijeka za trajanje postupka u upravnim predmetima. Potrebna je također učinkovitija organizacija dostave sudskih dokumenata i rješavanje različitosti u sudskoj praksi u cijeloj zemlji.

Postignut je ograničen napredak u racionalizaciji sudske mreže. Probna spajanja ("pilot-spajanja") prekršajnih sudova i općinskih sudova pokrenuta 2006. nisu, kada je riječ o učinkovitosti, dala željene rezultate. U travnju 2007. Ministarstvo pravosuđa donijelo je plan spajanje sudova iste nadležnosti kojim bi se broj sudova smanjio sa sadašnjih 253 na 130. Međutim, do danas Vlada nije donijela zakonske propise za spajanje dvadeset općinskih i prekršajnih sudova u pet općinskih i pet prekršajnih sudova. Nema jasnih naznaka o sljedećim koracima i rokovima za racionalizaciju drugih sudova. Premda suci i državni odvjetnici snažno podupiru proces racionalizacije, intervencija Vlade ograničena je, osobito kada treba donositi odluke o zatvaranju sudova.

Sustav pravosudne inspekcije počinje davati rezultate. Pravosudni inspektori proveli su 33 inspekcije na općinskim sudovima, a posljedica je promjena osam predsjednika sudova (dva su dala ostavku, tri nisu bila ponovno izabrana, tri su smijenjena s položaja). Ministarstvo pravosuđa zaprimilo je 11.846 žalba na rad sudova tijekom 2006. od čega je 30 % bilo utemeljeno.

S obzirom na infrastrukturu i opremu sudova, postignut je ograničen napredak. Probno ispitivanje integriranog sustava upravljanja predmetima (ICMS) počelo je na manjem broju

sudova. Odgada se, međutim, provedba ICMS-a na široj osnovi te njegova prilagodba za urede državnog odvjetništva.

Smjernice za reformu kaznenih postupaka Vlada je prihvatila u ožujku 2007. godine. Glavni je cilj reforme koja se treba provesti 2009. odustajanje od sadašnjega sustava istražnih postupaka i prenošenje svih istražnih radnja na državnog odvjetnika. Novi prekršajni zakon prihvaćen je u listopadu 2007., a cilj mu je racionalizirati prekršajne postupke.

Postignut je napredak u promicanju alternativnih načina rješavanja sporova. Trgovački sud u Zagrebu ustrojio je učinkovitu strukturu za sudsko posredovanje. Po tom je modelu Ministarstvo pravosuđa ustrojilo centre za posredovanje (medijaciju) na osam općinskih sudova. Pozornost treba i dalje usmjeravati na razvoj izvansudskog posredovanja.

Provedba *strategije reforme pravosuđa* i s njom povezanog akcijskog plana nastavlja se i njom je obuhvaćena većina prije navedenih pitanja. Međutim, unatoč do danas postignutim rezultatima, u funkcioniranju pravosudnog sustava ostaju ozbiljni nedostaci. Financiranje i precizni rokovi za provedbu strategije reforme pravosuđa i dalje su nejasni. Akcijskom planu nedostaju pojedinosti koje omogućuju stvarno praćenje. Odjelu za strateško planiranje pri Ministarstvu pravosuđa dodijeljeno je dodatno osoblje, ali s obzirom na opseg reformskih izazova, potrebna su dodatna pojačanja, ne samo u smislu praćenja nego i političke potpore na najvišoj razini.

U području **antikorupcijske politike i mjera** postignut je određen napredak.

Zakonski okvir za borbu protiv korupcije uglavnom se primjenjuje. Izmjenama i dopunama Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminala (USKOK), koji je prihvaćen u srpnju 2007., proširen je njegov mandat na zloporabu položaja i ovlasti. Obveza podnošenja izvješća o imovini proširena je na sve suce i državne odvjetnike i na njihove zamjenike u siječnju 2007. godine. Zakonodavstvo o financiranju političkih stranaka izmijenjeno je i dopunjeno istog mjeseca, a cilj mu je uvođenje veće transparentnosti. Posebna se pozornost mora posvetiti provedbi u praksi, uključujući financiranje izbornih kampanja te odgovarajuće praćenje i sankcioniranje kada se utvrde kršenja zakona.

U zakonskom okviru ostaju drugi nedostaci koje valja rješavati. Sankcije na temelju Zakona za sprečavanje sukoba interesa moraju biti učinkovitije, a nadzorna uloga Povjerenstva za rješavanje sukoba interesa snažnija. Nema javnih pisanih smjernica o tumačenju sadašnjih zabrana za javne službenike. S obzirom na izvješća o imovini, u praksi nije posve jasno što treba prijaviti, a pritom nedostaje nadzor. I dalje ostaju nepodudarnosti između Zakona o pristupu informacijama i drugih zakona koji se odnose na tajnost u javnoj upravi, gdje postoji potreba za većom transparentnošću. Mjere za aktivno istraživanje nezakonitog bogaćenja u skladu s Konvencijom protiv korupcije UN-a (koju je Hrvatska ratificirala) nisu prenesene u nacionalno zakonodavstvo.

Nakon prošlogodišnjeg jačanja USKOK-a broj predmeta koje Ured kazneno goni znatno se povećao (71 predmet 2005., 156 predmeta 2006.). USKOK je bio uključen u istragu nekih važnih slučajeva korupcije. Osobito je važna "operacija Maestro" koja je u lipnju 2007. dovela do uhićenja osam viših dužnosnika Hrvatskoga fonda za privatizaciju. USKOK je pokrenuo i prvi slučaj prema novim odredbama zloporabe položaja i ovlasti.

Ukupan broj slučajeva korupcije protiv kojih je pokrenuta istraga još je, uz neke iznimke, ograničen i odnosi se na sitnu korupciju. Dosadašnje isključivanje kaznenog djela "zloporabe položaja" u nadležnosti USKOK-a otežavalo je hrvatskim tijelima gonjenja angažiranje

USKOK-a u slučajevima korupcije visoke razine, kojima se još ne pridaje dovoljno pozornosti. Redarstvene službe i druga državna tijela uključena u borbu protiv korupcije i dalje su više reaktivna nego proaktivna. Neka tijela ne daju izvješća USKOK-u kao što to traži Zakon. Međuagencijsku suradnju potrebno je unaprijediti.

Provodi se Nacionalni antikorupcijski program za razdoblje 2006. – 2008. godine. Provode se mnoge aktivnosti predviđene Programom, npr. podizanje svijesti, izobrazba i povećana transparentnost uporabom interneta. Osnovano Nacionalno vijeće za borbu protiv korupcije odgovorno za praćenje provedbe Programa redovito se sastaje. U sastavu su tog tijela predsjedatelj i deset članova, uključujući predstavnike Sabora, poslodavce, sindikate, medije, nevladine organizacije i neovisne stručnjake.

Međutim, mali akcijski planovi različitih tijela odgovornih za provedbu Nacionalnog programa nisu dovoljno detaljni. Strateška jedinica pri Ministarstvu pravosuđa čiji je zadatak praćenje provedbe Programa (kao i Strategije reforme pravosuđa) ima premalo osoblja i ograničenu sposobnost da proaktivno i učinkovito djeluje. Nacionalno vijeće tumači svoj mandat na veoma ograničen način i ne vidi svoju ulogu u davanju prijedloga za poboljšanje provedbe Nacionalnog programa, nego samo u njegovu praćenju. Nisu predložene nikakve korektivne mjere za poboljšanje učinkovitosti provedbe programa.

Općenito, korupcija na političkoj, ekonomskoj i institucionalnoj razini, uključujući i pravosuđe, te toleriranje sitne korupcije i dalje je jako raširena. Korupciju u Hrvatskoj podržava nedostatak dobre uprave, transparentnosti i odgovornosti u javnoj upravi te nedostatak etičkih kodeksa i kodeksa ponašanja u javnom i privatnom sektoru. Promicanje poštenja u javnoj upravi treba i dalje jačati. Mora se nastaviti s aktivnostima podizanja javne svijesti koordiniranim među svim tijelima uključenima u antikorupcijski program.

U području **temeljnih prava** postignut je određen napredak (*vidi i Političke kriterije*).

Uvjeti za rad *pučkog pravobranitelja* poboljšali su se. Povećana su dodijeljena sredstva. Međutim, Ured još nema odgovarajuće prostorije i djelovanje pučkog pravobranitelja i dalje je ograničeno manjkom sredstava i osoblja. Osobito je teško osigurati prisutnost pučkog pravobranitelja izvan Zagreba. Pravobranitelji za jednakost spolova i pravobranitelj za prava djece u radu se susreću sa sličnim teškoćama. Prema godišnjem izvješću javnog pravobranitelja, većina se pritužba i dalje odnosi na mirovinsko osiguranje, obnovu, izgradnju i urbanizam, prepreke s kojima se susreću povratnici izbjeglice te nereagirane upravne tijela u zakonskom roku. Općenito, unatoč određenim pozitivnim pomacima, institucije osnovane za zaštitu temeljnih prava još nisu u potpunosti učvrstile svoju ulogu u hrvatskome sustavu. Ured za ljudska prava Vlade RH i Ured za nacionalne manjine Vlade RH moraju ojačati i dobiti odgovarajuće ovlasti tako da mogu izvršiti svoj mandat u zakonskim rokovima.

Pravo koje se donosi na *zabranu mučenja, nehuman i ponižavajući odnos i kažnjavanje* u praksi se uglavnom poštuje. Međutim ECtHR presudio je protiv Hrvatske u predmetu Sečić za kršenje članka 3. Konvencije (vidi prije u tekstu). Još ima prostora za poboljšanje zatvorskih uvjeta. U zatvorima nedostaju osoblje i kapaciteti. Problem prenapučenosti zatvora u kojima je popunjenost u prosjeku 20 % viša od kapaciteta i dalje nije riješen.

Hrvatski unutarnji zakonski okvir, zajedno s ECHR-om, predviđa *poštovanje privatnog i obiteljskog života i komuniciranja*. Međutim, na temelju nedavnog incidenta prigodom kojeg je navodno došlo do neprimjerenog načina ispitivanja od strane sigurnosnih službi kandidata za položaj u Nacionalnom vijeću za nevladine udruge, istaknute su samo zakonske slabosti. Nakon tog incidenta Vlada je najavila da planira izmijeniti i dopuniti odgovarajuće zakonske

propise kako bi osnažila nadzor nad sigurnosnim službama. Na taj bi se način postigla preciznost zakona o tome tko je ovlašten provoditi sigurnosne (policijske) provjere građana i u koju svrhu.

Kada je riječ o pravu *zaštite osobnih podataka*, mora se još završiti puna usklađenost s Direktivom o zaštiti podataka i instrumentima Vijeća Europe, npr. s preporukama koje uređuju uporabu osobnih podataka u policijskom sektoru. Hrvatska agencija za zaštitu osobnih podataka dobila je status promatrača u skladu s člankom 29. u radnoj skupini o zaštiti osobnih podataka (neovisno europsko savjetodavno tijelo) u lipnju 2007. i predstavnik Agencije sada sudjeluje u radnoj skupini.

Nema posebnih teškoća u vezi sa *slobodom misli, savjesti i vjere*.

Sloboda izražavanja uključujući slobodu i pluralizam medija i dalje je u Hrvatskoj osigurana. Međutim, javna radiotelevizijska kuća HRT i dalje je podložna povremenim političkim pritiscima, što zabrinjava s obzirom na slobodu izražavanja. Postoje mogućnosti za politički utjecaj na medije na lokalnoj razini; većina medija na toj je razini u javnim rukama.

U vezi sa *slobodom udruživanja i okupljanja, uključujući i pravo na osnivanje političkih stranaka, pravo na osnivanje sindikata* u praksi se bilježe veći problemi.

U vezi s *postupanjem sa socijalno ranjivim osobama i osobama s invaliditetom te načelom nediskriminacije* proračunska ograničenja i dalje ograničavaju opseg prava na zdravstvenu i posebnu skrb te na socijalnu integraciju socijalno ranjivih osoba i osoba s invaliditetom. Treba podizati javnu svijest o tim problemima.

Ograničen je napredak postignut u području nediskriminacije. Nacionalna strategija i akcijski plan o suzbijanju svih oblika diskriminacije još nisu doneseni. U praksi razina zaštite protiv diskriminacije i sudsko gonjenje još nisu u skladu sa standardima EU-a.

Nije bilo nekih posebnih teškoća u vezi s *pravom na obrazovanje*.

U vezi s *pravom vlasništva* proces povrata imovine konfiscirane nakon Drugoga svjetskog rata i dalje se odvija polako. Odredbe kojima se diskriminira na temelju nacionalnosti nisu ukinute u Zakonu o povratu nacionalizirane imovine.

Kada je riječ o *jednakosti spolova i pravima žena*, Vlada je poduzela mjere s ciljem podizanja javne svijesti kao dijela nacionalne politike za promicanje jednakosti spolova čija je provedba počela. Međutim, politika jednakosti spolova traži učinkovitiju provedbu. Glavni problemi s kojima se susreću žene na tržištu rada odnose se na skrb o djeci i materinstvo. Pučki pravobranitelj za jednakost spolova upozorio je na porast pritužaba o obiteljskom nasilju. Premda se policijsko djelovanje osobito u većim gradovima poboljšalo, centri za socijalnu skrb nisu pokazali napredak kada je riječ o obiteljskom nasilju (*vidi i Poglavlje 19. – Socijalna politika i zapošljavanje*).

Kada je riječ o *pravima djeteta*, provodi se Nacionalni plan za prava i interese djece 2006. – 2012. godine. Međutim, nije pokazan dovoljan napredak kada je riječ o slučajevima zlostavljanja djece u institucijama. Potrebna je bolja suradnja domova, obitelji i centara za socijalnu skrb. U centrima za socijalnu skrb često nedostaje proaktivno osoblje koje će reagirati na potrebe djece i osigurati im odgovarajuću zaštitu.

U vezi sa *slobodom i sigurnošću te pravom na pošteno suđenje* u Saboru je u srpnju 2007. predložen nacrt Zakona o pravnoj pomoći, međutim, nisu doneseni nikakvi zaključci. Zakonom koji bi trebao biti donesen do 2009. želi se osigurati sustav sveobuhvatne pravne pomoći u kaznenim i građanskim postupcima. Za njegovu je provedbu potrebna valjana izobrazba i znatna sredstva.

Ostvaren je određen napredak u području *prava manjina i kulturnih prava*. Prvi put je pripremljen plan zapošljavanja manjina u državnoj upravi, premda na općenitoj razini i samo za 2007. godinu. I dalje se povećavaju sredstva za organizacije manjina; dostupna su i veća sredstva za provedbu akcijskog plana Roma. Međutim, velik broj problema ostaje, osobito u smislu provedbe. Srpska i romska manjina suočena je s velikim teškoćama. Još postoje zapreke održivom povratku srpskih izbjeglica, npr. trajno neprijateljstvo na određenim područjima, te preostali problemi stambenog zbrinjavanja, koji se u prvom redu odnose na bivše nositelje stanarskih prava te na probleme validacije mirovinskih prava. Provedba odredaba Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u praksi pruža različitu sliku, neke se odredbe dobro provode, druge samo u manjoj mjeri. Posebnu pozornost valja obratiti odredbama Ustavnog zakona o zapošljavanju te rješavanju diskriminacije na širem planu, osobito u javnom sektoru.

S obzirom na **prava građana EU-a** nije bilo nikakvih pomaka.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju ostvarila određeni napredak. Reforma pravosuđa napreduje, ali još je dosta velikih problema, posebno onih koji se odnose na veću učinkovitost pravosuđa. U borbi protiv korupcije došlo je do određenog napretka, uz daljnje jačanje zakonodavstva, među ostalim vidljivog u prvim rezultatima postignutim u nekim važnim slučajevima koje je vodio USKOK. Međutim, korupcija ostaje široko raširen problem i u tom su smislu potrebni veliki naponi. Mjere kojima se jamče temeljna prava uglavnom funkcioniraju. Međutim, potrebni su daljnji naponi, posebno u provedbi prava manjina, uključujući i povratak izbjeglica. Važno je ne zanemarivati prava drugih socijalno ranjivih skupina.

4.24. Poglavlje 24.: Pravda, sloboda i sigurnost

Zamjetan se napredak bilježi u vezi sa **schengenskom granicom i vanjskom granicom**. Ažurirani Akcijski plan integriranog upravljanja granicom koji je prihvaćen u studenome 2006. ključni je element za pristupne pregovore u ovom poglavlju i daje sveobuhvatan okvir za pripremu Hrvatske za ispunjavanje Schengenske pravne stečevine. Nadalje, Schengenski akcijski plan i Strategija informacijske tehnologije za Ministarstvo unutarnjih poslova prihvaćeni su u prvom tromjesečju 2007. godine. Zakon o nadzoru državne granice izmijenjen je i dopunjen u Saboru u travnju 2007. kako bi se uskladio s pravnom stečevinom koja se odnosi na podatke o putnicima. Informacijski sustav Nacionalnog upravljanja granicom (NBMIS) operativan je na nekoliko graničnih prijelaza, uključujući zagrebačku Zračnu luku. I graničnoj policiji pomažu daljnja ulaganja u komunikacijski sustav. Međutim, potrebna su još velika ulaganja, uključujući osnovnu opremu i širenje NMBIS-a na vanjsku granicu.

Bilježe se veliki naponi u obuci osoblja granične policije. Međutim, nedostatak osoblja ostaje i dalje problem jer je graničara u listopadu 2007. bilo nešto više od 5.000. Potrebno je poboljšati suradnju služba granične policije i služba carinskih tijela. Određen je napredak postignut u prekograničnoj suradnji na istočnoj granici, posebno sa Srbijom.

Ipak, nužna su daljnja poboljšanja. Granična policija treba dobiti punu autonomiju u smislu određivanja politike, ljudskih resursa i proračuna, ali unutar sadašnjega institucionalnog ustroja policije. Hrvatska još ima prevelik broj graničnih prijelaza (189), ali u skladu s Akcijskim planom integriranog upravljanja granicom do prosinca 2007. Međuresorna radna skupina na najvišoj razini, osnovana za analizu situacije, dat će prijedloge za racionalizaciju broja graničnih prijelaza.

U području **politike viza** postignut je određen napredak. U prosincu 2006. Hrvatska je prihvatila plan za usklađivanje s viznim režimom EU-a. Izuzimanje iz viznog režima građana Srbije i Crne Gore produljeno je do kraja 2007. godine. IKOS, informacijski sustav Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, uveden je u 56 diplomatskih misija i konzularnih predstavništava od njih 71, a osoblje se obučava. Krajnji je rok za uvođenje IKOS-a u sve diplomatske misije i konzularna predstavništva treće tromjesečje 2008. godine.

Na graničnim je prijelazima broj izdanih viza u 2006. iznosio 5.289 za 2006., a u 2007. se povećao i do srpnja 2007. iznosio je 4.274 (uključujući 1.132 tranzitne vize i 4.480 putnih viza). Postupak za izdavanje viza trenutačno je različit, ovisno o tome izdaje li se viza na granici ili u konzulatu ili u diplomatskoj misiji. Sve u svemu, još treba utvrditi koherentan sustav za izdavanje viza. Hrvatska se mora pripremiti za uvođenje biometrijskih identifikatora u putovnicama i putnim ispravama.

Postignut je napredak u **suradnji s policijom**. Hrvatska dobro stoji s reformom policijskih snaga. Nakon stupanja na snagu Sporazuma o operativnoj suradnji s Europolom, osnovan je Odsjek Eurola u Odjelu za međunarodnu policijsku suradnju. Hrvatska se priprema postaviti časnika za vezu pri Europolu. Hrvatska je aktivno uključena u regionalne inicijative suradnje, uključujući i specijalizirani regionalni centar SECI. U tijeku je projekt za reformu kriminalističke policije. Informacijski sustav za automatsko očitavanje otisaka prstiju postavljen je na pet lokacija, a komunikacijski sustav postavljen je na jadranskoj obali i otocima te u Zagrebu. Međutim, potrebno je dalje ulagati, posebno na lokalnoj razini, npr. u opremu za informacijsku tehnologiju. Nastavlja se provedba projekta policije u zajednici tijekom godine na novim lokacijama. Potpisan je sporazum o suradnji između policije i USKOK-a. Ministarstvo unutarnjih poslova donijelo je model nacionalne obavještajne službe. Akcijski plan za provedbu policijskih aktivnosti na temelju obavještajnih podataka donijele su policijske službe. Taj plan treba provesti.

Međutim, potrebno je dalje nastojati na donošenju i reviziji ključnih zakonskih akata, u prvom redu Zakona o policiji, Zakona o tajnosti podataka i Zakona o kaznenom postupku. Sustavu ljudskih resursa još nedostaje transparentnost u smislu napredovanja u karijeri. Treba uspostaviti primjeren sustav za zapošljavanje i napredovanje te riješiti pitanje obuke i usavršavanja. Nedostaje jedna sveobuhvatna strategija hrvatske policije. Odlučivanje je i dalje visoko centralizirano. Svi ti elementi dovode u pitanje proaktivne napore uprave srednje razine da poboljša, odnosno, sektor po sektor, modernizira policiju.

Kada je riječ o **organiziranom kriminalitetu**, izmijenjen je i dopunjen Kazneni zakon. U hrvatsko kazneno zakonodavstvo uvedena je, *inter alia*, "proširena konfiskacija imovinske koristi". Izmijenjeni i dopunjeni Kazneni zakon stupio je na snagu u listopadu 2006. godine. Zakonski je okvir stroži za sljedeća kaznena djela: međunarodni terorizam, zloporabu opojnih droga, protuzakonito prebacivanje osoba preko državne granice, međunarodnu prostituciju, zlostavljanje djece ili maloljetnika pornografijom i dječju pornografiju u računalnom sustavu. U tijeku su naponi za borbu protiv kibernetičkoga kriminaliteta.

U vezi s **trgovanjem ljudima** Kazneni je zakon izmijenjen i dopunjen proširenjem opsega kazni. Tijekom izvještajnog razdoblja osnovan je centar za zbrinjavanje djece. Specijalizirana obuka o krijumčarenju postala je dijelom nastavnoga programa u Policijskoj i Pravosudnoj akademiji. U lipnju 2007. Hrvatska je ratificirala Konvenciju Vijeća Europe o djelovanju protiv trgovine ljudima.

U vezi s **oružjem** novi Zakon o oružju stupio je na snagu u rujnu 2007. godine. To je svakako poboljšanje, međutim, Zakonom se ne zabranjuje niti uporaba vojnog oružja u sportske svrhe niti uvodi zatvorska kazna za posjedovanje ilegalnog oružja. Istraživanje o ručnom oružju završeno je u prosincu 2006. godine. Od tada je sastavljena strategija nadzora.

U području **droga** Hrvatska se priprema za sudjelovanje u Europskome centru za praćenje droga i ovisnosti o drogama. U svrhu usklađenosti s pravnom stečevinom Vlada je izmijenila i dopunila Uredbu o osnivanju Ureda za suzbijanje zloporabe opojnih droga. U skladu s izmjenama i dopunama osnivaju se dvije unutarnje jedinice za obavljanje poslova iz djelokruga Ureda. To su Odjel za opće programe i strategije i Odjel Nacionalne informacijske jedinice za opojne droge i poslove međunarodne suradnje.

Kada je riječ o **terorizmu**, uveden je stroži okvir za kaznena djela međunarodnoga terorizma. Potpisan je novi protokol o suradnji i osnivanju Međuinstitucionalne radne skupine za sprečavanje pranja novca i financiranja terorizma u veljači 2007. godine. Međuinstitucionalna radna skupina osnovana je za izradu Nacionalne protuterorističke strategije u skladu s odgovarajućim strategijama UN-a i EU-a. Hrvatska je ratificirala Konvenciju o suzbijanju djela nuklearnog terorizma 30. ožujka 2007.

U području **migracija** u srpnju 2007. donesena je Strategija migracijske politike za razdoblje 2007. – 2008. godine. Još treba izraditi prikladan akcijski plan za provedbu Strategije. Novi Zakon o strancima donesen je u srpnju 2007. godine. Glavne izmjene i dopune Zakona o strancima odnose se na privremeno boravište i prebivalište. Privremeno boravište može se odobriti za spajanje obitelji i u humanitarne svrhe (žrtvama trgovine ljudima, napuštenim maloljetnim osobama iz strane zemlje i žrtvama zločina). Izdavanje radne dozvole ili otvaranje trgovačkoga društva u Hrvatskoj više ne znači automatsko odobravanje privremenog boravišta.

Deportacijski centar za **protuzakonite imigrante** u Ježevu i dalje je prenapučen – 1.719 stranaca u 2006. i 885 do srpnja 2007. godine. Broj protuzakonitih migranata lagano je porastao 2006. kada su registrirana 5.564 ilegalna prelaska granice u usporedbi s 5.406 u 2005. Zbog nedostatka osoblja i opreme, na nekim graničnim prijelazima otkriva se samo dio stvarnih prelazaka. U Hrvatskoj su na snazi 24 sporazuma o readmisiji od kojih njih sedam nije u skladu s obrascima EU-a. U pripremi su sporazumi o readmisiji sa Slovačkom, Ukrajinom, Moldavijom i Ciprom.

Novi Zakon o azilu donesen je u srpnju 2007. godine. Njegova provedba počinje u siječnju 2008. kako bi se dalo dovoljno vremena za izradu pravilnika i mehanizama za provedbu. Novi Zakon o azilu usklađen je s pravnom stečevinom. Uvodi čitav niz poboljšanja, uključujući supsidijarnu zaštitu, definiciju ranjivih skupina i sigurnu zemlju podrijetla, prava na rad za tražitelje azila nakon boravka od jedne godine u Hrvatskoj, produljenje prava na obrazovanje za tražitelje azila, besplatnu pravnu pomoć za drugostupanjske predmete, produljenje prava na spajanje obitelji i žalbeni postupak. Međutim, još nisu doneseni podzakonski akti za provedbu Zakona o azilu, a treba utvrditi i provedbene mehanizme.

U studenome 2006. Hrvatska je prvi put odobrila status azila ženi, izbjeglici iz Sudana. Broj osoba koje u Hrvatskoj traže azil u 2006. smanjen je na 105 zahtjeva u usporedbi s 210 zahtjeva u 2005. U tijeku su pripreme za sudjelovanje Hrvatske u sustavima DublinNet Eurodac.

Kada je riječ o **pravosudnoj suradnji u kaznenim i građanskim stvarima**, Drugi dodatni protokol uz Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći stupio je na snagu 2007. godine. Kvaliteta prijenosa i provedbe pravne stečevine u području pravosudne suradnje u građanskim i kaznenim stvarima tijesno je povezana s učinkovitošću i pouzdanošću pravosudnog sustava. Hrvatska pregovara o sporazumu za suradnju s Eurojustom.

U vezi s međunarodnom sudskom pomoći u građanskim stvarima u studenome 2006. uvedeni su standardizirani obrasci na engleskome, francuskome i hrvatskome jeziku te upute za primjenu Haaške konvencije o dostavi u inozemstvo sudskih i izvansudskih dokumenata u građanskim ili trgovačkim stvarima.

Zaključak

U ovom se poglavlju bilježi napredak, osobito u području upravljanja granicom, migracija i azila. Međutim, akcijski plan za integrirano upravljanje granicom još treba provesti kako je planirano, a opremu osuvremeniti. Usklađivanje s pravnom stečevinom u ovom poglavlju dobro napreduje, ali još su potrebni veliki naponi kako bi se osigurala administrativna i provedbena sposobnost, posebno u smislu međuagencijske suradnje, uključujući redarstvena tijela, carinsku službu, državne odvjetnike i pravosudni sustav, te suzbila korupcija i osigurala borba protiv organiziranoga kriminaliteta.

4.25. Poglavlje 25: Znanost i istraživanje

Hrvatska je ostvarila dobar napredak izradom **politike istraživanja**. Donijela je izmjene i dopune Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Izmjene i dopune odnose se na vrednovanje znanstvenih institucija i poticaje za istraživanje i razvoj. Hrvatska je predstavila nacrt Akcijskog plana za provedbu Nacionalne znanstvene i tehnološke politike za razdoblje 2006. – 2010. godine. Dokument uključuje popis prioritetnih aktivnosti, provedbenih agencija i pokazatelja napretka. Daljnji su naponi potrebni kako bi se osigurala učinkovita provedba predloženoga Akcijskog plana. Hrvatska je poboljšala vrednovanje i izbor postupaka te uvela sustav recenzije sustručnjaka za novčana sredstva za istraživanje. Potrebni su dodatni naponi da se razvije u cijelosti transparentan sustav.

Znatan je napredak postignut i u sudjelovanju u **Okvirnim programima** EZ-a. Novčana sredstva dodijeljena u sklopu 6. okvirnog programa za istraživanje i tehnološki razvoj (FP6) pokazala su da Hrvatska, otkako se pridružila FP6, ima povećanu apsorpcijsku sposobnost. Hrvatska nastavlja poduzimati mjere da omogući veće sudjelovanje u Okvirnim programima. Hrvatska je potpisala Memorandum o razumijevanju o pristupu 7. okvirnom programu (FP7) i podnijela zahtjev za pristup Istraživačkom okvirnom programu EURATOM. Postignuta je dobra razina usklađenosti s pravnom stečevinom.

Vodeći računa o daljnjim integracijama u **europsko istraživačko područje**, Hrvatska je predstavila nacrt "Nacionalnog 3 % Akcijskog plana". Hrvatska je također poduzela nekoliko pripremnih koraka kako bi poboljšala ljudske resurse i osigurala mobilnost istraživača. Sve te mjere i aktivnosti potvrđuju daljnje integracije Hrvatske u europsko istraživačko područje te pokazuju da je postignut visok stupanj usklađenosti s pravnom stečevinom.

Zaključak

U ovom je poglavlju ostvaren znatan napredak. Međutim, još je potrebno posvetiti pozornost provedbi istraživačke politike, aktivnosti i planova. Sustav dodjele državnih sredstava za istraživanje mora se još poboljšati kako bi se osigurala znanstvena izvrsnost i sudjelovanje u Okvirnim programima EZ-a na konkurentskoj osnovi. Općenito je postignuta zadovoljavajuća usklađenost s pravnom stečevinom.

4.26. Poglavlje 26.: Obrazovanje i kultura

U području **obrazovanja, osposobljavanja i mladih** postignut je određen napredak. Hrvatska nastavlja proces reforme obrazovanja u sklopu Plana razvoja obrazovnog sustava za razdoblje 2005. – 2010. i sudjeluje u radnom programu Unije "Obrazovanje i izobrazba 2010". Proces modernizacije strukovnog obrazovanja i sustav izobrazbe počeo je prihvaćanjem Bijeke knjige. Agencija za obrazovanje odraslih počela je funkcionirati sa zadovoljavajućim brojem članova osoblja i sredstvima na raspolaganju. Prihvaćen je Zakon o obrazovanju odraslih, međutim, još nedostaje povezano provedbeno zakonodavstvo. Hrvatska je utvrdila osnovni koncept za Nacionalni kvalifikacijski okvir. Nastavlja se provođenje Bolognskog procesa u višem obrazovanju; Hrvatska je donijela izmjene i dopune Zakona o znanstvenoj djelatnosti i višem obrazovanju kojima se uvode poticaji za ulaganje poduzeća u više obrazovanje.

Načelo nediskriminacije u pristupu obrazovanju građanima EU-a u više je obrazovanje uvedeno izmjenama i dopunama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i višem obrazovanju. Međutim, planirane izmjene i dopune za uvođenje načela nediskriminacije u Zakon o srednjem školstvu još nisu donesene. Isto vrijedi i za planirane izmjene i dopune Zakona o osnovnom školstvu koje se odnose na usklađivanje s direktivom o obrazovanju djece radnika migranata.

U veljači 2007. Hrvatska je donijela Zakon o vijećima **mladih** čiji je cilj promicati sudjelovanje mladih u javnom životu.

Poduzete su preliminarne mjere za osnivanje Nacionalne agencije za upravljanje programima Zajednice: Programom za cjeloživotno učenje i Programom Mladi na djelu. Međutim, zakonski i administrativni okvir mora se dovršiti te izgraditi kapacitete Agencije, osposobiti osoblje i provesti pripremne mjere usmjerene na buduće sudjelovanje u tim programima.

U području **kulture** bilježi se dobar napredak. Hrvatska je ratificirala Memorandum o razumijevanju o sudjelovanju u programu "Kultura". Memorandum o razumijevanju o sudjelovanju Hrvatske u programu "Europa za građane" potpisan je u rujnu 2007. godine.

Zaključak

Dobar opći napredak postignut je u području obrazovanja, osposobljavanja, mladih i kulture. Ostvarena je visoka razina usklađenosti. Međutim, mjere predviđene u planu Hrvatske za usklađenost kojima se jamči nediskriminacija između građana EU-a i hrvatskih građana u srednjem školstvu te usklađivanje s direktivom o obrazovanju djece radnika migranata još nisu donesene.

4.27. Poglavlje 27.: Okoliš

U **horizontalnom zakonodavstvu** ostvaren je određen napredak. Hrvatska je ratificirala Protokol iz Kyota i Konvenciju iz Aarhusa. Sabor je donio novi Zakon o zaštiti okoliša. Učinjeni su ograničeni pomaci u praktičnoj primjeni sheme o trgovini, emisijama i nacionalnom registru stakleničkih plinova, s iznimkom provedbenog zakonodavstva o praćenju emisija stakleničkih plinova u Hrvatskoj. Drugo, treće i četvrto priopćenje UNFCCC-u (Okvirna konvencija UN-a o promjeni klime), sva četiri priopćenja u jednom dokumentu, upućena su tajništvu Konvencije, zajedno s Nacionalnim izvješćem popisa emisija stakleničkih plinova za 2006. godinu. Administrativna sposobnost u području promjene klime i horizontalnog zakonodavstva i dalje je ograničena. Prenošnje nekih odredaba o strateškoj procjeni okoliša, ekološkoj odgovornosti, procjeni utjecaja na okoliš (PUO), pristupu informacijama i sudjelovanju javnosti u postupcima i dalje nedostaje. Pripreme su u tom području u tijeku.

Dobar se napredak bilježi u području **kakvoće zraka**. Hrvatska je ratificirala dva protokola (o POS-u (postojanju organskih spojeva) i teškim metalima) uz Konvenciju o prekograničnom onečišćenju zraka na velikim udaljenostima. Osim toga, doneseni su provedbeni propisi o graničnim vrijednostima onečišćujućih tvari u zraku iz stacioniranih izvora. Prihvaćene su tehničke norme o zaštiti okoliša od hlapljivih organskih spojeva iz skladišta benzina i distribucije benzina. Međutim, prenošenje direktiva o nacionalnim gornjim granicama emisije i informiranju potrošača još je u početnoj fazi. Nije još u cijelosti razvijen integrirani sustav za praćenje i analizu kakvoće zraka. Jedan od preduvjeta za taj sustav donesen je u obliku provedbenog zakonodavstva o razmjeni podataka iz mreže za praćenje kakvoće zraka, dopunjenog sustavom uzbunjivanja u slučaju kada je prag onečišćenja prekoračen (dosad za SO₂, NO₂ i O₃). Vlada i dalje na godišnjoj razini odlučuje o količini goriva na tržištu koje ne ispunjava propisane norme kakvoće. Nacionalna naftna kompanija (INA) počela je ulagati kako bi postigla tehničku sukladnost rafinerija. Pripreme u tom smislu napreduju.

Dobar je napredak postignut u **upravljanju otpadom**. Prihvaćen je velik broj zakona i provedbenih zakonskih akata u tom području za prenošenje pravne stečevine. Hrvatska je donijela odluku kojom se smanjuje količina otpadnih guma koje se mogu upotrebljavati u energetske svrhe s 50 % na 30 % od 2007. nadalje. Stupila je na snagu Uredba o kontroli prekograničnog prometa otpada koja se temelji na Baselskoj konvenciji o nadzoru prekograničnog prometa opasnog otpada. Donesen je Nacionalni plan gospodarenja otpadom. U tijeku su aktivnosti usmjerene na razvoj regionalnih centara gospodarenja otpadom koji se trebaju ustrojiti u skladu sa strategijom upravljanja otpadom u svim županijama. Sanirano je ili zatvoreno 28 od 234 sadašnja odlagališta otpada te 217 od 512 ilegalnih odlagališta otpada za koje se sufinanciranje osigurava iz Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost. Pripreme u tom području napreduju.

Malo je učinjeno u **sektoru voda**. Strategija upravljanja vodama nije još donesena. Priprema se Nacionalni program praćenja. Pokrenut je program praćenja kakvoće vode za kupanje. Pravilnik o graničnim vrijednostima pokazatelja opasnih i drugih tvari u otpadnim vodama nije donesen do kraja 2006. kako je bilo predviđeno. Za pripreme u tom području potrebni su veliki napori.

Do napretka je došlo u **zaštiti prirode**. Donesen je Zakon o zaštiti životinja. Provedbeno zakonodavstvo o registru "zaštićenih prirodnih vrijednosti" također je doneseno. Nakon uspostave prirodnog rezervata Lastovo, zaštićeno je 6,07 % ukupne površine Hrvatske. Međutim, mrežu Natura 2000 tek treba osnovati. Administrativne sposobnosti u tom su sektoru nedostatne, osobito na lokalnoj razini. Pripreme u tom području napreduju.

Do napretka je došlo i u području **kontrole industrijskog onečišćenja i upravljanja rizikom**. Donošenjem zakonodavstva o graničnim vrijednostima emisije iz nepokretnih izvora završeno je prenošenje direktive o velikim ložištima. Prenošnje direktive o otapalima gotovo je završeno. Doneseno je provedbeno zakonodavstvo o zaštiti radnika od opasnosti izlaganja azbestu i počela je prva faza čišćenja jedine tvornice azbest-cementnih proizvoda u Hrvatskoj. Prenošnje direktive IPPC (Integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) još nije izvršeno. Potrebni su veliki naponi za jačanje administrativnih sposobnosti u području kontrole industrijskog onečišćenja. Nije još sastavljen popis opasnih pogona. U tom su području pripreme u početnoj fazi.

Znatan se napredak bilježi u vezi s **kemikalijama i genetički modificiranim organizmima (GMO)**. Hrvatska je ratificirala Stockholmsku konvenciju o postojanim organskim onečišćujućim tvarima i Rotterdamsku konvenciju, donijela zakon o biocidnim pripravcima te provedbene propise o registru opasnih kemikalija i dostavljanju podataka u registar. U vezi s GMO-om doneseni su provedbeni propisi o procjeni rizika koji se odnose na namjerno puštanje GMO-a u okoliš. Provedba pravne stečevine u vezi s kemikalijama još u velikoj mjeri nedostaje. Potrebno je osnažiti administrativne sposobnosti. Pripreme u tom području napreduju.

Ograničen se napredak bilježi u području pravne stečevine o **buci**. Doneseni su provedbeni propisi koji se odnose na metode prikazivanja raširenosti buke (karte buke) i akcijske planove. U tom su području pripreme još u početnoj fazi.

S obzirom na **šumarstvo** u Hrvatskoj je osnovana Šumarska savjetodavna služba. Osim toga, donesen je i dio provedbenih propisa.

Učinjeni su naponi u nastojanju da se osnaži *administrativna sposobnost*. U Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, drugim ministarstvima mjerodavnim za pitanja povezana s okolišem i hrvatskoj Agenciji za zaštitu okoliša zaposleno je novo osoblje. Međutim, administrativna sposobnost, osobito na regionalnoj i lokalnoj razini, i dalje je nedostatna te je potrebno njezino jačanje kako bi se osigurala valjana i pravodobna provedba pravne stečevine. Provedbena je sposobnost povećana zapošljavanjem novih inspektora na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini. Osigurana je izobrazba usmjerena osobito na direktive IPPC i Seveso II. Potpisan je sporazum o suradnji inspeksijskih služba u području zaštite okoliša. Međutim, potrebni su dodatni veliki naponi kako bi se ojačale provedbene sposobnosti i osigurala suradnja na radu. Potrebno je izraditi sveobuhvatan plan realizacije potrebnih sposobnosti i osiguranja financijskih sredstva za provedbu pravne stečevine, postaviti ciljeve i rokove. Potrebno je izraditi sveobuhvatnu strategiju ulaganja u zaštitu okoliša.

Zaključak

Općenito je u ovom poglavlju postignut dobar napredak, osobito u području horizontalnog zakonodavstva (promjena klime), kakvoće zraka, upravljanja otpadom i kemikalija. Administrativnu sposobnost potrebno je jačati, osobito na lokalnoj razini. Potrebno je izraditi sveobuhvatan plan realizacije potrebnih administrativnih sposobnosti na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini te osigurati financijska sredstva za primjenu i provedbu pravne stečevine. Odgovornost za pitanja povezana sa zaštitom okoliša i dalje je u okviru nekoliko ministarstava i drugih tijela. Uvjete rada potrebno je poboljšati. Hrvatska mora poduzeti mjere kako bi integrirala zahtjeve za zaštitu okoliša u definiciju i provedbu svih drugih politika te

promicala održivi razvoj. S obzirom na opseg i prirodu pravne stečevine u ovom poglavlju, potrebni su doista veliki naponi da se zahtjevi EU-a u cijelosti ispune.

4.28. Poglavlje 28.: Zaštita potrošača i zdravlja

U području **zaštite potrošača** postignut je znatan napredak. U srpnju 2007. prihvaćen je novi Nacionalni program zaštite potrošača za razdoblje 2007. – 2008., a 2007. godina proglašena je Godinom edukacije potrošača u Republici Hrvatskoj. Kada je riječ o administrativnoj sposobnosti, Odjel za zaštitu potrošača pri Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva preustrojen je, a broj zaposlenika porastao je na devet. U veljači 2007. osnovan je Središnji informacijski sustav za zaštitu potrošača s ciljem povećanja učinkovitosti Državnog inspektorata. S obzirom na pristup potrošača pravosuđu, u srpnju 2007. prihvaćen je novi Zakon o zaštiti potrošača čiji je cilj poboljšati mehanizme izvensudskog rješavanja sporova potrošača, posebno uvođenjem predstavljanja potrošača u sudskim vijećima. Međutim, primjena i provedba pravne stečevine u tom području nije još dovoljno učinkovita. Pokreti potrošača ne uživaju dovoljnu potporu i alternativni načini rješava sporova potrošača nisu još dovoljno razvijeni. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Dobar se napredak bilježi u području **mjera vezanih uz sigurnost proizvoda**. Izmjene i dopune Zakona o općoj sigurnosti proizvoda, ključnog elementa za pristupne pregovore o ovom poglavlju, Sabor je prihvatio u listopadu 2007. godine. Uredba o sustavu za razmjenu obavijesti u pogledu proizvoda koji predstavljaju rizik za zdravlje i sigurnost potrošača, s obzirom na sudjelovanje Hrvatske u Sustavu žurnog uzbunjivanja Zajednice za neprehranbene proizvode (RAPEX), donesena je u prosincu 2006. godine. Međutim, nije određeno nijedno središte za vezu RAPEX. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Dobar se napredak bilježi u području **mjera koje nisu povezane sa sigurnošću proizvoda**. Novi Zakon o zaštiti potrošača donesen je u srpnju 2007., a cilj mu je osigurati daljnju usklađenost u mnogim područjima pravne stečevine, npr. u području nepoštenih uvjeta u ugovorima potrošača, isticanja cijene, prodaje od vrata do vrata, prodaje na daljinu, ugovora o financijskim uslugama sklopljenim na daljinu, potrošačkih kredita, zavaravajućeg/komparativnog oglašavanja, nepoštene trgovačke prakse, timesharea i putovanja u paket-aranžmanima. To je ključni element za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Znatan se napredak bilježi u području **javnog zdravlja**. U području **zaraznih bolesti** u srpnju 2007. donesen je novi Zakon o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti čiji je cilj završiti zakonsku usklađenost, *inter alia*, s popisom zaraznih bolesti EU-a i definicijom slučajeva. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Kada je riječ o **krvi**, doneseni su propisi čiji je cilj prenošenje provedbenih direktiva Komisije o kakvoći i sigurnosti krvi i krvnih sastojaka. To je ključni element za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Pripreme u tom području dobro su napredovale.

Ne bilježi se napredak u području **tkiva i stanica te duhana** u kojem još nije provedeno zakonsko usklađivanje. To je ključni element za pristupne pregovore u ovom poglavlju. Uređaji za rukovanje krvlju, krvnim komponentama, tkivom i stanicama nisu modernizirani i izmijenjeni kako bi ispunili zahtjeve EU-a. Okvirna konvencija o kontroli duhana Svjetske zdravstvene organizacije nije još ratificirana. Pripreme u tom području su u tijeku.

U području **mentalnog zdravlja** ne bilježi se napredak. Izrađuje se Strategija za promicanje mentalnog zdravlja. Međutim, službe na lokalnoj razini nisu dovoljno razvijene kao alternativa institucionaliziranoj skrbi, a dodijeljena financijska sredstva za mentalnu zdravstvenu skrb nisu dostatna. Pripreme u tom području tek počinju.

Zaključak

Općenito je u području zaštite potrošača i zdravlja postignut dobar napredak. Ostvarena je visoka razina zakonske usklađenosti. Međutim, zakonodavstvo u području javnoga zdravlja, osobito ono o duhanu, tkivu i stanicama, nije još usklađeno s pravnom stečevinom. Potrebni su trajni naponi kako bi se zakonski propisi uskladili s pravnom stečevinom te učinkovito primijenili i proveli.

4.29. Poglavlje 29.: Carinska unija

Hrvatska i dalje napreduje u području **carinskih propisa**. Izmjene i dopune Carinskoga zakona i s njim povezanih dviju uredaba stupile su na snagu u siječnju 2007. godine. Njihov je cilj daljnja usklađenost s Carinskim kodeksom Zajednice, osobito s obzirom na prestanak valjanosti carinskih deklaracija, određene odredbe o provožu, povrat carine i neka oslobađanja od plaćanja carine. Nova provedbena Uredba o izvozu kulturnih dobara donesena je u prosincu 2006. s ciljem **daljnjeg usklađivanja** s odgovarajućom pravnom stečevinom. U siječnju 2007. stupila je na snagu provedbena Uredba o carinskoj tarifi, kojom se usklađuje carinska tarifa u Hrvatskoj s Kombiniranom nomenklaturom za 2007. godinu.

Postoje još neke nepodudarnosti s pravnom stečevinom, npr. u području pravila o podrijetlu, provoza, oslobađanja od plaćanja carine, prekursora droge, kontrole gotovine, određivanja carinske vrijednosti, međusobne pomoći i suradnje te naknade koje se odnose na carinske usluge i naknade koje carinske službe prikupljaju za uporabu graničnih prijelaza. Donošenje zakonodavstva u preostalim područjima koja zahtijevaju daljnju usklađenost ključni je zahtjev u pristupnim pregovorima. Općenito, usklađenost u području carinskih propisa dobro napreduje.

Napredak se bilježi i u području **administrativne i operativne sposobnosti**. U studenome 2006. prihvaćen je Kodeks profesionalne etike za carinske službenike i namještenike i osnovano Etičko povjerenstvo koje će pratiti njegovu provedbu. Počela je kampanja o podizanju javne svijesti o korupciji kao kaznenom djelu. Centar za obuku Carinske uprave stupio je u funkciju, intenzivirao djelovanje i donio poseban plan o stručnom usavršavanju. Premda sa zakašnjenjem, nastavlja se rad na kompjutorizaciji i uzajamnoj povezanosti, ključnom elementu u pristupnim pregovorima. Općenito, Carinskoj upravi RH nedostaju IT-sposobnosti i u mnogome ovisi o vanjskim kompanijama. Ima veoma ograničene sposobnosti unutar kuće koje bi joj mogle jamčiti kontinuitet usluga informacijske tehnologije. Takva situacija zabrinjava. Općenito će carinskoj upravi trebati daljnje jačanje kako bi mogla osigurati primjenu pravne stečevine na dosljedan i homogen način, što je ključni zahtjev u pristupnim pregovorima. Potrebno je izraditi jedinstven sustav za analizu rizika i predati ga carinskim uredima. Općenito, u području administrativnih i operativnih sposobnosti Hrvatska se počela baviti ciljevima i prioritetima.

Zaključak

Hrvatsko carinsko zakonodavstvo već je u velikoj mjeri usklađeno s pravnom stečevinom i Hrvatska je napredovala u zakonskoj usklađenosti. Hrvatska također nastavlja napore kako bi

poboljšala administrativnu sposobnost i razvila sustav informacijske tehnologije, međutim, pripreme su u tim područjima još u početnoj fazi, osobito s obzirom na uzajamnu povezanost informacijske tehnologije. Potrebni su veći naponi da se zakonodavstvo uskladi te učinkovito primijeni i provede te da se uvede učinkovit sustav analize rizika.

4.30. Poglavlje 30.: Vanjski odnosi

Postignut je određen napredak u području **zajedničke trgovinske politike**. U skladu s ključnim prioritetom partnerstva, u siječnju 2007. stupio je na snagu protokol koji uvodi tarifne kvote za šećer, a u srpnju 2007. zaključeni su pregovori o proširenju Protokola uz SSP kako bi se uzelo u obzir pristupanje Rumunjske i Bugarske. Hrvatska treba nastaviti tijesno surađivati i usuglašavati se s Komisijom te se uskladiti s politikama i stajalištima EU-a prema trećim zemljama i u okviru međunarodnih organizacija, posebno sa Svjetskom trgovinskom organizacijom.

Kada je riječ o osiguranju izvoza, Hrvatska je izmijenila i dopunila svoje zakonodavstvo i na toj osnovi uvela novu uredbu čiji je cilj usklađenost s odgovarajućom pravnom stečevinom. Kada je riječ o robi s dvojnomo namjenom, Hrvatska je pristupila Australskoj skupini i nastavila usklađivanje s revidiranim popisom predmeta s dvojnomo namjenom i tehnologijom. Hrvatska treba nastaviti raditi na preostalim zakonskim preinakama te na jačanju svojih administrativnih i kontrolnih kapaciteta za robu s dvojnomo namjenom. Općenito, pripreme u području zajedničke trgovinske politike dobro napreduju.

U području **dvostranih sporazuma s trećim zemljama** u prosincu 2006. potpisan je prošireni i modernizirani Srednjoeuropski ugovor o slobodnoj trgovini (CEFTA), uključujući Hrvatsku. Novi ugovor CEFTA-e zamijenio je i modernizirao mrežu postojećih dvostranih ugovora o slobodnoj trgovini u jedinstven regionalni ugovor o slobodnoj trgovini (FTA). Hrvatska ga je ratificirala u svibnju 2007., a provedba je počela u kolovozu 2007. godine. Dvostrani ugovor s Moldavijom o ulaganju stupio je na snagu u ožujku 2007. godine. Hrvatska još mora dovršiti analizu svih svojih postojećih ugovora, a osobito treba sve sporazume povezane s ulaganjem i trgovinom uskladiti s pravnom stečevinom. U tom su području pripreme počele.

Napredak se bilježi i u **razvojnoj politici i humanitarnoj pomoći**. Međuresorna radna skupina za ocjenu razvojne politike, koju je Vlada osnovala u rujnu 2006., počela je s radom. Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija počelo je pripreme za osnivanje novog odjela mjerodavnog za razvojnu politiku. Pri Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi osnovan je Odjel za humanitarnu pomoć i suradnju s organizacijama civilnog društva, ali još nije počeo s radom. U tom su području pripreme počele.

Zaključak

Hrvatska je u ovom poglavlju postigla napredak. Pod uvjetom da Hrvatska nastavi s pripremanama prema planu i poboljša svoje administrativne sposobnosti, trebala bi nakon pristupanja moći primijeniti pravnu stečevinu i sudjelovati u zajedničkoj trgovinskoj politici. Trajni su naponi potrebni u području razvojne politike i humanitarne pomoći.

4.31. Poglavlje 31.: Vanjska, sigurnosna i obrambena politika

Nastavlja se redovit **politički dijalog** između EU-a i Hrvatske o pitanjima vanjske politike. (o *susjedskim odnosima s drugim državama proširenja i državama članicama, vidi Političke kriterije*).

S obzirom na **zajedničku vanjsku i sigurnosnu politiku** Hrvatska se sustavno nastavlja usklađivati sa zajedničkim stajalištima EU-a, deklaracijama i izjavama. S obzirom na administrativnu sposobnost, odvijale su se daljnje aktivnosti usavršavanja kako bi se razvile sposobnosti za rad sa strukturama EU CFSP. Službeno još ne postoji položaj "politički direktor" u Ministarstvu vanjskih poslova i europskih integracija.

U području **restriktivnih mjera** usklađivanje zakonodavstva i dalje je veoma uspješno. Međutim, potrebno je trajno jačati međuresornu suradnju.

S obzirom na područje **neširenja oružja**, Hrvatska je postala članicom Australske skupine u travnju 2007. godine. Premda je zakonski okvir kontrole oružja snažan, i dalje je potrebno jačati sposobnost primjene i provedbe te transparentnost informacija povezanih s oružjem. U Hrvatskoj je u prosincu 2006. provedeno istraživanje o malom i lakom oružju čiji je cilj bio stvoriti temelj za sveobuhvatnu Nacionalnu strategiju kontrole malog i lakog oružja. Hrvatska je strana Konvencije Ujedinjenih naroda o kemijskom oružju.

Kada je riječ o **suradnji s međunarodnim organizacijama**, Hrvatska je kao članica UN-a, OEES-a i Vijeća Europe u potpunosti uključena u kreiranje politike tih organizacija. (*u vezi s Međunarodnim kaznenim sudom, vidi Političke kriterije – Regionalna suradnja i međunarodne obveze*).

U vezi sa **sigurnosnim mjerama** (klasificirani podaci), Sabor je donio Zakon o tajnosti podataka i Zakon o informacijskoj sigurnosti.

Hrvatska ostaje opredijeljena za razvoj **Europske sigurnosne i obrambene politike (ESOP)** i putem osposobljavanja i jačanja administrativne sposobnosti. U skladu sa svojim ranijim obvezama o vojnom angažmanu, Hrvatska je u listopadu 2006. izrazila namjeru da aktivno sudjeluje i u civilnim operacijama u okviru ESOP-a kako bi povećala sposobnost EU-a u poduzimanju mjera za kontrolu krize. Hrvatska je u tom smislu za 2008. ponudila ukupno 86 državnih službenika. Hrvatska nastavlja sudjelovati u međunarodnim naporima za očuvanje mira i sada povećani broj osoba koje trenutačno sudjeluju u devet mirovnih misija UN-a iznosi 39. Osim toga, 149 pripadnika hrvatskih oružanih snaga raspoređeno je u Afganistanu (ISAF).

Zaključak

Hrvatska u ovom poglavlju nastavlja ostvarivati napredak. Općenito je Hrvatska ostvarila visoku razinu usklađenosti u području vanjske, sigurnosne i obrambene politike. Kako bi se u potpunosti pripremila za pristupanje, Hrvatska treba jačati primjenu i provedbu kontrole oružja te dalje poboljšavati sposobnosti za punu primjenu CFSP-ESOP.

4.32. Poglavlje 32.: Financijski nadzor

U području **unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru (PIFC)** ostvaren je znatan napredak. Okvirni zakon o sustavu unutarnje financijske kontrole u javnom sektoru donesen je u prosincu 2006. godine. Zakon osigurava jasan temelj za poboljšavanje sustava PIFC-a. U travnju 2007. Hrvatska je donijela Akcijski plan za PIFC kojim se ažurira prvotni akcijski

plan iz Vladina načelnog dokumenta iz 2005. godine. Prvo konsolidirano godišnje izvješće o PIFC-u za 2006. prihvaćeno je u svibnju 2007. godine. Usavršavanje i stjecanje stručnog ovlaštenja unutarnjih revizora provodi se kontinuirano unutar funkcionalne odgovornosti središnje harmonizacijske jedinice. Revidirani program za kvalifikaciju ovlaštenog unutarnjeg revizora u javnom sektoru donio je ministar financija u ožujku 2007. godine. Kontinuirani program izobrazbe o financijskom upravljanju i kontroli provodi se od kraja 2006. godine. Objavljen je Priručnik za sustav financijskog upravljanja i kontrole. Međutim, donošenje i provedba zakonodavstva PIFC-a i s njim povezanih politika zahtijeva potporu odgovarajućih provedbenih sposobnosti. Zakon o proračunu i postojeće uredbe o unutarnjoj reviziji moraju se uskladiti s novim Zakonom o sustavu PIFC-a. Koncept funkcionalne neovisnosti unutarnje revizije još treba jačati. Razvoj i uloga financijske inspekcije mora se preispitati kako bi se izbjeglo svako miješanje s upravljačkom odgovornošću. To se treba odraziti i u odgovarajućem zakonodavstvu.

Napredak je ostvaren i u području **vanjske revizije**. Državni ured za reviziju službeno je prihvatio standarde INTOSAI-ja i izradio priručnike za reviziju, strategije i smjernice. Probne revizije provedene su da bi se ispitala metode. Državni ured za reviziju osnovao je radnu skupinu za analizu rezultata njegova Strateškog plana razvoja za razdoblje 2003. – 2007. godine. Priprema se plan za razdoblje 2008. – 2012. godine. Hrvatska mora dati odgovarajuće prijedloge o tome kako uskladiti potrebu da se neovisnost Državnog ureda za reviziju konsolidira. Pripreme u tom području napreduju.

Određen je napredak postignut **i u zaštiti financijskih interesa EU-a**. U prosincu 2006. osnovan je Ured za borbu protiv prijevara u okviru Odjela proračunskog nadzora pri Državnoj riznici čija je uloga da djeluje kao koordinacijska struktura Hrvatske u borbi protiv prijevara (AFCOS). U veljači 2007. ministar financija prihvatio je akcijski plan za sprečavanje nepravilnosti i prijevara za 2007. godinu. Još nema propisa o suradnji tijekom provjera na mjestu od strane istražitelja EU-a ili o sigurnosnim dokazima. Hrvatska još mora uskladiti svoje zakonodavstvo s Konvencijom PIF-a i s njezinim protokolima. Pripreme su u tom području u tijeku.

Određen se napredak bilježi u području **zaštite eura od krivotvorenja**. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o transakcijama strane valute donesen je u studenome 2006. godine. Zakonom se propisuju pravila koja zabranjuju proizvodnju medalja i žetona sličnih kovanicama eura. Zakonom se isto tako Hrvatska narodna banka zadužuje da utvrdi načine i sredstva kako postupati sa sumnjivim krivotvorenim novčanicama. Treba još potvrditi usklađenost s pravnom stečevinom. Hrvatska još mora odrediti nacionalne centre za kovanice i novčanice. Pripreme su u tom području u tijeku.

Zaključak

Općenito, u ovom je poglavlju postignut napredak, osobito kada je riječ o unutarnjoj financijskoj kontroli u javnom sektoru. Potrebno je učiniti napore da se osigura sveobuhvatna provedba snažnog i odgovarajućeg sustava PIFC-a. U vezi sa zaštitom financijskih interesa EU-a, koordinacijska služba u borbi protiv prijevara treba u potpunosti profunkcionirati.

4.33. Poglavlje 33.: Financijske i proračunske odredbe

U ovom je poglavlju postignut određen napredak. U prosincu 2006. osnovana je jedinica za koordinaciju i upravljanje vlastitim sredstvima pri Zavodu za makroekonomske analize i planiranje.

Premda pravna stečevina u ovom području ne zahtijeva prenošenje, Hrvatska treba raditi na sposobnostima ove koordinacijske jedinice i donijeti provedbene propise kako bi od pristupanja osigurala točan izračun, prikupljanje, plaćanje i kontrolu vlastitih sredstava te izvješćivanje EU-a u skladu s pravnom stečevinom. Hrvatska treba ustrajati u naporima povezanim s određivanjem područja politike povezane s primjenom sustava vlastitih sredstava, osobito carine, oporezivanja, statistike i financijske kontrole. To uključuje uspostavu učinkovitih instrumenata za borbu protiv prijevara u sustavu carina i PDV-a tako da se zaštite financijski interesi EU-a.

Zaključak

U ovom je poglavlju postignut napredak, posebno osnivanjem koordinacijske jedinice za vlastita sredstva. Općenito je Hrvatska postigla visoku razinu usklađenosti s pravnom stečevinom i sposobnosti za njezinu provedbu. Administrativnu sposobnost koordinacijske strukture treba jačati te primijeniti postupke i propise za provedbu vlastitih sredstava.

STATISTIČKI PRILOG

STATISTIČKI PODACI (5. listopada 2007.)

Hrvatska

Osnovni podaci	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Stanovništvo (u tisućama)	1)	4 533	4 537	4 528	4 490
Ukupna površina zemlje (km ²)	2)	56 542	56 542	56 542	56 542

Nacionalni računi	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Bruto domaći proizvod (BDP) (u milijunima u nacionalnoj valuti)	3)	123 811	137 604	141 579	152 519
BDP (u milijunima eura)		17 789	19 272	18 677	19 955
BDP (euro <i>per capita</i>)		3 891	4 282	4 101	4 492
GBDP (u standardima kupovne moći (PPS) <i>per capita</i>)	1)	7 000e	7 400e	7 400e	8 200e
SI: GDP (u PPS per capita, EU-25=100)	1)	41.5e	42.0e	40.0e	41.3e
SI: Stopa rasta BDP-a (nacionalna valuta, u stalnim cijenama, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	4)	6.8	2.5	-0.9	2.9
SI: Rast zaposlenosti (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)		3.2	-3.0	-3.3	4.0
Rast produktivnosti rada: Rast BDP-a po zaposlenom (% promjene u odnosu na prethodnu godinu)		3.2	5.8	2.6	-1.2
SI: Rast troškova jedinice rada (nacionalni računi, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)		-3.0	0.9	4.2	-3.3
SI: Produktivnost rada (BDP u PPS-u po zaposlenom, EU-25=100)	1)	49.8e	51.8e	52.1e	50.5e
Dodana bruto vrijednost po sektorima (%)					
Poljoprivreda		9.3	9.4	9.6	8.8
Industrija		25.9	25.0	24.6	24.7
Graditeljstvo		7.1	6.6	5.3	4.6
Usluge		57.8	59.0	60.4	61.9
Troškovi finalne potrošnje, kao dio BDP-a (%)	5)	88.2	85.5	85.4	84.9
Domaćinstva i NPISH, kao dio BDP-a (%)	6)	63.8	60.1	58.9	60.1
Opća država, kao dio BDP-a (%)	6)	24.4	25.4	26.5	24.8
Bruto investicije u dugotrajnu imovinu, kao dio BDP-a (%)		24.2	23.3	23.3	21.8
Promjene u zalihama, kao dio BDP-a (%)		3.3	0.7	-0.3	-1.6
Izvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)		41.1	39.6	40.9	47.1
Uvoz roba i usluga, u odnosu na BDP (%)		56.8	49.2	49.3	52.3

Industrija	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Indeks obujma industrijske proizvodnje (2000=100)	7)	96.2	99.8	98.3	100.0

Stopa inflacije	Bilješka	1997	1998	1999	2000
SI: Indeks potrošačkih cijena (CPI), (ukupno, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)		:	:	4.0	4.6

Bilanca plaćanja	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Bilanca plaćanja: ukupno tekući račun (u milijunima eura)		:	:	-1 311	- 477
Bilanca plaćanja tekući račun: trgovinska bilanca (u milijunima eura)		:	:	-3 106	-3 499
Bilanca plaćanja tekući račun: izvoz roba (u milijunima eura)		:	:	4 134	4 969
Bilanca plaćanja tekući račun: uvoz roba (u milijunima eura)		:	:	7 240	8 469
Bilanca plaćanja tekući račun: neto usluge (u milijunima eura)		:	:	1 545	2 470
Bilanca plaćanja tekući račun: neto dohodak (u milijunima eura)		:	:	- 344	- 407
Bilanca plaćanja tekući račun: neto tekući transferi (u milijunima eura)		:	:	594	959
od čega transferi države (u milijunima eura)		:	:	- 123	25
Inozemno izravno ulaganje (FDI) u izvještajno gospodarstvo (u milijunima eura)		:	:	1 368	1 140

Javne/državne financije	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Manjak/višk opće države, u odnosu na BDP (%)	8)	:	:	-7.1	-7.5
SI: Dug opće države, u odnosu na BDP (%)		:	:	33.0	40.1

Financijski pokazatelji	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Bruto vanjski dug cjelokupnoga gospodarstva, u odnosu na BDP (%)		:	47.6	54.1	60.6
Bruto vanjski dug cjelokupnoga gospodarstva, u odnosu na ukupan izvoz (%)		:	119.4	132.2	128.7
Ponuda novca: M1 (novčanice, kovanice, prekonoćni depoziti, u milijunima eura)		1 977	1 846	1 805	2 373
Ponuda novca: M2 (M1 plus depoziti s dospeljećem do 2 godine, u milijunima eura)		:	:	:	:
Ponuda novca: M3 (M2 plus utrživi instrumenti, u milijunima eura)		:	:	:	:
Ukupan kredit monetarnih financijskih institucija građanima (konsolidiran) (u milijunima eura)		8 089	9 131	8 587	9 483
Kamatne stope: dnevne, godišnje (%)		9.1	10.3	9.3	6.9
Kamatna stopa na kredite (jedna godina), <i>per annum</i> (%)		19.3	20.1	20.9	20.6
Kamatna stopa na depozite (jedna godina), <i>per annum</i> (%)		9.3	9.6	9.5	8.2
Devizni tečaj eura: srednje razdoblje – 1 euro = ... nacionalna valuta	9)	6.960	7.140	7.580	7.643
Indeks efektivnog tečaja (2000=100)		:	:	95.4	100.0
Vrijednost pričuva (uključujući zlato) (u milijunima eura)		2 304	2 400	3 013	3 783

Vanjska trgovina	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Trgovinska bilanca: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)		:	:	:	:
Vrijednost izvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)		:	:	:	:
Vrijednost uvoza: sva roba, svi partneri (u milijunima eura)		:	:	:	:

Uvjeti trgovine (indeks izvozne cijene/indeks uvozne cijene, % promjene u odnosu na prethodnu godinu)	10)	:	:	:	98.3
Udio izvoza u EU-27 država u vrijednosti ukupnog izvoza (%)		:	:	:	:
Udio uvoza u EU-27 država u vrijednosti ukupnog uvoza (%)		:	:	:	:

Demografija

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Stopa prirodnog priraštaja: prirodna promjena (rođenja minus smrti) (na 1000 stanovnika)	1)	:	-1.2	-1.5	-1.5
Stopa neto migracija imigranti minus emigranti (na 1000 stanovnika)	11)	7.4	9.8	4.1	5.3
Stopa smrtnosti djece: smrtnost djece ispod jedne godine na 1000 živorođenih	1)	8.2	8.2	7.7	7.4
Vjerojatno trajanje života pri rođenju: muškarci (godine)	1)	:	:	:	70.5
Vjerojatno trajanje života pri rođenju: žene (godine)	1)	:	:	:	77.8

Tržište rada

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Stopa ekonomske djelatnosti(15 – 64): udio stanovništva u dobi od 15 do 64 koji je ekonomski aktivan (%)	12)	63.6	62.8	62.6	62.2
SI: Stopa zaposlenosti (15 – 64): udio zaposlenog stanovništva u dobi od 15 do 64 (%)	12)	57.1	55.3	53.2	51.3
Udio zaposlenih muškaraca u dobi 15 – 64 (%)	12)	63.6	61.7	59.0	57.4
Udio zaposlenih žena u dobi 15 – 64 (%)	12)	50.9	49.4	47.8	45.5
SI: Stopa zaposlenosti starijih radnika (55 – 64): udio zaposlenog stanovništva u dobi 55 – 64 (%)	12)	29.1	25.6	25.9	24.2
Zaposlenost po glavnim sektorima (%)					
Poljoprivreda	12)	17.8	16.5	16.7	11.7
Industrija	12)	23.9	23.5	23.9	22.7
Graditeljstvo	12)	5.7	6.7	6.6	5.9
Usluge	12)	52.5	53.2	52.8	59.6
SI: Stopa nezaposlenosti: udio nezaposlene radne snage (%)	12)	10.0	11.7	14.5	17.0
Udio nezaposlene muške radne snage (%)	12)	9.6	10.6	13.5	15.9
Udio nezaposlene ženske radne snage (%)	12)	10.4	12.9	15.7	18.2
Stopa nezaposlenosti osoba <25 godina: udio nezaposlene radne snage <25 (%)	13)	28.5	31.0	39.2	43.1
SI: Stopa dugoročne nezaposlenosti: udio radne snage dugoročno nezaposlene (%)	14)	4.4	5.4	7.3	9.1

Socijalna kohezija

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Prosječne nominalne mjesečne nadnice i plaće (nacionalna valuta)	15)	3 668.0	4 131.0	4 551.0	4 869.0
Indeks stvarnih nadnica i plaća: indeks nominalnih nadnica i plaća podijeljen s CPI-jem (2000=100)	15)	87.3	92.4	98.4	100.0
SI: osobe s nezavršenom školom: udio stanovništva u dobi od 18 do 24 koji nije završio srednjoškolsko obrazovanje i koje se trenutačno ne školuje (%)	13)	:	:	:	:

Životni standard

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Broj putničkih automobila na 1000 stanovnika		205.4	222.5	234.1	257.5
Broj pretplatnika mobilne telefonske mreže na 1000 stanovnika	16)	26.2	39.3	79.3	250.3

Infrastruktura

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Gustoća željezničke mreže (pruge u radu, na 1000 km ²)		47.8	47.8	47.8	47.8
Duljina autocesta (u tisućama km)		0.3	0.3	0.4	0.4

Inovacije i istraživanje

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
SI: Potrošnja na ljudske resurse (javna potrošnja na obrazovanje) u odnosu na BDP (%)		:	:	4.2	4.5
SI: Bruto domaća potrošnja na istraživanje i razvoj, u odnosu na BDP (%)		:	:	1.0	1.2
SI: Broj domaćinstava s pristupom internetu (%)		:	:	:	:

Okoliš

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
SI: Ukupne emisije stakleničkih plinova, CO2 ekvivalent (u tonama, 1990=100)		77.4	78.1	81.3	81.2
SI: Energetska snaga gospodarstva (kg nafte ekvivalent na 1000 eura BDP-a)	17)	344.0	346.0	345.8	330.1
SI: Udio obnovljive energije u potrošnji struje (%)		38.8	38.3	45.1	40.0
SI: Cestovni robni promet kao dio ukupnoga unutarnjeg robnog prometa (modal split) (%)		:	:	:	:

Energetika

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Primarna proizvodnja svih energetske proizvoda (u tisućama TOE)		4 077	3 983	3 570	3 562
Primarna proizvodnja sirove nafte (u tisućama TOE)		1 791	1 825	1 394	1 328
Primarna proizvodnja antracita i lignita (u tisućama TOE)	18)	29	31	9	0
Primarna proizvodnja prirodnog plina (u tisućama TOE)		1 403	1 282	1 267	1 355
Neto uvoz svih energetske proizvoda (u tisućama TOE)		3 710	3 991	4 427	4 174
Bruto unutarnja energetska potrošnja (u tisućama TOE)		7 794	8 037	7 959	7 819
Proizvodnja električne energije (u tisućama GWh)		9.7	10.9	12.2	10.7

Poljoprivreda

	Bilješka	1997	1998	1999	2000
Indeks obujma poljoprivredne proizvodnje roba i usluga (proizvođačke cijene, prethodna godina=100)	19)	104.1	110.1	98.8	88.7
Ukupno korišteno poljoprivredno područje (u tisućama hektara)	20)	1 941	2 048	2 032	2 064
Stoka: krupna stoka (u tisućama grla, kraj razdoblja)	21)	451	443	438	427
Stoka: svinje (u tisućama, kraj razdoblja)	21)	1 176	1 166	1 362	1 234
Stoka: ovce i koze (u tisućama, kraj razdoblja)	22)	552	510	567	608
Proizvodnja i iskorištenost mlijeka na farmi (ukupna količina mlijeka, u tisućama tona)		641	653	641	626
Proizvodnja usjeva: žitarice (uključujući rižu) (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		3 177	3 209	2 881	2 776
Proizvodnja usjeva: šećerna repa (u tisućama tona, ubrana proizvodnja)		931	1 233	1 114	482

SI: Strukturni pokazatelj

e: procjena

f: prognoza

p: privremeno

Izvor: Eurostat.

Površina zemljišta.

Podaci za 2005. i 2006. temeljeni na tromjesečnim vrijednostima.

2005. i 2006., stalne cijene iz 1997.

Podaci za 2005. i 2006. temeljeni na tromjesečnim vrijednostima; 2005. i 2006., bez NPISH.

2005. i 2006., bez NPISH.

Bruto serije; uključuju NACE sekcije od C do E.

Osnova GFS 1986.; prihodi od privatizacije su isključeni i ponovno uvršteni u financiranje bilance.

1999. – 2006., izvor: Eurostat.

Izračunano na temelju izvoznih i uvoznih vrijednosti izraženih u američkim dolarima; prekid u seriji 2004.: promjena metodologije od 1. siječnja 2004.

Ukupan broj migranata uključuje hrvatske građane i strance sa stalnim boravištem koji su prijavili/odjavili svoje stalno boravište u Republici Hrvatskoj u Ministarstvu unutarnjih poslova.

Od 1997. do 2001., druga polovica godine.

Druga polovica godine.

Od 1997. do 2001., druga polovica godine; do 2001. dugoročna nezaposlenost znači 13 ili više mjeseci.

Za razdoblje od 1997. do 2003., osobe zaposlene u obrtništvu, trgovini i osobe sa slobodnom profesijom te one zaposlene u djelatnostima policije i obrane nisu uključene; od godine 2004. nadalje uključene su osobe zaposlene u policiji i obrani.

Prekid u seriji: od 1999. nadalje podaci iskazuju broj prethodno i naknadno plaćenih korisnika.

Procjene Eurostata.

2000. – 2006.: Hrvatska je zatvorila sve rudnike tijekom 1999. i 2000. i stoga od početka 2000. nema proizvodnje ugljena.

Indeksi obujma poljoprivredne proizvodnje izračunani su na temelju podataka proizvodnje 65 poljoprivrednih proizvoda od 1977.; pomični prosjek proizvođačkih cijena (nabavnih cijena) tijekom posljednjih triju godina uzimao se kao ponderirani faktor za izračunavanje indeksa.

Prekid u seriji: tek od 1998. podaci se prikupljaju za cjelokupno područje; prekid u seriji: do 2005. podaci o zemljišnim površinama, broju voćaka, trsova, proizvodnji i domaćoj preradi pojedinih obiteljskih gospodarstava dobivali su se metodom procjene; od 2005. podaci se dobivaju metodom razgovora koji obavljaju anketari na odabranom uzorku.

Podaci do 2005. na dan 31. prosinca za pravne subjekte i 15. siječnja za privatna obiteljska gospodarstva; za podatke 2006. na dan 1. prosinca i za pravne subjekte i za privatna obiteljska gospodarstva.

Podaci do 2005. na dan 31. prosinca za pravne subjekte i 15. siječnja za privatna obiteljska gospodarstva; za podatke 2006. na dan 1. prosinca i za pravne subjekte i za privatna obiteljska gospodarstva; prekid u seriji: 2004. promijenio se uzorak istraživanja.